

ЗАМОК

30 вересня 2025 року, № 13-18 (445-450)

Газета Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка

У ЦЬОМУ НОМЕРІ:

Пройшло чверть століття з того часу, як було започатковано українсько-польські літературно-мистецькі зустрічі «Діалог двох культур», які рік за роком стали традиційними. Ювілейна зустріч почалась в Обласному літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького в Кременці, а завершення ювілейних заходів пройшло в Польщі.

6-7 ст.

У Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії імені Тараса Шевченка та Фаховому коледжі відбулося чергове урочисте, найочікуваніше і хвилююче свято – вручення дипломів випускникам, які прощаються з рідними стінами, зі своїми улюбленими викладачами, залишаючи в серці яскраві спогади про незабутні роки навчання.

12-13 ст.

Небеса забирають найкращих, найталановитіших, найдостойніших... Є люди, які приходять у наше життя непомітно, тихо, скромно, та з плином часу вони стають незамінними, важливими, цінними, залишають по собі незабутній слід, але, на жаль, переходять у Вічність. Саме такою Людиною був для усіх нас Роман Олександрович Дубровський...

18-19 ст.

СЬОГОДЕННЯ АКАДЕМІЇ: ПІДСУМКИ ТА ЗАВДАННЯ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ, ректор академії, професор

Першоумовою чіткого визначення стратегічних і тактичних завдань функціонування закладу вищої педагогічної освіти на наступний період виступає об'єктивний, комплексний та конкретний аналіз здобутків і втрат на попередньому етапі діяльності його науково-педагогічного колективу, всіх підрозділів і служб, що здійснюють фахове, науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення процесу підготовки майбутніх наставників підростаючого покоління.

Вагомий здобуток минулого навчального року – збереження Академії як самостійного закладу вищої освіти, що дуже важливо з огляду на сучасні не просто складні, а досить серйозно ускладнені політичні, соціально-економічні, кон'юнктурні та матеріально-технічні труднощі, поглиблені ситуацією протистояння російській агресії проти нашої держави. Таким чином, наш науково-педагогічний, адміністративно-технічний і студентський колективи отримали впевненість у завтрашньому дні і з цього часу успішне й ефективне функціонування навчального закладу, рівень підготовки педагогічних фахівців для освітніх закладів України залежать лише від якості діяльності всіх структурних підрозділів, кожного працівника Академії в науково-освітньому, навчально-виховному, профорієнтаційному напрямках, а також у сфері матеріально-технічного забезпечення науково-дослідницької, навчальної та виховної роботи.

Зміни в структурі Академії

У зв'язку зі специфікою економічної ситуації в Україні, що, відповідно, впливає на діяльність суб'єктів освітньої сфери,

і літератури, історії та методик їх навчання. До складу гуманітарно-педагогічного факультету входять кафедра іноземних мов і методик їх навчання, кафедра теорії та

лення та 241 (28,5%) – за кошти фізичних осіб, Заочною формою навчання охоплено 387 студентів, котрі навчаються за кошти фізичних осіб. У Фаховому коледжі навча-

в тому числі і нашого навчального закладу, Вченою радою внесено зміни до структури Академії. З урахуванням відповідних нормативних вимог щодо кількості здобувачів вищої освіти на кожному структурному підрозділі збережено функціонування трьох факультетів: гуманітарно-технологічного, педагогічного і факультету фізичного виховання, біології та психології. Окрім цього, здійснено перейменування та об'єднання окремих кафедр: тепер в Академії функціонують дев'ять профільних кафедр – по три на кожному факультеті. В структурі факультету фізичного виховання, біології та психології діють кафедра теорії та методики фізичного виховання, кафедра біології, екології та методики їх навчання і кафедра педагогіки, психології та соціальної роботи. На педагогічному факультеті діють кафедра дошкільної та початкової освіти, кафедра мистецьких дисциплін і методик їх навчання, а також кафедра української мови

методики трудового навчання і технологій, кафедра інформаційних технологій та методики навчання технологій. Зауважимо, що з метою економії коштів спеціального фонду та у зв'язку зі змінами в структурі навчального закладу здійснене переміщення окремих посад секретарсько-лаборантського складу, які фінансувалися за кошти спеціального фонду, на фінансування за рахунок місцевого бюджету.

Збереження контингенту здобувачів вищої освіти

На початок нинішнього навчального року загальна кількість здобувачів фахової передвищої та вищої освіти в нашій освітній установі складає 1732 особи. В Академії навчається 1233 студенти, в тому числі, за кошти регіонального замовлення – 605 (49,1%) та за контрактом – 628 (50,9%). Конкретно, за денною формою навчання вищу освіту здобуватимуть 846 осіб, з яких 605 (71,5%) за кошти регіонального замов-

ються 499 студентів, з яких 353 (71%) особи – за регіональним замовленням і 146 (29%) – за контрактом.

На даний час контингент здобувачів вищої освіти за денною та заочною формами навчання у розрізі факультетів має таку структуру: на гуманітарно-технологічному факультеті навчається 370 осіб, з яких 279 осіб – на денному відділенні (173 – за регіональним замовленням, 106 – за контрактом) і 91 особа – на заочному відділенні; на факультеті фізичного виховання, біології та психології вищу освіту здобувають 443 особи, з яких 300 осіб навчається на денній формі (210 – за регіональним замовленням і 90 осіб – за контрактом) і 143 особи – на заочній формі навчання; у складі педагогічного факультету – 406 студентів, з яких 255 навчається стаціонарно (222 – за регіональним замовленням і 33 – за контрактом) і 151 особа – заочно.

(Закінчення на стор. 2)

СЬОГОДЕННЯ АКАДЕМІЇ: ПІДСУМКИ ТА ЗАВДАННЯ

Афанасій ЛОМАКОВИЧ, ректор академії, професор

Загальновідома аксіома: динаміка контингенту здобувачів вищої та фахової передвищої освіти визначається якістю та рівнем проведення вступної кампанії. У цьому році вступна кампанія, проведена колективом академії та коледжу, мала ряд особливостей. Насамперед, йдеться про обов'язковість національного мультипредметного тесту 2025 чи минулих років для вступників на бакалаврат, як за регіональним замовленням, так і за кошти фізичних або юридичних осіб, причім як на базі закладів загальної середньої освіти, так і фахових коледжів. Щодо вступу на освітній рівень «магістр» на основі диплому бакалавра в цьому році, як на місця регіонального замовлення, так і на місця за кошти фізичних і юридичних осіб, вступники подавали результати єдиного вступного іспиту, які були дійсними за три попередні роки, та результати єдиного фахового вступного випробування, що були дійсними лише за 2025 рік. Тривожна особливість нинішнього дня обумовила вимогу обов'язкової наявності військово-облікових документів або представлення їх у визначений термін для вступників чоловічої статі та жінок з медичною чи фармацевтичною освітою. Як і в попередні роки, збереглася пріоритетність заяв від вступників на освітній рівень «бакалавр» за кошти регіонального замовлення та за кошти фізичних і юридичних осіб.

Вступна кампанія у Фаховому коледжі дала такі результати: зараховано 104 особи на основі базової середньої освіти, з яких – 99 (98%) за регіональним замовленням і 5 (2%) за кошти фізичних і юридичних осіб. Уперше за останні роки на першому курсі коледжу утворено дві академічні групи спеціальності «Фізична культура».

Статистика вступної кампанії-2025: на освітній ступінь «бакалавр» було подано 626 заяв, а на освітній ступінь «магістр» – 185 заяв. За визначенням Департаментом освіти і науки Тернопільської ОВА обсягом регіонального замовлення Академія отримала 150 місць для бакалаврів і 40 місць – для магістрів. На початок навчального року на бакалаврський рівень вищої освіти зараховано 124 особи за регіональним замовленням (88 осіб – на основі повної загальної середньої освіти, 36 осіб – на основі молодшого спеціаліста або молодшого бакалавра, а за кошти фізичних осіб на бакалаврат зараховано 19 осіб денної та 60 осіб заочної форм навчання. Виконане регіональне замовлення прийому в магістратуру. Під час другої хвилі вступної кампанії здійснювався прийом здобувачів за кошти фізичних осіб, що вимагає активної профорієнтаційної роботи серед потенційних студентів.

Наукова робота

Наш заклад вищої освіти має якісний кадровий склад та належний науковий потенціал: 87% науково-педагогічних працівників мають наукові ступені або вчені звання, систематично і плановірно підвищують свій фаховий рівень, беруть участь у всеукраїнських і міжнародних наукових проєктах. Успішно завершився двохрічний проєкт BOOST (Надання можливостей та організаційного успіху малим університетам в Україні), що фінансувався програмою Європейського Союзу Еразмус+ і координувався Полтавським національним педагогічним університетом ім.В.Г.Короленка. Менеджером проєкту від нашої Академії виступав доцент В.В.Кучер. Підкреслимо, що проєкти від Еразмус+, окрім покращення матеріально-технічної бази нашої освітньої установи, створюють умови для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Академії через їх участь в онлайн-семінарах і у формі безпосереднього проходження навчання та стажування в науково-освітніх установах країн Європейського Союзу.

Розпочато реалізацію проєкту EduRob (Розвиток цифрової компетентності майбутніх педагогів через запровадження робототехніки в навчальні програми), менеджером якого виступає доцент М.В.Сиротюк. У цьому проєкті наш освітній заклад виступає координатором діяльності згаданого напрямку шести вітчизняних і трьох зарубіжних вищих закладів освіти. Згідно з бюджетом, затвердженим Європейською комісією у справах освіти, нашої Академії надається можливість освоїти близько 60 тисяч євро. За ці кошти, насамперед, буде придбано найсучасніше обладнання з робототехніки та відкрито сучасну IT-лабораторію (лабораторію інформаційних технологій).

Нові можливості надає нам і нові завдання ставить перед нами виграний нами Міжнародний мистецький проєкт «Гармонія», яким передбачається підготовка науково-педагогічних працівників кафедри мистецьких дисциплін і методик їх навчання у зарубіжних закладах вищої освіти, а також запровадження нових навчальних курсів і закупівля сучасного музичного обладнання, в тому числі різноманітних музичних інструментів. Координатором проєкту – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. В рамках цього проєкту Академією буде освоєно 65 тисяч євро. Менеджером проєкту – доцент С.С.Гуральна. Окрім згаданого, розроблено та подано до участі в конкурсі Громадського бюджету-2026

Кременецької міської територіальної громади проєктну заявку на участь в облаштуванні зони відпочинку молоді на території нашої Академії (менеджер проєкту – доцент О.В.Омельчук). Такі проєкти значною мірою дозволяють зміцнити навчально-матеріальну базу та покращити освітнє середовище нашого ЗВО. Це особливо важливо з огляду на той факт, що останнім часом нам довелося затратити значні кошти зі спеціального фонду на оплату низки необхідних офіційних заходів, в тому числі акредитаційних процедур.

Продовжувалася позитивна практика підвищення кваліфікації наших науково-педагогічних працівників за накопичувальною системою. Так, за попередні п'ять років наші викладачі пройшли таке підвищення кваліфікації в кількості більше тисячі кредитів ЄКТС, що, насамперед, було здійснене в рамках реалізації договорів про співробітництво та наукове партнерство із вітчизняними і зарубіжними закладами вищої освіти.

Науково-педагогічний колектив Академії продовжує виступати співорганізатором і організатором наукових форумів (теоретичних і науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів) як всеукраїнського, так і міжнародного рівнів. Здійснюється видавничі і публікаційна діяльність науково-педагогічних працівників: минулоріч було опубліковано 4 монографії, 11 навчальних підручників і посібників, 82 публікації у фахових науково-педагогічних виданнях і 23 публікації у Scopus та Web of Science. Позитивну динаміку продемонструвала діяльність Ради молодих науковців Академії, і переконливим підтвердженням цьому стала висока активність молодих викладачів і здобувачів вищої освіти у наукових форумах для молоді вищих закладів освіти: зокрема, представники нашої альма-матер брали участь у 51 міжнародній, 110 всеукраїнських і 207 вузівських конференціях і семінарах.

Активізувалася робота наших профільних кафедр із організації та залучення студентства до участі в І етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з освітніх компонентів і спеціальностей. Наші студенти увійшли в число переможців олімпіад із 12 спеціальностей. Конкретним завданням на наступний період є проведення олімпіад із усіх без винятку спеціальностей та залучення наших студентів до участі у Всеукраїнському конкурсі наукових робіт. Тим більше, в останньому ми вже маємо позитивний досвід: започаткування конкурсу студентських наукових робіт «Культурно-освітня місія навчальних закладів м.Кременця XIX–XXI століть». Першим переможцем такого конкурсу став студент-другокурсник факультету фізичного виховання Олександр Сичов – автор роботи «Зламани крила: студентський супротив – трагедія боротьби за незалежність України» (науковий керівник – І.Б.Скальська). Наголосимо: всі профільні кафедри разом зі своїми студентами покликані долучитися до такого актуального конкурсу.

Наше першочергове та особливо важливе завдання – суттєво активізувати роботу всіх науково-педагогічних працівників та керівників структурних підрозділів академії в генеруванні ідей щодо форм і шляхів розвитку нашого освітнього закладу на даному надважливому етапі його діяльності. Ми повинні вдосконалити практику щорічного рейтингового оцінювання роботи науково-педагогічних працівників Академії, для чого внести відповідні стимулюючі зміни до нашого внутрішнього Положення про рейтингове оцінювання. Вважаємо доцільною практику онлайн-опитування учасників науково-педагогічного процесу з питань вдосконалення науково-дослідної, науково-педагогічної, навчально-виховної та культурно-масової роботи в Академії. Наш загальний успіх визначається тим, наскільки глибоко розуміє кожен працівник навчального закладу, що стабільність розвитку Академії, її статус забезпечуються та визначаються професійним рівнем і ефективністю діяльності кожного її працівника.

Міжнародна діяльність

Інтернаціоналізація освітнього процесу була і залишається пріоритетною метою та стратегічною ціллю навчальних закладів вищої освіти. У такому контексті важливе значення має Указ Президента України від 26 червня 2024 року, згідно з яким передбачається офіційне закріплення статусу англійської мови як пріоритетної мови міжнародного спілкування. У цьому документі визначені посади, кандидати на які зобов'язані володіти англійською мовою. Науково-педагогічні та педагогічні працівники належать до такого переліку. За такою логікою, в цьому навчальному році ми продовжуємо практику викладання окремих освітніх компонентів англійською мовою. Перш за все, це стосується забезпечення тягlostі проєкту BOOST на різних освітньо-професійних програмах, виконання якого в минулому навчальному році завершилося, проте нововведені курси та європейська методика викладання освітніх компонентів залишаються частиною освітнього процесу.

З огляду на таку позитивну ситуацію, маємо наголосити, що однією з актуальних проблем в реалізації всіх освітніх проєктів виступає володіння науково-

педагогічними працівниками англійською мовою, бо лише за такої умови для них з'являються можливості брати участь у спілкуванні, зустрічах, навчальному процесі, обговоренні та вивченні нових європейських методик і підходів до формування єдиного освітнього простору. Перед нами постала необхідність забезпечити проходження науково-педагогічними працівниками Академії курсів з вивчення англійської мови, без знання якої ми просто «ізолюємо» себе від європейського освітнього простору, внаслідок чого зазнаємо відчутних втрат у справі вдосконалення науково-педагогічного процесу та втратимо значні можливості в модернізації навчально-матеріальної бази.

Згідно з відповідним Договором ми продовжуємо співпрацю з Університетом м.Вустера (Велика Британія), де вивчаємо європейський досвід організації науково-освітнього процесу. Викладачі кафедри іноземних мов і методик їх навчання Академії матимуть змогу пройти фахове стажування в англійському університеті, а наші студенти, які навчаються за відповідною освітньо-професійною програмою, зможуть долучитися до освітнього процесу в цьому зарубіжному закладі вищої освіти. Переконані, що це позитивно вплине на мотивацію нашого студентства до поглибленого вивчення англійської мови, розширить можливості їхніх софт-скілс і навчальних перспектив.

Науково-педагогічним колективом Академії налагоджена тісна співпраця з Генеральним Консульством Республіки Польща у м.Луцьку, з яким реалізовано близько десяти спільних проєктів, з Посольством Республіки Польща у м.Києві. З нагоди відзначення 220-річчя заснування Волинської гімназії у м.Кременці передбачається приїзд Посла Республіки Польща в Україні Пьотра Лукасевича. Серед ювілейних урочистостей – відзначення переможців Конкурсу художньої фотографії імені Генрика Германовича, а серед конкретних заходів практичного характеру – придбання польським Консульством сучасного мультимедійного обладнання для Центру вивчення польської мови нашого навчального закладу, а також фінансування видання збірника документів, перекладених українською мовою, в яких відображається діяльність освітнього закладу на різних етапах його функціонування. Окрім цього, на нинішній навчальний рік припадають ювілейні дати відомих постатей польської науки, освіти та культури, які працювали або навчалися в нашій Альма-матер у різні роки. Серед них – Гуго Коллонтай, Тадеуш Чацький, Томаш Падура, Станіслав Шейбаль, Алоїз Фелінський, Павло Ярковський.

Організація освітнього процесу

Навчальний рік розпочався традиційно 1 вересня для всіх студентів денної форми навчання освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр», освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» та освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» у змішаній формі здобуття освіти. Враховуємо, що особливо напруженими для навчального процесу першого семестру будуть три місяці: вересень, жовтень, листопад. Освітній процес ущільниться, заліково-екзаменаційна сесія проводитиметься по мірі виконання складових навчального плану, що здійснюватиметься за окремим розкладом. Всі види освітньої діяльності, в тому числі підсумкову атестацію для випускників-магістрів, плануємо завершити до початку грудня; канікули триватимуть до 1 лютого 2026 року; освітній процес у другому семестрі відбуватиметься згідно затверджених графіків. Виходимо з того, що важливим аспектом діяльності навчального закладу залишається безпека освітнього середовища. Йдеться про утримання в належному стані укриттів, що облаштовані для здобувачів освіти та працівників навчального закладу.

Упродовж нинішнього навчального року продовжуватиметься акредитаційний процес. Згідно з графіком Національного агентства, в першому семестрі розпочнеться акредитація шести магістерських програм, а в другому – двох бакалаврських. Оприлюднено графік подання відомостей про самооцінювання освітнього ступеня «магістр». Нагадаємо, що в минулому навчальному році 5 магістерських освітніх програм акредитовано терміном на п'ять років. У Фаховому коледжі відбулася акредитація двох освітньо-професійних програм: «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво». В нинішньому навчальному році відповідно до потреб громадськості, ринку праці та з урахуванням кадрових можливостей нашого закладу освіти заплановано ліцензування спеціальності «Журналістика». Відповідно до зміни нового переліку галузей знань Академією та Фаховим коледжем переоформлено сертифікати та ліцензії на нові коди та продовжено термін дії значної кількості бакалаврських та окремих магістерських освітніх програм у зв'язку із воєнним станом в Україні.

...Таким чином, Академія та Фаховий коледж функціонують повноцінно, їх науково-педагогічний та педагогічний колективи успішно працюють над реалізацією завдань якісної підготовки фахівців для національної системи освіти.

ЕКСПЕРТНА ДИСКУСІЯ ПРО ІСТОРИЧНУ ІСТИНУ

Микола КУРАЧ, проректор з наукової роботи і стратегічного планування, професор

З перших днів нового навчального року в Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім.Тараса Шевченка розпочалась активна науково-практична робота всіх учасників науково-педагогічного процесу. Яскравим підтвердженням цього стала експертна дискусія «Розвал московської імперії та боротьба народів за свободу», що проходила в Читальній залі нашої Академії з участю науковців і студентів навчального закладу, представників громадськості м.Кременця. Під час дискусії відбулася презентація книг «Ліквідація російської імперії» та «Недобровільне приєднання: історія визвольної боротьби поневолених росією народів», що складають XI та XII книги серії «Бандерівські читання». Презентація організована Недержавним аналітичним центром «Українські студії стратегічних досліджень» (НАЦ УССД). До учасників заходу звернулися Президент НАЦ УССД, народний депутат України VII скликання, старший сержант 5-ої окремої штурмової Київської бригади Збройних сил України Юрій Сиротюк (в режимі онлайн); керівник дослідницьких програм НАЦ УССД, кандидат політичних наук, воїн ЗСУ Юрій Олійник; депутат Тернопільської обласної Ради Володимир Мисик; кременецький міський голова Андрій Смаглюк; ректор Академії, професор Афанасій Ломакович; проректор Академії з наукової роботи і стратегічного планування, професор Микола Курач.

У книзі «Ліквідація російської імперії» (XI випуск «Бандерівських читань») розглядається загальний стан росії через оцінку її кризовості та пропонуються сценарії роботи з постросійським соціально-культурним та ідейно-політичним простором; аналізуються питання загальної кризи московської імперії як системи гноблення поневолених кремлем націй та особливості їх боротьби за національну незалежність в минулому та сьогоденні; характеризуються незворотні зміни на півночі євразійського простору та їх вплив на політику сусідніх держав і на функціонування центрів глобального впливу. Тут же – статті науковців, студентів, ветеранів Збройних сил України, чинних військовослужбовців, представників поневолених народів, а також роботи учасників молодіжного конкурсу «Світ без росії – нові виклики та перспективи». Упорядники книги – Юрій Сиротюк, Юрій Олійник, Олександр Чупак. Об'ємне видання – 344 сторінки – побачило світ у «Видавничій українській справі». Дослідження складається із розділів «Криза імперії», «Перспективи визволення поневолених націй», «Глобальні наслідки розвалу росії», «Знищення імперії – запорука української перемоги» та «Українські дослідження про московську імперію», де опубліковані статті 25-ти дослідників-аналітиків. Автор вступної статті «Розпад росії – неминучий» – директор Недержавного аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень» Юрій Сиротюк.

У XII випуску «Бандерівських читань» під назвою «Недобровільне приєднання: нариси визвольної боротьби поневолених росією народів» (528 сторінок) 35 авторів аналізують проблемно-тематичні напрямки «Початок імперій і спротив удільних князівств», «Історія визвольної боротьби народів Волзько-Уральського регіону», «Фіно-угорські народи: історія визвольних рухів», «Північний Кавказ: національно-визвольні рухи», «Козацькі антимосковські рухи», «Сибір і Далекий Схід: нариси визвольних рухів» і «Боротьба з імперією та перспективи майбутнього». Вступна стаття «Недобровільне приєднання не«братніх народів» належить перу директора НДА УССД і віце-президента Антиімперського блоку народів Юрію Сиротюку. Книгу опублікувала «Українська видавнича справа». Редактори видання – Юрій Сиротюк, Юрій Олійник, Тетяна Бойко. Це перше в Україні комплексне видання, що висвітлює багатовікову історію визвольної боротьби поневолених росією народів, жоден із яких не хотів ставати частиною російської імперії, а тому використовував щонайменший шанс для здійснення спроби здобуття національно-державної незалежності. Книга підтверджує: вся історія російської імперії – це невпинна і нестримна історія анексії і завоювань сусідніх народів. Росія провела понад 60 воєн зі своїми

сусідами, внаслідок чого захопила гігантські території, яких до сьогоднішнього дня не зуміла впорядкувати, тим більше, долучити до культурно-цивілізаційного процесу. Як наслідок, народи, що потрапили в залежність від російського імперіалізму, чинили і чинять спротив з метою збереження своєї національної ідентичності. Лише впродовж XX століття народи російської імперії двічі намагалися позбутися московського ярма: в часи падіння російської імперії та розвалу советського союзу. Окрім наукових статей аналітиків-дослідників, до книги увійшли роботи учасників молодіжного конкурсу «Свобода народів! Свобода людині! – історія та перспективи визвольної боротьби поневолених росією народів».

Над виданнями серії «Бандерівські читання» працює редакційна колегія у такому складі: голова редакційної Ради, директор НАЦ «Українські студії стратегічних досліджень» Юрій Сиротюк; відповідальні редактори: кандидат політичних наук Юрій Олійник, кандидат філософських наук Тетяна Бойко; виконав-

супільству єдину культурно-освітню політику, а також робить висновок про неідеальність моделі імперської держави в сучасному світі. Аналітик Павло Радь пропонує дослідження «Демографія росії: глибоке занурення», в якому приходить до висновку, що демографічна ситуація в росії виступає серйозною проблемою кремлівської верхівки, бо навіть за прогнозами ООН кількість населення в наступні два десятиліття може скоротитися більш ніж на 10 мільйонів осіб, що стає серйозною проблемою для російської влади і суспільства в цілому. «Ліквідація російської імперії: спроба практичного огляду» – тематичний напрям статті політолога Станіслава Федорчука, який стверджує, що агресивна політика кремлівського керівництва, що здійснюється із застосуванням збройної сили у формі воєнних дій на території суверенних держав, становить глобальну небезпеку для всієї системи міжнародних відносин і для збереження мирного світопорядку. У статті «Divide et Imperia: економічні важелі контролю за поневоленими народами московії» керівник економічних програм Центру «Українські студії стратегічних досліджень» Олександр Чупак приходить до висновку, що економічні проблеми російської федерації, загострені її агресією проти України, створюють передумови соціального вибуху, який складе тиме загрозу для цілісності росії. Кандидат економічних наук Михайло Головка вважає, що росія залишається найсерйознішою екзистенційною загрозою для України і навіть для Європи і всього світу, а протидію такій загрозі виступає економічна та політична дезінтеграція росії: про це він пише у статті «Як знищити росію військово-економічними методами».

«Перспективи визволення поневолених націй» – назва другого розділу дослідження. Його розпочинає стаття експерта з етнополітичних питань Вадима Сідорова «Україна і розвал росії: Рамштайн для національних і регіоналістських рухів чи імітація діяльності?», в якій автор обґрунтовує тривожну думку про те, що існування України як Соборної, Самостійної Держави завжди буде під загрозою, доки поряд із нею існуватиме росія як імперія з її колосальним територіальним, ресурсним і демографічним потенціалом. Оригінальне дослідження «Вепсландія – невидимий союзник України на Глобальній Півночі» з такими ж оригінальними висновками публікує тележурналіст Ростислав Мартинюк, який вважає, що вепси (як фіноугри, представники етномовної спільності двадцяти одного народу Північної росії чисельністю до 20 мільйонів осіб) мають історичну перспективу за умови поразки московської імперії в її агресивних діях щодо інших народів, насамперед у війні проти України. Проблеми сучасного стану та перспективи боротьби поневолених московією народів за визволення та формування їх національної державності висвітлюють у своїх статтях політолог Максим Майоров («Чеченські урядові центри в екзилі та їхнє місце у визвольному русі»), громадський діяч Сиресь Болянь («Впертий «небіжчик», або Чому Москва не зможе знищити ерзян?»), журналіст Євген Букет («Коротка історія національно-визвольного руху башкирського народу»).

Третій розділ «Глобальні наслідки розвалу росії» відкриває стаття науковця Національного університету «Острозька академія» Віктора Ящука «Геополітичні передумови, стратегія та сценарії остаточного розподілу московії», в якій автор застерігає від екзистенційних наслідків хаотичного розпаду імперії, а тому в інтересах усього цивілізованого світу є контрольований розвал московії, що було б бажаним для збереження геополітичного балансу в Євроазії. Тему «Цивілізаційна місія українства – це модернізація постросійського простору» розробляє учасник бойових дій, депутат Тернопільської обласної Ради Богдан Бутковський, який обґрунтовує думку про те, що в міжнародній політиці панує своєрідний «паритет» в українському питанні: нам допомагають настільки, щоб ми не програли, але не настільки, щоб ми могли виграти. Експерт Центру «Українські студії стратегічних досліджень» Анатолій Максимов подає статтю «Розвал росії – ядерна зброя», в якій розкриває сутність і реальність кремлівських погроз щодо застосування тактичної ядерної зброї у вирішенні локальних конфліктів, що є невід'ємним елементом політичної доктрини путіна.

чий директор Антиімперського блоку народів Олег Вітвіцький; доктор історичних наук Василь Деревінський і кандидат історичних наук Володимир Тилишак; почесний краєзнавець України Євген Букет і головний редактор газети ОУН «Шлях Перемоги» Віктор Рог.

У статті «Розпад росії – неминучий», як вступного слова до книги «Ліквідація російської імперії», Юрій Сиротюк стверджує, що після розпаду советського союзу – «пікової точки» існування російської імперії – московська метрополія зазнає відчутних регресивних і деформаційних змін: від спроби побудувати демократичну федерацію з елементами ринкової економіки на початку 90-их років поступово відбувається перехід до політики «закручування гайок», тобто знищення федеративних засад державності та формування автократичного путінського режиму. Москва постійно прагне зберегти наявний і поновити втрачений контроль над державними суб'єктами колишнього союзу, над так званим «постсовєтським простором». Підтвердження цьому – прямі військові агресії проти колишніх «братніх народів», що входили до складу сср, втягування колишніх республік у підконтрольні кремлю блоки (зокрема, в СНД, в Митний Союз), формування та запуск механізму «руського міра», насамперед через поширення та утвердження російської мови в усіх сферах національного життя, а також поширення російського православ'я як каналу світоглядно-ідеологічного впливу на населення підконтрольних територій. Окрім цього, слід згадати і про економічні, соціально-культурні, етнічні аспекти неоколоніальної політики москви щодо колишніх суб'єктів сср, насамперед, щодо України, без якої російська імперія залишається вразливою, за всіма параметрами неспроможною країною. Спроби московського режиму «самоврятуватися» агресивними методами приречені на провал. Такі спроби лише прискорюють фінал «імперії зла».

Перший розділ «Криза імперії» відкривається статтю кандидата політичних наук Юрія Олійника «Деструкція держави: формування FAILED STATE», в якій автор розкриває сутність кризи імперської моделі держави, говорить про розкол в середовищі імперської еліти, зокрема про бунт ВПК «Вагнер», про наростання суперечностей у владній партії та нездатність центру нав'язати

ЕКСПЕРТНА ДИСКУСІЯ ПРО ІСТОРИЧНУ ІСТИНУ

Микола КУРАЧ, проректор з наукової роботи і стратегічного планування, професор

«Знищення імперії – запорука української перемоги» – тема четвертого розділу, розкриття якої стартує статтею голови громадського об'єднання «Історичний меридіан» Івана Яцюка «Повернення до мирної Європи: три варіанти розпаду росії», яку автор розпочинає з думки, що для європейської історії незаперечно складним фактором була і залишається ворожість авторитарної та шовіністичної москви до демократичної Європи, а завершує характеристикою трьох сценаріїв вирішення проблеми: утворення на місці росії нових демократичних держав, формування підконтрольних Китаю та Ірану антиєвропейських політичних режимів, утворення режимів різної орієнтації – європейської або азійської. Фахівець з міжнародно-правових питань Ольга Рибак у статті «Розпад росії: бути чи не бути» звертається до історичної паралелі: «Так само, як безрезультативна війна в Афганістані 1980-их років посприяла розпаду СРСР, путінське вторгнення в Україну закладає підвалини дезінтеграційних процесів всередині сучасної росії». Проблему «Повалення сучасної російської імперії: головні фактори та передумови» розробляє кандидат юридичних наук Михайло Александров, який серед таких факторів першим називає економічний (створення національних еліт в економічно розвинених регіонах, налагодження зовнішньоекономічних зв'язків з іншими країнами) і національно-культурний (поглиблення міжнаціональних і міжконфесійних розбіжностей в російському суспільстві, боротьба національних еліт проти русифікації, активізація діяльності національних рухів опору), а передумовами – послаблення економічного і воєнного становища росії та втрата федеральною владою монополії на застосування сили. Вчитель історії з Одещини Андрій Михайличенко розкриває «Міжнародний погляд на процес розпаду росії», який бачить основну проблему в тому, що український народ прагне звільнитися і в наступному вберегти себе від агресивності східного сусіда, внаслідок чого передбачаються зміни в геополітичній ситуації, але лідери і дипломатія США та європейських країн не готові до реальних кроків у цьому напрямку і схильні дотримуватися лояльної політики до агресора. «Чому і як Україна має стати ініціатором ліквідації російської федерації» – стаття студентки Київського національного університету Ірини Євдоченко, яка виходить із тези про ідентичність політики царської росії, радянського союзу, російської федерації як різних форм імперського режиму, якого не повинно бути в структурі сучасного цивілізованого світу, а студентка історичного факультету цього ж університету Карина Коняєва у статті «Приєднання Кубані до України: реальність чи втрачена надія?» приходить до висновку, що такий процес надто складний і майже неможливий, а найкращим варіантом виступає проголошення незалежності Кубані, як і інших суб'єктів російської федерації, та співпраця з нею в усіх сферах державного життя. «Розвал росії як стратегічний пріоритет внутрішньої та зовнішньої політики України: механізми реалізації та майбутні виклики» – тема статті студента Національного університету «Острозька академія» Леоніда Ленка, який виходить із тези: якщо мета росії – знищення України та її етносу, тому розвал російської федерації виступає пріоритетною стратегічною ціллю Української держави.

Особливе значення має заключний розділ «Українські дослідження про московську імперію», в якому опубліковані статті відомих українських політичних діячів і вчених-аналітиків. Розділ відкриває стаття провідника Організації Українських Націоналістів Степана Бандери «Фронт поневоплених націй». У статті наголошується, що політика

багатства і гідності; головна умова утвердження української державності – знищення державності великоросійської, тобто російської наддержави. Видатний діяч ОУН Ярослав Стецько у статті «Київ проти Москви» наголошує: «Наша визвольна концепція – концепція розвалу Московської імперії і відновлення на її руїнах незалежних суверенних національних держав. «Апокаліптичний дракон і Захід» – стаття теоретика українського націоналізму Дмитра Донцова, який аргументовано звинувачує Захід в тому, що той тільки «мов зачарований спостерігач за героїчною боротьбою проти апокаліптичного дракона із Москви», і тут же запитує: «Де приховане джерело безперервного відступу Заходу перед московитським Чингізханом?». Аналогія із сучасністю очевидна та беззаперечна: сьогоднішній Захід аж надто спокійно реагує на агресивну політику нинішнього Кремля. Завершує розділ і книгу стаття українського поета, учасника національних визвольних змагань Євгена Маланюка «До проблеми большевизму». Автор розпочинає свої міркування із тези, згідно з якою «теорія Маркса саме (лише!) на терені історичної росії могла бути зреалізована і що большевизм міг лише в московщині зродитись», бо тільки в цій московщині (царській, советській, додамо від себе, і в нинішній путінській) не знайдеш жодної свободи – ні особистої, ні родової, ні, тим більше, національної, окрім всього цього, в росії навіть церква виступає як «депар-

найбільший шанс для поневоплених росією народів. Важливо скористатися цим вікном можливостей».

Перший розділ «Початок імперій і спротив удільних князівств» відкриває стаття голови Київського обласного об'єднання Товариства «Просвіта» ім.Тараса Шевченка Євгена Букета «Новгород, Псков і Твер та їхній спротив москві», виклад якої розпочинається з тези, що російська федерація є останньою імперією на планеті, яка утворилася в результаті завоювання багатьох народів упродовж кількох століть. Автор обґрунтовує історичну істину: коріння сучасної російської держави проростає з князівських уділів, розкиданих на лісистих землях фіно-угорських племен межиріччя Оки та Волги, і не має ніякого стосунку до Києва та Дніпра. Суть статті: московія немає нічого свого, боте, що московити видають за частини «великого русско-го міра» – історія, культура, ідеологія – украдені в різні часи в різних само-

врядних територій, яких було приєднано до москви терором, геноцидом і підкупом еліт. Нинішня росія оформилася внаслідок 160 воєн, за роки яких її територія зросла з 216 тис.кв.км до 23 млн.кв.км, тобто в 106 раз (!): така суть її політики в дзеркалі статистики. Продовжує тематику учасник Форуму Вільних народів постросії, експерт із Смоленська Вадим Сідоров статтею «Смоленська земля: завоювання та опір», в якій на прикладі Смоленщини проілюстровано, що «збирання» земель імперською москвою було далеко не добровільним і завжди здійснювалося із застосуванням збройної сили. Білоруський політик Ігнат Скарченя у статті «Від Калиновського до калиновців ХХІ століття» пише про історію, особливості та труднощі білоруського національного руху, спрямованого на відродження, збереження та розвиток національної державності.

«Історія визвольної боротьби народів Волзько-Уральського регіону» – тематика авторських досліджень, опублікованих у другому розділі книги. Прем'єр-міністр Незалежного уряду Татарстану у вигнанні Рафіс Кашапов висвітлює «Значення історії боротьби татарського народу в сучасному становищі Республіки Татарстан» і заявляє, що «прогресивні представники татарського народу, рятуючись від переслідувань московсь-

кого колоніального режиму, за межами своєї країни створили Уряд у вигнанні, який має на меті домогтися незалежності Республіки Татарстан». Заступниця Голови Уряду Незалежного Татарстану у вигнанні Аїда Абдрахманова запропонувала статтю про результати історичного дослідження «Боротьба татар з імперією зла – росією. Облік минулих помилок. Перемоги та труднощі на шляху до незалежності», де стверджує, що і радянський, і пострадянський режими були тією ж самою російською імперською державою в тоталітарному виконанні. У статті чітко акцентована основна сучасна проблема: політика москви щодо неросійських народів акцентувалася на процесі остаточного їх поневолення через русифікацію й асиміляцію в «руском міре». Звідси й основне завдання – відновлення незалежності Татарстану через деколонізацію та розпад росії. Голова Комітету Башкирського національного руху за кордоном Руслан Габбасов характеризує «Башкирський національно-визвольний рух» як феномен супротиву російській імперській експансії, притім у підступно ускладнених московю умовах: імперія підбурювала один проти одного навіть споріднені народи (татар, башкирів, казахів), аби послабити їх визвольну боротьбу, спрямувавши її в русло міжнаціональної ворожнечі. Науковець Національного університету «Чернігівський колегіум» ім.Тараса Шевченка Олександр Ясенчук і його колега із Чувашії, громадський діяч Ер Чон презентують дослідження «Національно-визвольний рух у Чувашії», в якому, продемонструвавши історію боротьби чуваського народу за національну незалежність, стверджують, що «на сьогодні офіційне чуваське політичне та громадське життя повністю контролюється московським режимом». «Пугачовська війна кінця XVIII століття як визвольний рух народів Півдня росії» – стаття політолога Юрія Олійника, який приходить до висновку, що московська імперія будувалася як система підкорення та тотального поневолення сусідніх народів. Представник Конгресу ойрат-калмицького народу Батир Боромангаєв подає «Коротку історію визвольного руху ойрат-калмицького народу до відновлення національної незалежності», в якому стверджує, що протягом тривалого часу в умовах російської абсолютистської монархії, радянського і пострадянського деспотизму здобуття ойрат-калмицької державності було та залишається проблематичним, що підтверджується історичним аргументом: 26 жовтня 2022 року Конгрес ойрат-калмицького народу ухвалив Декларацію «Про державну незалежність Республіки Калмикія», яку влада росії визнала документом екстремістської організації.

революційного фронту поневоплених москвою народів зродилася і закоренилася в боях Української Повстанської Армії з російським імперським режимом, а також стверджується: «Повною і найвищою перемогою українського націоналізму буде стан, коли російська імперія перестане існувати і всі народи, нею поневолені, дістануть національно-державну волю. Без того повної перемоги Україна мати не може, або ця перемога буде частковою і сумнівною». В цьому ж розділі вміщені «Геополітичні орієнтири» Юрія Липи: відокремлення України від Росії – це тільки початок великого історичного процесу, бо якщо росія як держава гноблення, хаосу, руйнування залишиться, то не буде України як центру порядку,

тамент міністерства внутрішніх справ». Отож, така росія мусить бути тільки воєнною імперією з культом агресії, грабунку й спустошення.

Дванадцятий збірник «Бандерівських читань» «Недобровільне приєднання: нариси визвольної боротьби поневоплених росією народів» відкриває стаття директора Центру «Українські студії стратегічних досліджень» Юрія Сиротюка «Недобровільне приєднання не«братніх народів»». Як стверджує автор, підкоривши будь-який народ, росія намагалася стерти його історичну пам'ять, змінювала моральні полюси, внаслідок чого зрадників показувала героями, а національних героїв – зрадниками та бандитами і, зрештою, брутально переписувала історію методом брудної та провокаційної фальсифікації. Підступна риса московської політики – спотворити минуле, щоб контролювати теперішнє і зберегти режим у майбутньому. Імперія діє підступом і силою, і кожна нація, група, індивід, що чинять супротив, потрапляють під її «державно-репресивний каток». І формування цієї імперії було виключно репресивним: жодна нація добровільно не зрікалася своєї національної свободи заради московського рабства. Один із поширених прийомів, застосовуваних москвою у підпорядкуванні інших народів і держав, – надати допомогу у складній ситуації, а потім використати таку допомогу як привід для «поглинання жертви» у різних формах включення до складу імперії, насамперед із застосуванням сили, а також не виключався підкуп, елементарний дипломатичний обман. Принципова особливість поведінки завойовника на підкорених територіях, які заселяли московитами, перетворюючи на російські анклав на неросійських теренах. Паралельно здійснювалися масові переселення російських підданих в окуповані зони. Проте населення загарбаних територій різними способами чинило супротив: окрім збройних повстань, поширеною була масова відмова від сплати податків і виконання різних видів повинностей, дезертирство з армії, втеча в невідконтрольні росії регіони. В підсумку: історія російської імперії – це калейдоскоп анексії і завоювань: 60 років росія «обросла» загарбаними територіями, прирікала населення завойованих країн на вікову відсталість, чим обумовила постійну боротьбу поневоплених народів проти імперського російського рабства та призвело до загибелі царської росії і советського союзу, а в даний час виражається агресивними діями путінського Кремля в його намаганні відновити імперію. Вступна стаття завершується словами: «Нині росія лякає підкорені народи жахливими репресіями у разі спротиву і жене їх на смерть у війні з Україною... Російсько-українська війна – це чи не

ЕКСПЕРТНА ДИСКУСІЯ ПРО ІСТОРИЧНУ ІСТИНУ

Тематика третього розділу – «Фіно-угорські народи: історія визвольних рухів». Над цією проблематикою працювали науковці Національного Університету «Києво-Могилянська академія» Михайло Кублій («Відстоювання самостійності марійцями») і студент цього ж Університету Ярослав Ніцой («Збереження ерзянської ідентичності та спротив московському колоніалізму»), директор Українського центру фіно-угорських досліджень Денис Ковальов («Фіно-угорське світло свободи в московському морозі поневолення: до національної історії саамів, комі, удмуртів і мокші») та діяч Карельського Національного Руху Влад Нобель-Олійник («Ухтинське повстання: відправна точка антибільшовицької боротьби в Карелії»). Михайло Кублій нагадує, що після розпаду СРСР у національно свідомих колах татар і башкирів виношується ідея відновлення вільної від москви державності, бо тільки таким чином ці народи можуть зберегти свою самоідентичність, а Ярослав Ніцой стверджує, що поневолені москвою народи зуміють відстояти власну ідентичність тільки за умов відновлення повноцінного політичного, економічного та соціально-культурного національного життя. Денис Ковальов виходить із тези, що хижачка війна путінського режиму проти України актуалізувала та загострила проблему звільнення поневолених, затероризованих і асимільованих москвою народів через здобуття ними національного суверенітету, але вирішенню цієї проблеми перешкоджає масова деморалізація цих поневолених народів, їх національна аморфність та забуття свого етнічного «Я», а Влад Нобель-Олійник, проілюструвавши факти боротьби карело-фінського народу за свої національні та громадянські права і свободи, показав необмежену жорстокість московського режиму в придушенні прагнень підневільних націй до незалежності.

Четвертий напрям колективного дослідження – «Північний Кавказ: національно-визвольні рухи». Його розпочинає експерт Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки Максим Майоров статтею «Визвольна боротьба чеченців проти російського імперського колоніалізму». Автор досліджує історію, а також тлумачить теоретичні питання державності чеченського народу, що здійснює через доведення давності і тягlosti його державного життя й обґрунтовує права чеченців на власну державу в наш час. Окрім всього, в статті цитується звернення Тараса Шевченка до кавказьких горян: «І вам слава, сині гори, кригою окуті. І вам, лицарі великі, Богом не забуті. Борітеся – поборете, вам Бог помагає! За вас правда, за вас сила і воля святая!». Тему «Чеченська Республіка Ічкерія. Історія, спротив, вибір, майбутнє» розробляє студентка Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Ірина Євдоченко. Використовуючи конкретний історичний матеріал, молода авторка інформує про давню та недавню історію боротьби народу Ічкерії за свою державну незалежність шляхом звільнення від московського рабства й особливу увагу надає висвітленню боротьби чеченців проти російської агресії наприкінці XX – на початку XXI століть. Продовжується чеченська тематика статтею лідера національного руху «Єдина сила» Джумбалата Сулейманова «Колізія чеченської суверенності», де аналізуються шляхи, можливості та проблеми формування політичної системи вільних чеченських республік і вказується основний негативний фактор – імперська політика сучасної Росії. Професор Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова Олександр Музичко пропонує дослідження «Дагестанська проблема – один із ключів до розпаду Росії». Автор подає коротку історію підпорядкування Північного Кавказу імперській Московії та характеризує боротьбу національних патріотичних сил за політичну незалежність у форматі національних державних утворень, що може бути досягнутим тільки шляхом звільнення народів Кавказу від російського колоніального ярма. Лідер національного руху «Вільний Ногайстан» Рішван Курбакаєв у статті «Ногайстан: прагнення до автономії» пише про активізацію ногайського національного руху (ногайці – один із нечисленних тюркських народів, що живуть на Півдні Росії та в сусідніх країнах), спрямованого на збереження ідентичності та захист прав ногайського народу. Історичну розвідку «Черкеси у боротьбі за незалежність (1763–1864)» здійснює доктор історичних наук Анзор Кушкабієв. Розпочалася така боротьба з 60-их років XVIII століття, коли царська Росія приступила до реалізації плану приєднання Північного Кавказу, і продовжувалася упродовж століть. Кавказьку тематику продовжує Генеральний секретар Ради Об'єднаної Черкесії Рустам Хуажев у статті «Черкеський рух в сучасності». Автор зазначає, що царська Росія упродовж століття проводила політику фізичного знищення черкесів, які змушені були залишати рідні пенати і на сьогодні мешкають у більш ніж 50 країнах світу, та називає основне завдання

прогресивних сил Черкесії: повернення на батьківщину членів національної діаспори та об'єднання приналежних їй земель в єдину державу. Політолог Микола Волгов у статті «Парад суверенітетів» і Карачаєво-Черкесія: абрис майбутніх кордонів чи потенційні лінії фронтів?» розробляє складну проблему: як подолати результати етнополітичних технологій та експериментів (геноцид, депортації, знищення національних еліт, адміністративні маніпуляції), що завдали відчутних ударів силам національного опору? «Абхазі та російська окупація» – стаття капелана Харківського «Правого сектора» В'ячеслава Труша. Автор подає історію підкорення Абхазії російською імперією, аналізує труднощі та протиріччя в діяльності абхазьких патріотичних сил у наш час.

«Козацькі антимосковські рухи» – тема п'ятого розділу книги. Першою подається стаття доктора історичних наук, старшого наукового співробітника Національного музею Голодомору-геноциду, професора Дмитра Білого «Донські козаки, донський народ – 300 років боротьби проти московського, російського та советського поневолення», де після стислого історичного екскурсу зроблено висновок: «Боротьба донських козаків проти імперських режимів... показує силу волі спільноти, яка прагне зберегти свою свободу...». Цей же автор презентує дослідження «Антимосковські повстання українців Кубані в 1918–1933 роках», в якому ілюструє, що українці, аби зберегти свою національну ідентичність і соціально-політичні права, вдаються і до силових засобів протесту. Коротку історію ку-

тверджує, що національна ідентичність окремих груп осіб може формуватися незалежно від державних кордонів, і такою ідентичністю виступає «сибірськ», наділений особливими національними ознаками, основною серед яких виступає неприйняття центральної влади як носія комплексу негативних факторів, шкідливих як для суспільства, так і для окремого громадянина. Наступна стаття розділу – «Тува: коротка історія «незалежності», підготовлена головою громадського об'єднання «Історичний меридіан» Іваном Янюком, який повідомляє, що «історія Туви – одна з найоригінальніших серед усіх поневолених росією народів, адже тувинці – єдині, хто був остаточно поневолений не в роки царизму, а тільки за більшовицького владарювання. Дослідження завершується висновком: «Історія цього малочисельного народу вкотре підтверджує, що будь-яка співпраця з московією має односторонній характер і завершується знищенням державності слабшого партнера». Голова Комітету Бурятської незалежності Володимир Хамутаєв пише «Про боротьбу бурят-монгольського народу проти Росії в XVII–XXI століттях». Автор зазначає, що поневолення бурят-монголів – яскравий приклад політики завоювань і репресій, здійснюваної московією-росією упродовж її великодержавної історії. Проблема «ОУН і українське питання на Далекому Сході у 1920–1940 роках» розглядає президент Фонду «Літопис УПА ім. В.Макара» Микола Посівнич, який підкреслює, що таке питання у національній історіографії залишилося практично не дослідженим. У статті висвітлюються окремі моменти діяльності українських політиків у напрямку налагодження контактів і співпраці з прогресивними силами цього регіону.

Заключний розділ цього об'ємного видання – «Боротьба з імперією і перспективи майбутнього». Тут розміщені статті науковця Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Григорія Роя ««За нашу і вашу свободу!»: національно-визвольна боротьба корінних народів Росії в Антибільшовицькому блоці народів (АБН)» і виконавчого директора Антиімперського блоку народів Олега Вітвіцького «Антиімперський блок народів як спадкоємець АБН». Автори виходять з того, що повномасштабна війна російської федерації проти України спричинила серйозні зміни у внутрішній та зовнішній політиці європейських країн і всього світу та безпосередньо вплинула на внутрішню ситуацію в Росії. У статтях згадується, що вже в 1950-их роках демократичні лідери поневолених москвою народів виходили з тези, що «росію необхідно відіснити до її етнічних кордонів», однак не знайшли підтримки ні від політиків США, ні від європейських лідерів. Тож в цьому аспекті нинішня зовнішня політика міжнародної спільноти серйозних змін не зазнала: Захід і Америка остерігаються, навіть бояться «північного ведмеда». Але боротьба прогресивних національних сил продовжується: 3 травня 2023 року оголошено про відновлення діяльності Антибільшовицького Блоку Народів у форматі Антиімперського Блоку Народів, який відразу ж проявив свою активність: в його рамках були проведені форуми, конференції, зустрічі представників різних прогресивних організацій та рухів, «круглі столи» із представниками української влади, лідерами національно-визвольних рухів поневолених народів, міжнародними партнерами. В цьому аспекті показовою була зустріч народних депутатів України з представниками підневільних росії народів.

АБН має власний інформаційний ресурс – Інтернет-сайт, Telegram-, YouTube-, WhatsApp- канали та Facebook-сторінку. Стартував освітній проєкт Університет Вільних Народів, де представники поневолених росією народів вивчають теорію та практику національно-визвольної боротьби і національного державотворення. Плани АБН на найближчу перспективу: масштабування та реалізація наявних проєктів, вихід на міжнародний рівень співпраці, пошук партнерів щодо реалізації антиімперських програм на державному рівні.

Книги «Ліквідація російської імперії» (XI випуск «Бандерівських читань») та «Недобровільне приєднання: нариси визвольної боротьби поневолених росією народів» (XII випуск «Бандерівських читань») поповнили бібліотечний фонд книгозбірні Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.

банського українства у статті «Малиновий Клин» відтворює російський політемігрант Євген Бурсанідіс-Седлецький, який висловлює тривожну, але об'єктивну думку: історія кубанського українства підтвердила, що національна культура в діаспорі без інформаційної підтримки з боку алма mater зазнає суттєвих втрат, які з часом вимагають значних зусиль для їх подолання. Діячі громадського руху «Східна Слобожанщина» Ніна Беляєва й Андрій Ворон висвітлюють тему «Національно-визвольна боротьба Східної Слобожанщини: українська ідентичність в умовах репресій». Автори подають основні факти з історії визвольного руху в цьому регіоні та описують репресивні заходи російської імперської влади проти етнічних українців. «Жовтий Клин, Надволзька Україна. Історія боротьби за свободу й мову» – тема статті громадського діяча Жовтого Клину Бориса Гунька. Він підкреслює, що спроби організувати українське життя в Жовтому Клині (російському Надволжі) були зупинені заходами кремлівської влади, спрямованими на боротьбу з «українським буржуазним націоналізмом» та на нівелювання політики українізації цього регіону.

Шостий розділ книги – «Сибір і Далекий Схід: нариси визвольних рухів». Експерт «Українських студій стратегічних досліджень» Володимир Тилишак у статті «Справжні люди проти імперії. Сторінки антиімперської боротьби Чукотського краю» подає картину поступового силового підкорення москвитами народів Чукотки та постійного спротиву місцевого населення агресивним пришельцям, внаслідок чого Чукотка остаточно була підкорена тільки комуністичним режимом. Про «Повстання проти московської окупації в Якутії у XVII–XX століттях» інформує експерт «Українських студій стратегічних досліджень» Тетяна Бойко, яка описує низку збройних виступів народів Якутії проти російського поневолення. Оригінальне дослідження «Сибірська ідентичність: коротка історія сибірського сепаратизму та прояви сибірської ідентичності в сучасності» здійснила соціолог Дар'я Шаповал, яка несподівано

«ДІАЛОГ...», ЯКИЙ ЗБЛИЖУЄ ТА ОБ'ЄДНУЄ

Микола СИРОТЮК, проректор з виховної роботи і міжнародної співпраці, доцент

Пройшло чверть століття з того часу, як було започатковано українсько-польські літературно-мистецькі зустрічі «Діалог двох культур», які рік за роком стали традиційними. Ювілейна зустріч почалась в Обласному літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького в Кременці, а завершення ювілейних заходів пройшло в Польщі.

До кременецької частини «Діалогу...» увійшли покладання квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку та на могилу матері поета Саломеї Словацької, меса в костелі св.Станіслава з покладанням квітів до скульптури Ю.Словацького в костелі та на подвір'ї Музею поета.

Ще однією знаменною подією була відзначена ювілейна, XXV українсько-польська зустріч митців і літераторів. На фасаді Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка відкрито меморіальну таблицю пам'яті частого гостя «Діалогу...», видатного українського поета, громадського діяча, Героя України Дмитра Павличка. Урочистості у Музеї продовжили інавгураційні виступи офіційних осіб, науковців і співорганізаторів від України та Польщі.

Літературна частина зустрічі включала презентацію музейного видання – книги «Як духом стану, я до них полину...», відеоролика «Король-Дух», кіноповісті «Трансполонія», польських книг та інших видань.

Науковий сектор заходів заповнила Міжнародна наукова конференція, присвячена ювілею «Діалогу...»,

з виступами науковців, письменників, літераторів, письменників, музейників України та Польщі, а також відвідини у с.Кімната місця спочинку солдатів Війська Польського та армії УНР, які полягли в бою з кіннотою генерала Будьонного у часи польсько-більшовицької війни 1920 року (з нагоди 105-ої річниці подій).

Під час мистецької частини пройшли виступи вокально-інструментального ансамблю парафії св. Станіслава та митців класичної музики. Водночас присутні мали нагоду відвідати виставки українських художників Наталії Демедюк з Рівного і тернопільянина Миколи Пазізіна, а також відомої кременецької

лялькарки Лідії Лапки.

XXV українсько-польська зустріч учасників «Діалогу двох культур» продовжила свою роботу на теренах Польщі, яку відвідали ректор Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, професор Афанасій Ломакович, та кандидат історичних наук, доцент Володимир Собчук. Відкрили урочистості у Музеї Вінцента Поля в Любліні, а продовжили в Налечуві та Музеї Чарторийських у Пулавах.

Традиційна історична конференція була присвячена темі «Росія, Москва і москалі в історіографії Польщі та України». Пропонуючи таку тему для обговорення на конференції, польські організатори хочуть, з огляду на війну між Росією та Україною, що триває вже понад три роки, нагадати про завоюницькі, імперські прагнення російської держави.

Була організована зустріч у Державному етнографічному музеї у Варшаві, під час якої відбулась дискусійний панель, що стала чудовою нагодою для підбиття підсумків чверті століття взаємних культурних і наукових контактів Польщі та України, а також відвідування виставок, дискусія про народне мистецтво русинів та ювілейний концерт XXV Діалогу двох культур.

Під час відвідання Музею Фредеріка Шопена в Желязовій Волі пройшли літературна конференція, концерт музики Шопена та було віддано традиційну шану видатним поетам України та Польщі Тарасу Шевченку та Юліушу Словацькому біля їхніх пам'ятників у Варшаві.

Доповіді, виголошені під час конференцій, будуть опубліковані в міждисциплінарному щорічнику «Діалог двох культур», який знаходиться в переліку наукових журналів та рецензованих матеріалів міжнародних конференцій з кількістю 20 балів за статтю.

Отже, «Діалог двох культур» зближує польські та українські інтелектуальні кола, поглиблюючи дослідження спільної багатокультурної спадщини, об'єднуючи багатьох науковців, митців та працівників культури, поляків та українців, для яких важливе взаєморозуміння та розвиток подальшої співпраці.

(Використано окремі фото зі сторінки Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького в Кременці)

XXXII ЗУСТРІЧ ШКОЛИ ВІДКРИТОГО РОЗУМУ

Ліна ВЕРЕСЕНЬ

Учасниками чергової міжнародної інтеграційної зустрічі Школи Відкритого Розуму стали представники Університету Яна Кохановського в Кельце (Польща), Національного університету імені Івана Огієнка в Кам'янці-Подільському, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г.Шевченка, Черкаського державного технічного університету, Варшавського університету імені кардинала Стефана Вишинського (Польща), Варшавського університету (Польща), Вільнюського університету (Литва).

Організаторами заходів виступили Асоціація Центру східної культури в Кельце, Університет Яна Кохановського в Кельце, Центр науки і культури Університету Яна Кохановського, Муніципалітет і місто Хенціни, місто Кельце. До Організаційного комітету увійшли доктор габілітований, професор UJK Олег Лещак (UJK в Кельцах) – голова; доктор, професор UJK Ришард Стефанський (UJK в Кельце) – секретар; доктор Катажина Нобіс-Власло (президент Асоціації Центру Східної Культури), доктор габілітований, професор Наталія Коваленко (ООН в Кам'янці-Подільському), доктор габілітований, професор Марина Столар (НУКЦ м. Чернігова), доктор габілітований, професор Оксана Лабашук (ТНПУ), доцент Олена Пасічник (КОГПА), магістр наук інженерних Роберт Яворський (мер гміни та міста Хенціни), магістр наук Яцек Ковальчик (директор департаменту промоції, культури та спорту, мерія Кельце), магістр наук Кшиштоф Каліта (президент SIEW Кельце), доктор інженерний Ежи Суханський (член Національної ради Бойового підрозділу Солідарності «Польща – Схід»).

Програма інтеграційних зустрічей включала методичні практикуми (Асоціація інтеграції Європа-Схід, Кельце), наукову конференцію (Центр іноземних мов Ягеллонського університету, Кельце), екскурсію центром міста Кельце, вступний вечір (клуб WSPAK, UJK Кельце), польський вечір (громадський центр молодіжного хос-

України». Її польська колега Патріція Кепінська з Кельце опрацювала питання «Між напрямком і місцем – лексика мобільності в мові молоді та генераційна ідентичність». Ангеліна Грінчук з Кам'янця-Подільського розглядала «Кінофільм як розуміння простору у фразеологізмах української мови». На «Аналізі помилок у вживанні дієприкметникового еквівалента в мові польської молоді в Литві» зупинилася Кароліна Кежун (Вільнюс).

Проблемами «Людина і сучасні медіа» зацікавились Мирослава Ільтьо (Кам'янець Подільський, «Людина в просторі медіарецепції: особливості сприйняття журналістських матеріалів вищого рівня якості»), Наталія Міркевич (Кельце, «Від паломника до цифрового кочівника: еволюція концепції подорожі в медіа та онлайн-дискурсі») та Олександр Черній (Тернопіль, «Війна як фактор зміни телевізійного тревел-контенту: від розваги до свідчення»). Наталія Ясік з Кельце охарактеризувала «Імплікову інформацію про тугу за домівкою (на основі твору Стефана Жеромського «Весна, що приходить»), Беата Гульбійська (Вільнюс) – «Причини труднощів з читанням у польських учнів та людей старшого віку в Литві з точки зору учителів».

Студентка Фахового коледжу нашої академії Олена Франкова презентувала «Кременецький простір у творах та епістолярії Юліуша Словацького». Наш юний науковець доводить, що в листах Словацького до Матері відтворено мікропростір – локалізований у межах окремого місця (кімната, будинок); макропростір, що охоплює великі території, цілі міста, країни і психологічний простір, що відображає внутрішній світ автора, людей, про котрих іде мова, їхні думки та переживання. Так, у поетичній повісті «Година думки» панорама Кременця виступає як образ вітчизни, схований світ мрії. Мрії «давньої», але також мрії про майбутнє, що героєві поеми, талановитому молодикові з духом «гордої печалі», який став жертвою конфлікту між мріями та брутальною дійсністю, приносить заспокоєння, пригашає трагічне передчуття смерті, дає заряд оптимізму і віри в значущість свого існування. Поет і по смерті хотів би повернутися туди знову, щоб побачити Кременець — єдине місце на світі, де його перейнята туга за батьківщиною боляча душа могла б зазнати спокою і щастя.

Магістрантка Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Ірина Вітичук аналізувала «Простір в історичних романах «Маруся Чурай» і «Берестечко» Ліни Костенко». Авторка стверджує, що творчість Л. Костенко глибоко закорінена в історико-культурне минуле України й усього світу, завдяки чому не тільки відновлює історичну пам'ять, а й утверджує її. Художній світ поетеси – своєрідне просторове моделювання етнічно значимої інформації, яка входить у систему визначальних комунікативних зв'язків і водночас здійснює зворотний вплив на історичну пам'ять українського народу і набуває значення, що виходить далеко за власне літературні межі. Простір у романах «Берестечко» і «Маруся Чурай» не обмежується лише фізичним середовищем, а розкривається у взаємодії з внутрішнім світом героїв, їхніми почуттями та ідеалами, а також з ширшим історичним та культурним контекстом.

До сесійних виступів наукової конференції долучилися Мирослава Гусар (Кам'янець-Подільський, «Вербалізація локального сприйняття дійсності в творах сучасних українських постмодерністів»), Марія Ладанай (Чернігів, «Мандрі як спосіб самопізнання (на матеріалі творів зарубіжної літератури)»), Аріна Сидоркіна (Кельце, «Поняття стику в японській культурі та його відлуння в історичній пам'яті після Другої світової війни»), Максим Орел (Черкаси, «Просторова ідентичність у добу урбанізації: конфлікт традиції та мобільності»), Марина Радченко (Чернігів, «Образ людини подорожує в зарубіжній літературі другої половини XX ст.»), Олімпія Коломанська (Варшава, «Homo Viator – Pilgrim Міцкевича»), Кристина Мозговенко (Чернігів, «Homo Locus проти Homo Viator»), Вікторія Слісаренко (Кам'янець-Подільський, «Сугестивні стратегії в сучасному медіа просторі: засоби впливу на реципієнта»), Рафал Бжоза

лу Хенціни), екскурсію природним заповідником Кадзельня, український вечір в Хенцінському молодіжному гуртожитку, концерт в Хенцінській синагозі, литовський вечір в Хенцінському молодіжному гуртожитку, ранкова зустріч і футбольний матч (на відкритому повітрі в Хенцінах), післяобідню зустріч (Хенціни, Немчувка) і прощальне багаття у Хенцінському замку.

Під час методичних практикумів, організованих Асоціацією інтеграції Європа-Схід в Кельце, присутні мали нагоду доторкнутися до цікавих та актуальних проблем: «Видимі та невидимі межі: подорож як досвід космосу» (Катажина Нобіс-Власло; Кельце), «Homo Locus vs. Homo Viator у романі Ольги Токарчук «Бігуни»» (Оксана Лабашук; Тернопіль), «Просторова мобільність українців: wiki vs. conceivability?» (Ольга Рилова; Черкаси), «Чи має європейськість просторовий вимір?» (Ришард Стефанський; Кельце).

Міжнародна наукова конференція проходила в Центрі сучасного мистецтва Університету Яна Кохановського в Кельце і відкрилася вітальною промовою ректора Університету Яна Кохановського, професора Беати Войцеховської. Пленарне засідання стартувало філософським дослідженням студентки Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Ксенії Жихаревої «Роздуми про тіло, простір та межі пізнання». Метою її виступу є спроба окреслити рамки та умови існування і пізнання тіла, також побіжно пояснити необґрунтованість такого різного розділення епістемології та онтології. Опираючись на знання філософів минулого, дівчина робить висновки, що простір є породженням тілесності, умовою комунікації, узагальненням тілесного досвіду з огляду на моментний та локальний мотив пізнання. Людське мислення ґрунтується на сумніві — протиставленні існуючого твердження судженню. Межею пізнання є власне тіло, бо ні емпіричне, ні апріорне пізнання не використовують нічого, крім тілесного досвіду і суджень, зроблених на основі тілесного досвіду. Саме це і дозволяє сказати про об'єкт пізнання не більше, ніж відносність щодо тіла і його раніших уявлень, тобто мотиву. Чи є усе пізнання – відсутність пізнання зовнішніх об'єктів? І так, і ні. Оскільки об'єктність об'єкта пізнання надто нестабільна. Простір – це не тло, чи суть речей. Першочергово, простір – це узагальнюючий ефект мислення, сумніву. А пізнання ніколи не виходить за межі тіла – воно у ньому починається і у ньому ж і закінчується. Філософсько-літературні роздуми продовжили Марія Козак (Варшава, «Козак у польському романтизмі – Homo Locus чи Homo Viator?») і Дмитро Клименко (Кельце) «Концепція перелітних птахів у слов'янському комунікативному фольклорі».

Сесійні засідання включали наукові дослідження Магдалени Каспшик-Одземек (Варшава) «Загальнолюдські цінності проти лінгвістичного дослідження горизонтів», Тетяни Уткіної (Кельце) «Огляд традиційного образу жінки в Новому Світі», Сюзанни Богучької (Кельце) «Як інтернет впливає на сприйняття молоддю Івана Павли ІІ».

Після вітальної промови мера гміни та міста Хенціни, магістра інженерних наук Роберта Яворського засідання продовжили наукові знахідки Катерини Стрільчук з Тернополя з темою «Функціональні феміністки в одній віковій групі

(Кельце, «П'яти проти Ягеллонської Польщі, або просторові дилеми варшавського центру сили в контексті рідних і спільних геополітичних концепцій»), Діана Стельмах (Чернігів, «Особистість в англійських творах»), Анна Келеберда (Черкаси, «Номіа чи поселенець: нові антропологічні ідеї останнього часу»), Якуб Костецький (Кельце, «Простір локалізації ChatGPT: AI Locus чи AI Viator?»), Владислав Городецький (Кельце, «Смерть сусіда» і «смерть громадянина»). Відмінності у висвітленні смерті в місцевих і національних ЗМІ», Анастасія Маланій (Тернопіль, «Шлях героя в потойбіччя і його повернення назад у романі І. Павлюка «Я бачу, вас цікавить п'ятьма»), Анастасія Ткачук (Тернопіль), «Той світ» в обрядовій культурі м. Кіцмань, Чернівецької обл.»).

Цікаво, що сесійні засідання часто проходили на свіжому повітрі, серед чудової природи, в музях, синагозі, інших видатних місцях Кельце та Хенціни. На закритті конференції з доповіддю «Homo Locus і Homo Viator у культурно-цивілізаційному вимірі» виступив голова Організації зустрічей, професор Олег Лещак (Кельце).

Наших юних науковців підготувала до конференції в рамках XXXII інтеграційної зустрічі Школи Відкритого Розуму їхній постійний керівник, кандидат філологічних наук, доцент Олена Пасічник.

НАУКОВИЙ ВІСНИК: ВИПУСК 20-ий

У видавничому домі «Гельветика» побачив світ 20-ий випуск «Наукового вісника Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки» за загальною редакцією Валентини Бенері.

До редакційної колегії випуску увійшли доктор педагогічних наук, професор Бенері В.Є. (головний редактор); доктор педагогічних наук, професор Курач М.С.; кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент Банах В.В. (науковці Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка); доктор педагогічних наук, професор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова Дем'яненко Н.М.; доктор педагогічних наук, професор Рівненського державного гуманітарного університету Дичківська І.М.; доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка Гнізділова О.А.; кандидат педагогічних наук, доцент Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Казакова Н.В.; науковці Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Калитка С.В. і доктор педагогічних наук, професор Кузава І.Б.; кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Кучер Т.В.; доктор педагогічних наук, професор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Нишак І.Д.; доктор педагогічних наук, професор Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Онищук І.А.; доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України Онопрієнко О.В.; доктор педагогічних наук, професор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Потапчук Т.В.; доктор габілітований, професор Люблінського технічного університету (Польща) Галина Рарот, доктор педагогічних наук, професор Житомирського державного університету імені Івана Франка Сейко Н.А.; доктор педагогічних наук, професор Національного університету біоресурсів і природокористування України Тарасенко Р.О.; доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної підготовки, документознавства і публічного управління Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Українського державного університету імені Михайла Драгоманова Титова Н.М.; доктор педагогічних наук, професор Університету Григорія Сковороди в Переяславі Шапран О.І.; доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальності та медицини Українського державного університету імені Михайла Драгоманова Шеремет М.К.

Видання рекомендовано до друку Вченою радою КОГ-ПА ім.Тараса Шевченка і містить фахові напрацювання з актуальних проблем вищої школи, історії розвитку педагогічної теорії та освітньої практики навчання і виховання, вищої освіти за рубежом, особистісно-професійної позиції педагога у новій парадигмі виховання тощо. Мови видання – українська, англійська, польська. До «Наукового вісника...» увійшли 19 статей авторства 34 науковців із 17 закладів вищої освіти України, які розподілені на 5 тематичних розділів: «Освітні, педагогічні науки», «Дошкільна освіта», «Середня освіта за предметними спеціальностями», «Професійна освіта за спеціалізаціями» та «Спеціальна освіта».

Перший розділ під назвою «Освітні, педагогічні науки» презентований статтею «Становлення професії вчителя східних мов: ретроспективний аналіз», якою відкриває «Науковий вісник...» кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання Південноукраїнського національного педагогічного університету імені УД.Ушинського Олена Бездуган. Вона розглядає питання становлення професії вчителя східних мов, визначає етапи її основні чинники, що сприяли розвитку цієї професії і констатує: в Україні правова база є сприятливою для організації викладання та вивчення іноземних мов (у тому числі східних) у закладах освіти загалом та в закладах вищої освіти зокрема. Нею визначено освітні заклади, які готують фахівців зі східних мов для різних сфер діяльності: освіта, наука, переклад, міжнародні відносини, бізнес і туризм.

Розділ «Дошкільна освіта» відкриває дослідження науковців Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри дошкільної освіти Оксани Вільхової та кандидата педагогічних наук, старшого викладача цієї ж кафедри Тетяни Фазан «Творчий розвиток дітей дошкільного віку: ефективні форми роботи сучасних вихователів». Автори аналізують роль сучасної дошкільної освіти в розвитку творчого потенціалу дітей, акцентують увагу на важливості формування індивідуальності, розвитку креативного мислення в дошкільному віці, розкривають значення педагогічного впливу на стимулювання творчої активності дітей, важливість особистісних якостей педагога для ефективного формування мистецької творчої компетентності дошкільників.

«Мнемотехніка як інноваційний інструмент формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку: особливості формування етапу дослідження» – тема наукових пошуків фахівців Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького: доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри дошкільної освіти, завідувача кафедри дошкільної освіти Інни Ніколаєску; доктора філософії, доцента, доцента кафедри дошкільної освіти Юлії Соловей; кандидата педагогічних наук, доцента, старшого викладача кафедри дошкільної освіти Вікторії Бондар. Автори знайомлять із результатами формувального етапу дослідно-експериментальної роботи з вивчення питання використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти мнемотехніки як дієвого інструменту формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку, окреслюють етапи експериментального дослідження прийомів для розвитку мовленнєвих навичок у дітей дошкільного віку й доводять, що систематичне використання мнемотехніки може мати значний позитивний вплив на загальний рівень мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку і сприяти не лише покращенню мовленнєвих навичок, а й розвитку інших важливих психолого-педагогічних аспектів.

Представниця наукової спільноти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Оксана Швець зупинилася на «Нескладних дослідах як засобах формування пізнавальної активності дітей середнього дошкільного віку в контексті ідей сталого розвитку». Вона з'ясувала, що пізнавальна активність є основою для освоєння культурного потенціалу суспільства, необхідною умовою формування розумових здібностей та особистісних якостей, які сприяють гармонійному становленню зростаючої особистості дошкільника, і зробила висновок: складні досліди надають можливість дітям у закладі дошкільної освіти побачити те, що в навколишньому оточенні піддається спостереженню чи ж є дуже короткочасним. Визначено, що організації складних дослідів у закладах дошкільної освіти охоплює розв'язання п'ятирічними дітьми освітніх ситуацій шляхом проведення дослідів та експериментування, що передбачають залучення чуттєвого досвіду, вмінь самостійно аналізувати результати, робити висновки, пізнавати особливості явищ природи, вивчаючи їх всебічно.

Цікаві проблеми торкнулися у своїй статті кандидати філологічних наук, доценти, доценти кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Людмила Бабій і Тетяна Кондратьєва: вони досліджували процес «Використання принципів позитивної психології на уроках англійської мови в Новій українській школі». Автори простежили кореляцію між тематикою позитивної психології та основними принципами НУШ, запропонували практичні способи їх імплементації у навчальному процесі засобами англійської мови через контент (текст, пости, відео, аудіо і автентичні матеріали), організацію класу (групова робота, рольові ігри, проекти, запровадження практик «Щоденник вдячності» чи «Хвилинка щастя» тощо та стимуляцію вищих когнітивних навичок через завдання на аналіз ситуації, оцінку вчинків власних та інших, розробку сценаріїв поведінки модельованих ситуацій як синтез інформації, а також використання творчих завдань та арт-елементів, обґрунтували доцільність інтегрувати розвиток ключових мовних навичок та інструменти формування емоційного інтелекту учнів на уроках англійської мови, зокрема через імплементацію принципів позитивної психології.

Над «Поняттям STEM-компетентності в системі освітнього середовища закладу загальної середньої освіти» працювала аспірантка кафедри природничих наук і методик їхнього навчання Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка Наталія Донець. Вона зазначає, що концептуалізація STEM-компетентності в Україні потребує узгодження з міжнародними стандартами, зокрема в контексті сталого розвитку суспільства, і наголошує на необхідності інтеграції STEM-компетентностей сталого розвитку в освітній процес для формування STEM-

компетентності в учнів. Стаття робить внесок у розуміння та впровадження STEM-освіти в Україні, підкреслюючи її значення для розвитку критичного мислення, інженерної та науково-дослідницької діяльності учнів.

Досить сучасну і відповідальну проблему «Залучення студентів спеціальності «Дошкільна освіта» до науково-дослідної діяльності в австрійських університетах» розглядають колектив докторів педагогічних наук, професорів Олени Гнізділової – завідувача кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, та професорів кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Орести Карпенко та Марії Чепіль. Стаття присвячена аналізу особливостей науково-дослідної діяльності студентів спеціальності «Дошкільна освіта» в австрійських університетах, питанням інтеграції дослідницької діяльності в освітній процес, що відображається в таких компонентах навчання як обов'язкові модулі з методології досліджень, участь у наукових семінарах, написання бакалаврських і магістерських робіт, а також залучення студентів до дослідницьких проектів та міждисциплінарних досліджень студентів через виконання самостійних наукових робіт, захист магістерських досліджень та їх представлення на студентській конференції. Висвітлено вплив наукової діяльності на професійну підготовку майбутніх дошкільних педагогів, а також їх роль у формуванні здатності до інноваційного підходу в роботі з дітьми.

«Формування професійної іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах цифровізації та педагогічних інновацій» зацікавило Богдану Гульчук – старшого викладача кафедри фундаментальних та поведінкових дисциплін Волинського інституту імені В'ячеслава Липинського Міжрегіональної академії управління персоналом. У роботі розглянуто проблему формування професійної іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах цифровізації суспільних трансформацій і педагогічних інновацій, де іноземна мова набуває ролі інструмента міжкультурної комунікації, наукової мобільності та доступу до актуальної фахової інформації. Тут визначено комплексну модель формування професійної іншомовної компетентності здобувачів вищої освіти з урахуванням інтеграції цифрових технологій, ІКТ, ШІ та інноваційних методик викладання, систематизовано педагогічні умови ефективного впровадження змішаних форматів навчання для досягнення високого рівня мовної підготовки.

«Розвиток творчої індивідуальності майбутніх викладачів закладу вищої освіти засобами проєктування» ліг в основу дослідження доктора педагогічних наук, професора кафедри педагогіки Українського державного університету імені Михайла Драгоманова Наталії Дем'яненко. У науковому дописі порушено проблему формування творчої індивідуальності майбутнього викладача закладу вищої освіти засобами проєктних технологій, обґрунтовано значення та моделювання проєктної діяльності, підготовці майбутнього викладача закладу вищої освіти, а також її спрямуванню на формування цілісного освітньо-наукового середовища, в якому забезпечується міждисциплінарна інтеграція, практико-орієнтоване навчання та розвиток соціальної активності студентів.

Оригінальною темою «Модель перевернутого навчання як педагогічна інновація у підготовці майбутніх учителів» зацікавили доцент кафедри педагогіки психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Харківської гуманітарно-педагогічної академії Катерина Корсікова та її колега по кафедрі, старший викладач Наталія Потапова. Стаття присвячена проблемі впровадження моделі перевернутого навчання в освітній процес. Під час аналізу науково-педагогічної літератури доведено ефективність і перспективність цієї технології у зв'язку з поширенням дистанційного формату навчання й активним використанням інформаційно-комунікативних технологій та мережі Інтернет; окреслено негативні моменти і суперечності, якими характеризується перевернуте навчання, та шляхи їх подолання.

На «Розвитку критичного мислення майбутніх бакалаврів під час написання курсової роботи» зробила акцент кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д.Ушинського Олена Кудрявцева. Актуальність роботи обумовлена потребою в розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти, зокрема бакалаврів дошкільної освіти, з метою ефективної підготовки їх до майбутньої професійної діяльності. Адже сучасний вихователю повинен вміти аргументовано відстоювати свої підходи, приймати конструктивну критику, використовувати в освітньому процесі інноваційні технології, прагнути до професійного зростання. Критичне мислення допомагає майбутнім вихователям ухвалювати зважені рішення, враховувати індивідуальні особливості дітей, формувати в дошкільників навички самостійного аналізу та рефлексії.

НАУКОВИЙ ВІСНИК: ВИПУСК 20-ий

Продовженням проблеми навчання здобувачів є дослідження кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Вікторії Павелко «Необхідність диференціації як важлива складова інтеграції знань здобувачів», де наголошено на важливості сформованості в педагога здатності диференціювати, тобто виокремлювати із цілого змісту навчального предмета необхідні елементи, теми, спільний матеріал тощо для подальшого їх об'єднання. Для здійснення процесу інтеграції не потрібно синтезувати всі окремі науки, а лише їхні найбільш загальні та найсуттєвіші аспекти. Окреслено можливий результат в контексті як позитивних, так і негативних наслідків від надмірного застосування диференціації та інтеграції знань.

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного Галина Тараненко опрацювала тему «Імплементація Digital-етикету в освітній простір: експлікація стратегії розвитку в умовах викликів». Ця модель охоплює всі ключові аспекти процесу: від аналізу потреб до оцінки результатів. Вона побудована на основі комплексного підходу, принципу системності й орієнтована на результат і співпрацю. Імплементація цієї моделі розглядається як важливий крок до створення безпечного й ефективного цифрового освітнього простору, де кожен учасник почуватиметься комфортно та захищено у процесі навчання та спілкування.

Мовознавчий проблеми «Потенціал окремих інноваційних педагогічних технологій під час фахової лінгвістичної підготовки» приділили увагу фахівці Хмельницького національного університету, кандидати філологічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янської філології Наталія Торчинська та доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української філології Михайло Торчинський. Фахівці-мовознавці наголошують на гостроті проблеми модернізації вищої школи педагогічного спрямування, визначають лінгводидактику як галузь посиленого пошуку найдоцільніших інноваційних технологій, здійснюють аналіз ефективності їх застосування під час лінгвістичної підготовки. Вони зосереджують увагу на можливостях використання технології проблемного навчання під час вивчення сучасної української літературної мови та на нові виклики в системі вищої освіти, пов'язані з появою штучного інтелекту, що спонукає сучасного педагога до зміни формулювання і змісту завдань, які він ставить перед здобувачами освіти.

Колектив науковців Харківської гуманітарно-педагогічної академії у складі доктора педагогічних наук, професора кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя Вікторії Ульянової, кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента цієї ж кафедри Людмили Снедкової та викладача вищої категорії Ольги Рощенко спрямували свої дослідження на «Хмароорієнтовані технології у музичній освіті: перспективи та можливості для інновацій». Результати дослідження демонструють, що хмароорієнтовані технології відкривають широкі можливості для інновацій у музичній освіті, сприяють підвищенню доступності та інтерактивності навчання, забезпечують можливості для персоналізації і розвитку творчих здібностей здобувачів освіти. Завдяки їм можна створювати інтерактивні навчальні матеріали, організовувати спільну роботу над музичними проектами і забезпечувати доступ до якісної музичної освіти незалежно від географічного розташування. Виявлено і певні недоліки та ризики, пов'язані з використанням хмарних технологій в музичній освіті: необхідність доступу до Інтернету, технічні проблеми та питання безпеки даних.

До актуального питання мультикультурності сучасних закладів вищої освіти підійшли фахівці Київського національного університету технологій та дизайну, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри філології та перекладу Світлана Федоренко та викладач кафедри мовної підготовки і комунікації Ольга Америкідзе і кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Людмила Мацук. Вони досліджували тему «Транслінгвізм та іншомовна підготовка студентів» і вважають багатомовність чинником ефективності. Транслінгвізм передбачає не просто поєднання кількох мов і культур та їх взаємодію, а радше плавне перетікання з однієї лінгвістичної культури в іншу, коли студент має можливість використовувати весь свій мовний репертуар і реалізовувати особистісний потенціал. Транслінгвізм забезпечує розвиток у студентів металінгвістичного усвідомлення, що охоплює розуміння власних мовних ресурсів, сприяє їх ефективнішому використанню в організації освітнього процесу, де застосовуються такі комунікативні стратегії, як змішування та перемикання мовних кодів.

«Сучасні тенденції у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін у закладах вищої освіти» лягли в основу наукових пошуків кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри теорії і методик початкової освіти Тамари Шевчук і кандидата педагогічних наук, доцента, доцента цієї ж кафедри Тетяни Костолович – фахівців Рівненського державного гуманітарного

університету. У своїй роботі автори зосереджують увагу на сучасних тенденціях у реалізації комунікативного підходу до викладання лінгвістичних дисциплін (сучасної української мови з практикумом, української мови за професійним спрямуванням, основ культури та техніки мовлення, теорії і практики педагогічних комунікацій) на педагогічному факультеті ЗВО; обґрунтовують значущість зазначених тенденцій для формування компетентного мовця, здатного ефективно взаємодіяти в різних комунікативних ситуаціях, що відповідає вимогам глобалізованого освітнього простору.

Розділ «Спеціальна освіта» представлений двома статтями. З «Технологіями інклюзивного навчання в Новій українській школі» ознайомила кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Наталія Матвеева, яка охарактеризувала види технологій інклюзивного навчання, виокремила їх змістово-функціональні характеристики та пере-

ваги, визначила їх місце та вплив на освітній процес, його доступність і гнучкість, сприяння гармонійному розвитку особистості, розробила орієнтовну модель специфіки розвитку особистості здобувача в умовах інклюзивного середовища з використанням новітніх технологій.

Завершує збірник дослідження науковців кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету імені Івана Франка: доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри Наталія Сейко; кандидати педагогічних наук, доценти, доценти кафедри Сергій Котловий та Інна Літяга з'ясували місце і роль навчальних кейсів, спрямованих на розвиток соціальної роботи в процесі навчальної практики; встановили, що потреба в розвитку резильентності фахівців соціальної сфери викликана об'єктивною соціальною ситуацією, що характеризується високим рівнем кризовості, травматичності, нестабільності. Запропоновані студентам навчальні кейси представлено в дослідженні у поєднанні різних груп.

(За матеріалами наукової частини Академії)

БІБЛІОТЕКИ У ДОБУ ЗМІН

Юлія СТРЕЛЬЧУК

У Бережанському фаховому коледжі Національного університету біоресурсів і природокористування України відбулось справжнє наукове дійство. Тут пройшло спільне засідання керівників бібліотек ВСП НУБіП України та методичне об'єднання бібліотечних працівників закладів фахової передвищої освіти Тернопільської області «Бібліотеки у добу змін: європейський досвід, цифрові сервіси, академічна доброчесність». Гостем цього форуму була завідувачка бібліотеки Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка та її Фахового коледжу Юлія Стрельчук.

Після зустрічі та реєстрації гостей господарі форуму провели так зване Велике віче, яке з вітальними словами відкрили директор ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України» Світлана Пилипишин, директорка наукової бібліотеки НУБіП України, кандидат сільськогосподарських наук Тетяна Кішак і голова обласного методичного об'єднання бібліотечних працівників ЗФПО Тернопільської області Світлана Николишин.

До програми форуму увійшли наукові виступи «Особливості роботи бібліотеки ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України» у добу змін (в умовах війни)», Ольга Михайлишин (завідувачка бібліотеки ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»); «Європейські бібліотеки: що спільного з українськими?», Неллі Маркова-Пипко (заступниця директорки наукової бібліотеки НУБіП України з наукової та бібліотечної справи); «Академічна доброчесність як складова роботи бібліотеки закладу освіти», Тетяна Кішак (директорка наукової бібліотеки НУБіП України); «Бібліографування документів у контексті академічної доброчесності», Світлана Николишин (голова обласного методичного об'єднання бібліотечних працівників ЗФПО Тернопільської області); «Електронна доставка документів користувачам: нові можливості бібліотек», Олеся Литовченко (завідувачка філії наукової бібліотеки НУБіП України) і «Бібліотека Борщівського агротехнічного фахового коледжу в умовах викликів сьогодення», Надія Парнета (завідувачка бібліотеки Борщівського агротехнічного фахового коледжу).

Після завершення виступів учасникам запропонували огляд території коледжу, історичне повчання в краєзнавчому музеї на тему: «УПА: війна після війни»; сходження на гору Лисоня; мандрівка по місту до замку Синявських з оглядом мистецьких творінь всесвітньовідомого художника, бережанця Олега Шупляка; подорож до Зарваниці і молитовна трапеза на території Марійського духовного центру і, звичайно, смачні частування галицькими смаколиками.

Для тих, хто не зміг зробити перекладу, були запропоновані додатки «Дещо зі словника галицького діалекту», краєзнавчим мандрівникам знадобиться путівник «Бережани. Замок Синявських», історикам – книга Андрея Шептицького «Як будувати рідну хату», для потенційних абітурієнтів – запрошення на навчання до Бережанського фахового коледжу НУБіП України.

ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ: ВИПУСК ДРУГИЙ

Видавничим центром нашої Академії опубліковано другий випуск «Педагогічних студій» – збірника наукових праць молодих науковців нашого освітнього закладу: бакалаврів, магістрів, докторів філософії. Збірник до виходу в світ готували науковці кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти. Видання містить матеріали, при підготовці яких використано результати наукових досліджень наших здобувачів вищої освіти, які працювали під науковим керівництвом досвідчених фахівців різних галузей педагогічного знання. Серед цих матеріалів – статті, де висвітлюються проблеми вітчизняної та зарубіжної вищої школи, історії розвитку педагогічної теорії та освітньої практики, питання особистісно-професійної орієнтації педагога у новій парадигмі навчання та виховання.

Збірник рекомендований до друку вченою радою Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Його готувала до публікації редакційна колегія у складі наших науковців, професорів Валентини Бенери та Олександра Дем'янчука, доцентів Оксани Доманюк, Любові Кравець, Наталії Приймач, Юлії Тимош і Оксани Швець, а також представники інших вищих закладів освіти України: професори Олена Антонова (Житомирський ДУ імені Івана Франка), Кіра Гнездзілова та Інна Ніколаєска (Черкаський НУ імені Богдана Хмельницького), Лариса Зданевич (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія), доценти Валентина Борова (МЄГУ імені Степана Дем'янчука), Наталія Маліновська (Рівненський ДГУ), Наталія Онищенко (Університет Григорія Сковороди в Переяславі) та Олена Пшенична (Запорізький НУ).

Видання складається із чотирьох тематичних розділів: «Науково-освітній простір України та актуальні питання історії педагогіки» (7 статей), «Розвиток дошкільної освіти в умовах сталого розвитку: тенденції та орієнтири» (26 статей), «Інновації початкової освіти в умовах реалізації концепції Нової української школи: реалії та перспективи розвитку» (6 статей) і «Духовний потенціал музичного та образотворчого мистецтва у викликах сьогодення» (4 статті).

Статтю «Професійний імідж викладача закладу вищої освіти: теоретичний аспект», підготовленою під науковим керівництвом доцента Оксани Швець магістранткою нашої Академії Анастасією Білик, відкривається перший розділ «Педагогічних студій». Авторка розглядає поняття «імідж», «індивідуальний імідж», «педагогічний імідж», професійний імідж як важливі компоненти професійного успіху викладача закладу професійної освіти, та наголошує, що створення позитивного професійного іміджу вимагає від викладача-науковця формування власного стилю роботи, опанування спеціальними технологіями самопрезентації. Позитивний імідж викладача – показник визнання його педагогічної майстерності в її науково-теоретичних і предметно-методичних аспектах.

Магістрантка Олена Зубач під науковим керівництвом доцента Вікторії Павелко подає історико-педагогічне дослідження «Підготовка фахівців дошкільної освіти в Галичині (початок ХХ століття)». У статті проаналізовано особливості галицької дошкільної освіти в той період, що зроблено з урахуванням різних підходів до організації дошкільного виховання в польських і українських сім'ях. Наголошено на важливості ролі та позитивного впливу на

навчання та виховання дошкільнят духовенства Української греко-католицької церкви, а також зазначено, що підготовка фахівців дошкільної освіти суворо регламентувалася вказівками Міністерства віросповідань і освіти, зокрема визначалися варіанти підготовки вихователів і встановлювалися вимоги до різних категорій працівників дошкільних закладів.

Під цим же науковим керівництвом магістрантка Катерина Коротун аналізувала «Процес формування національно свідомої особистості в педагогічній спадщині Софії Русової». Авторка обґрунтовує актуальність ідей С.Русової щодо національного виховання сучасних дітей, навіть дає коротку характеристику праць класика національної педагогічної науки, в яких відображено теоретичні погляди на дошкільне виховання загалом і на систему національного дошкільного виховання зокрема, що виступає основною тематикою та провідною ідеєю її педагогічних досліджень.

Студент бакалаврату Андрій Никифорчук під науковим керівництвом доцента Олени Мороз досліджував «Історико-краєзнавчу спадщину Аполлонія Сендальського», на прикладі чого обґрунтовує діяльність православних священників Волині кінця ХІХ–початку ХХ століття, визначає особливості діяльності сподвижника релігійно-історичного краєзнавства А.Сендальського. Юний автор характеризує основні праці релігійного діяча, в тому числі його роботи на світську тематику, зокрема з історії міст і сіл Волинського регіону. У статті стверджується, що важливим завданням історичної науки, її краєзнавчого сектора, виступає усунення «білих» плям в національній історії і на цьому фоні повернення суспільству незаслужено забутих імен наукових сподвижників, видатних дослідників історії нашого краю.

Доцент Любов Кравець спрямувала науково-творчий пошук студентки Надії Пашко на дослідження актуальності для сьогодення теми «Педагогічне партнерство закладів освіти з різними соціальними інституціями в умовах воєнного часу». У статті стверджується думка, що педагогічне партнерство закладів освіти виступає важливим і ефективним інструментом у забезпеченні психологічної, медичної та соціальної підтримки учасників освітнього процесу, сприяє адаптації дітей і підлітків до екстремальних умов воєнного часу. Досліджено роль громадських організацій та особливості співпраці з науковими установами, які розробляють рекомендації для роботи з дітьми та підлітками в екстремальних воєнних умовах.

«Роль управлінської компетентності в діяльності викладача закладу вищої освіти» розкриває магістрантка Аліна Савчук (науковий керівник – доцент Оксана Швець). У статті розкриваються поняття «управління», «управлінська діяльність», «управлінська компетентність» як важливі складові професійної діяльності викладача закладу вищої освіти. Авторка розкриває специфіку формування, розвитку і вдосконалення управлінської компетентності майбутнього педагога та окреслює її завдання у професійній діяльності. Йдеться про керівництво освітнім процесом на рівні викладача.

До історичного аспекту педагогічної проблематики звертається магістрантка Діана Самчук у статті «Гелена Радлінська – засновниця соціальної педагогіки як науки у Польщі» (науковий керівник – доцент Світлана Коляденко, Житомирський ДПУ імені Івана Франка). Авторка досліджує життєтворчість відомої польської вченої, викладачки, громадської діячки. У статті проаналізовані різноманітні науково-

літературні джерела самої Радлінської та авторські роботи інших науковців, де висвітлюється внесок професорки у популяризацію соціальної роботи, в розвиток соціальної педагогіки як науки у її тісному взаємозв'язку із педагогічною практикою, із системою виховання.

Другий розділ «Педагогічних студій» – «Розвиток дошкільної освіти в умовах сталого розвитку: тенденції та орієнтири». Його розпочинає дослідження магістрантки Поліни Бобрової «Формування особистісної компетенції дитини дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти» (науковий керівник – доцент Тетяна Фасолько). Авторка аналізує основні сучасні підходи до вирішення даної проблематики, обґрунтовує необхідність гуманізації процесу виховання дітей дошкільного віку, врахування законів психічного розвитку у формуванні передумов особистісного самовизначення дошкільників. Доцент Тетяна Фасолько спрямовувала й авторський науковий пошук магістрантки Тетяни Грицак при підготовці статті «Соціально-психологічні чинники проявів агресивної поведінки дітей передшкільного віку», де висвітлюються теоретико-методичні та практичні аспекти дослідження проблеми запобігання проявам агресивності в поведінці дітей дошкільного віку.

«Корекція ротацізму у дітей старшого дошкільного віку засобами сенсомоторних вправ» – тема статті магістрантки Рівненського ДГУ Анастасії Воронової (науковий керівник – доцент цього ж ВЗО Наталія Маліновська). У статті розглянуто проблему ротацізму у згаданій категорії дітей і вказано на можливості його корекції через використання сенсомоторики. Авторка підкреслює: вчасне усунення такого порушення сприяє успішній соціалізації дитини, попередженню можливих труднощів у навчанні та забезпеченню гармонійного мовленнєвого розвитку дитини.

Професор Валентина Бенера здійснювала наукове керівництво авторським та дослідницькими пошуками магістрантки Ірини Дячук, яка працювала над темою «Виховання у дітей дошкільного віку відповідального ставлення до довкілля на засадах сталого розвитку». Особливістю авторського підходу до розкриття теми дослідження: магістрантка представляє дану проблему на прикладі ознайомлення дітей з правилами протипожежної безпеки на засадах філософії сталого розвитку, застосовування тематичних інформаційно-комунікаційних технологій.

Тематику «Чинники успішної адаптації дітей раннього віку до закладу дошкільної освіти» висвітлює магістрант Віталій Зайчик (науковий керівник – доцент Маріанна Ярошук). У статті досліджуються умови успішної адаптації дітей раннього віку до нового соціального оточення. Під час проведення відповідного експерименту використовувалися форми співпраці з родинами вихованців, методи й засоби створення емоційно-позитивної атмосфери в дитячому колективі та зняття емоційного напруження дітей.

Магістрантка Каріна Крук під науковим керівництвом доцента Оксани Доманюк висвітлювала «Інноваційні тенденції розвитку сучасної дошкільної освіти». Авторка обґрунтовує актуальність використання інноваційних підходів до організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Вона представила орієнтовний перелік інноваційних технологій українських авторів, що рекомендуються до використання у роботі з дітьми передшкільного віку.

Доцент Прикарпатського НУ імені Василя Стефаника Тетяна Кудярска досліджує проблему «Взаємодія сім'ї та закладу дошкільної освіти у розвитку дитини з особливими освітніми потребами». Вона висвітлює першочергові завдання такого плану: підвищення статусу дитинства у суспільстві та забезпечення гуманного ставлення до дітей незалежно від особливостей їхнього розвитку, а також акцентує на труд-

нощах у розвитку означеної категорії дітей, що повинно враховуватися у навчально-виховній роботі з ними.

«Формування соціальної позиції «школяр» у дітей передшкільного віку засобами партнерської взаємодії вихователя закладу дошкільної освіти та вчителя першого класу» – тема статті нашої магістрантки Мар'яни Лазар, яку вона підготувала під науковим керівництвом доцента Людмили Врочинської. У статті наголошується, що цей процес передбачає розвиток у дітей мотивації до навчання, формування у них соціальних навичок, самоорганізації та готовності до нової ролі в нових соціальних умовах. Авторка підкреслює: ефективність цього процесу значною мірою залежить від партнерської взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти та вчителів молодших класів загальноосвітніх шкіл.

Студентка бакалаврату Юлія Мартинюк під науковим керівництвом професора Валентини Бенери характеризує «Сучасні засоби ознайомлення дітей дошкільного віку із літературною спадщиною Лесі Українки». Авторка наголошує на актуальності та визначає засоби формування діалогової компетентності дітей передшкільного віку, аргументує важливість українських народних ігор як живоносного джерела збагачення духовного світу дитини, де важливу роль відіграє використання поетичних і прозових творів Лесі Українки.

Характеристику процесу «Використання цифрових технологій на логопедичних заняттях з дітьми старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану» здійснює магістрантка Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії Анастасія Марченко (науковий керівник – доцент Ірина Жадленко). Важливість вивчення проблеми корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку в умовах воєнного стану зумовлена багатьма чинниками, насамперед потребою використання ефективних корекційних методів у забезпеченні мовленнєвого розвитку дітей.

Магістрантка нашої Академії Роксолана Мусько під науковим керівництвом Оксани Доманюк висвітлює «Технології подолання агресивної поведінки дітей дошкільного віку». Вона аналізує сутність поняття «агресія», виокремлює форми агресивних і ворожих реакцій. Важливо, що у статті охарактеризовані вправи та ігри для розвивально-профілактичної роботи з подолання агресії у дошкільників.

«Формування культури споживання у дітей старшого дошкільного віку засобами образотворчої діяльності» – тема статті магістранта Сергія Муська (науковий керівник – доцент Тетяна Фасолько). Автором обґрунтована необхідність ознайомлення дітей із проблемами сталого розвитку, формування у них культури споживання у період дошкільного дитинства, коли особливе місце належить образотворчій діяльності як улюбленому виду самостійної діяльності дітей, що дозволяє використовувати велику кількість зображувальних матеріалів в усіх життєво-побутових ситуаціях і навчати до ощадливого їх застосування. Доцент Тетяна Фасолько здійснювала наукове керівництво роботою студентки бакалаврату Анни Опанасюк при підготовці статті «Формування мистецької компетенції дітей дошкільного віку засобами художньо-творчої діяльності», в якій проаналізовано основні напрямки художньо-творчої діяльності дошкільників у контексті реалізації Державного стандарту дошкільної освіти.

Тематику «Українські народні ігри – животворче джерело розвитку діалогової компетентності у дітей дошкільного віку» розробляє студентка бакалаврату Софія Озеруга (науковий керівник – професор Валентина Бенера). У статті обґрунтована актуальність та визначено засоби формування такої компетентності, серед яких наголошено на українських народних іграх і наведено приклади ігор для мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.

ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ: ВИПУСК ДРУГИЙ

Під науковим керівництвом доцента нашої Академії Оксани Доманюк студентка бакалаврату Марія Сімора характеризує процес «Використання іграшок у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами в Республіці Польща». У статті актуалізовано проблему інклюзивної освіти, проаналізовано різні види спеціалізованих іграшок та їх вплив на таку категорію дітей, і тут особливу увагу звернуто на адаптивні іграшки, що сприяють моторному, когнітивному та соціальному розвитку дітей.

«Казкотерапія як метод психологічної підготовки дошкільників в умовах воєнного стану» – тема статті магістрантки Аліни Стельмах (науковий керівник – доцент Людмила Врачинська). У статті визначено роль казкотерапії у гармонізації емоційного стану дітей, зниженні рівня тривожності, подоланні страхів і формуванні позитивних моделей поведінки. Наведено рекомендації щодо впровадження казкотерапії у виховному процесі, особливо в реабілітації дітей, що переживають складні життєві обставини.

Професор Валентина Бенера спрямовувала науковий пошук магістрантки Тетяни Солдатенко в підготовці статті «Сучасні форми методичного керівництва роботою з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти». Авторкою визначено основні умови створення мовленнєвого середовища у дошкільному закладі та родині, запропоновано палітру сучасних форм методичного керівництва роботою з розвитку мовлення, до яких потрібно готувати майбутніх вихователів. Під цим же науковим керівництвом магістрантка Марія Соловей характеризує «Особливості ознайомлення дітей з явищами суспільного довкілля за кордоном». Акцентується увага на важливості раннього знайомства дітей з соціокультурними явищами життя та їх взаємодії з іншими людьми в суспільстві.

«Роль ігрової діяльності у подолання дитячої тривожності та страхів» визначає студентка бакалаврату Черкаського НУ імені Богдана Хмельницького Світлана Тарасенко (науковий керівник – доцент Юлія Соловей). Авторка наголошує: у воєнних реаліях діти дошкільного віку зазнають значного емоційного тиску, а ефективним методом їх протидії такому тиску виступає ігрова діяльність, яка сприяє їх адаптації до тривожних явищ та зниженню рівня тривожності.

Про використання «Технологій доповненої реальності на уроках «Я досліджую світ»» розмірковує студентка бакалаврату Софія Тимошук (науковий керівник – доцент Оксана Швець). У статті йдеться про потенційні педагогічні переваги використання таких технологій, навіть описано мультимедійний додаток доповненої реальності «Освіта 4D» та визначено потенціал застосування енциклопедій доповненою реальністю IEXPLORE. Цей же науковий керівник спрямовував творчий пошук студентки бакалаврату Мирослави Тишківської у її роботі над статтею «Особливості реалізації діяльнісного підходу в Новій українській школі в умовах викликів сьогодення». У статті розкрито переваги та недоліки використання такого підходу, який виступає ефективним засобом і умовою розвитку юної особистості в сучасних складних реаліях.

«Теоретичні основи підготовки майбутніх вихователів до використання педагогічних інновацій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти» розкриває магістрантка Андріана Федорчук (науковий керівник – професор Олександр Безносюк). У статті акцентовано на теоретичних розвідках з обраної проблеми дослідження, подано трактування відповідних наукових понять, описано їх види за різними критеріями, підкреслено, що особливо важливо застосовувати компетентнісний підхід у процесі підготовки фахівців з дошкільної освіти.

«Засоби патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку» – тема статті студентки бакалаврату Рівненського ДГУ Діани Хай (науковий керівник – Олексій Юрчук). У

статті з'ясовано, що патріотизм – це відчуття приналежності до нації, до Батьківщини, що закладається із дошкільного віку, коли відбувається становлення особистості та зароджуються основи ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Магістрант нашої Академії Тарас Яловський під науковим керівництвом доцента Тетяни Новак аналізував «Вплив батьківського спілкування на психічний розвиток дитини: аналіз наукових досліджень». Автор особливої уваги надає впливу сімейного, шкільного та цифрового спілкування на психоемоційний стан дитини, на формування її когнітивних, емоційних та соціальних навичок.

Розділ «Педагогічні студії» «Інновації початкової освіти в умовах реалізації концепції Нової української школи: реалії та перспективи розвитку» відкриває стаття «Розвиток дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти», підготовлена магістранткою Вітою Васильчук під науковим керівництвом професора Валентини Бенери. Авторка аналізує основні види ігрової діяльності у дошкільному та початковому навчанні, а також практичні рекомендації для педагогів щодо використання гри як методу навчання в школі.

«Роль емоційного інтелекту у процесі адаптації молодших школярів до шкільного середовища в умовах Нової української школи» визначає студентка Дніпровської академії неперервної освіти Олена Калашнікова (науковий керівник – старший викладач Олена Слободенюк). У статті викладено зміст ключових компетентностей, передбачених Державним стандартом початкової освіти, наголошується на необхідності інтеграції емоційного інтелекту в сучасний освітній процес.

Наша магістрантка Оксана Микитюк спільно з науковим керівником Оксаною Швець визначає «Педагогічні умови розвитку креативності в учнів початкової школи засобами творчих ігор». Авторка розглядає поняття «творча гра» і «креативне мислення» у контексті розвитку творчого креативного мислення молодших школярів, і важливе значення тут має дотримання відповідних педагогічних умов.

Про «Новий порядок організації інклюзивного навчання в початкових класах закладів загальної середньої освіти» пише студентка нашого бакалаврату Юлія Олійник (науковий керівник – доцент Наталія Приймас). Авторка висвітлює положення нового Порядку організації інклюзивного навчання та на цій основі детально аналізує особливості формування інклюзивного освітнього середовища, організації психолого-педагогічного супроводу та реалізації програми індивідуального розвитку дитини. Доцент Наталія Приймас спрямовувала авторський пошук студентки бакалаврату Анастасії Петручик в роботі над статтею «Формування емоційно-ціннісного ставлення до навколишнього світу засобами курсу «Я досліджую світ»». У статті окреслено методи і прийоми, які ефективно застосовуються у вивченні цього курсу, та підкреслюється його значення в підготовці дітей до активного життя в соціумі, до відповідального ставлення до навколишнього світу.

«Відкриті запитання як засіб розвитку пізнавальної активності та допитливості учнів початкової школи» висвітлює студентка бакалаврату Дніпровської академії неперервної освіти Христина Шмиголь (науковий керівник – старший викладач Анжела Пісковенко). Авторка наголошує, що такі запитання сприяють розвитку критичного мислення та творчих здібностей, стимулюють дітей до міркувань, аналізу та пошуку логічних зв'язків між вивченим матеріалом і реальним світом, розвивають важливі соціальні компетентності.

Заклучний розділ «Педагогічних студій» – «Виховний потенціал музичного та образотворчого мистецтва у викликах сьогодення». Його відкриває стаття студентки Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника Івонни Вертепної «Мистецтво як дієвий засіб у корекційній діяльності логопеда». Авторка аналізує роль мистецтва у становленні логопеда як професіонала своєї справи, його вплив на розвиток креативності, емоційного інтелекту та педагогічної майстерності фахівця. Йдеться про використання різних видів мистецтва у логопедичній практиці з метою корекції мовленнєвих порушень і всебічного розвитку дітей. Зміст статті підтверджує: мистецтво є потужним засобом професійного й особистісного зростання педагога-логопеда, сприяє ефективній праці з дітьми з порушеннями мовлення та допомагає знизити емоційну напругу при виконанні професійних обов'язків.

Наша студентка Юлія Гребіниченко під науковим керівництвом доцента Ліни Ільчук характеризує процес «Формування національно-патріотичних цінностей сучасної особистості (на прикладі пісень війни)». Авторка актуалізує проблему формування національно-патріотичних цінностей сучасної особистості через призмю пісенної творчості на військову тематику, аналізує музичні твори сучасних гуртів і виконавців, пісні яких стали інструментом інформаційного опору. Вона переконує: музика під час війни сприяє формуванню національно-патріотичних цінностей сучасної особистості, виступає інструментом консолідації суспільства та підтримки морального духу в умовах національного супротиву.

Актуальну тематику «Волонтерсь-

ка діяльність на фронті та в мистецтві (на прикладах Тернопільщини)» презентує доцент нашої Академії Світлана Гуральна. На основі використаних документів з архівів громадських організацій та свідчень громадян вона висвітлює суть і конкретний зміст волонтерської діяльності, що забезпечує підтримку військових, відбувається за сприяння представників високого мистецтва. Така підтримка здійснюється у конкретних формах: в діяльності мистецьких благодійних фондів, у різних видах мистецької діяльності (благодійні концерти, виставки, вернісажі та інше). Навіть за небезпечних і несприятливих воєнних умов представники різних видів мистецтва здійснюють свій патріотичний внесок у захист Вітчизни.

Завершуються «Педагогічні студії» та їх заключний розділ статтею доцента Волинського національного університету імені Лесі Українки Олександри Панфілової «Історія мистецтва як базовий освітній компонент: ключові аспекти, цілі, завдання». Науковець вважає: актуальність курсу «Історія українського та зарубіжного мистецтва» обумовлена тією роллю, яку відіграє історія мистецтва на сучасному етапі цивілізаційного розвитку людства, в першу чергу, своїм впливом на формування світогляду людини, особистісної системи ціннісних орієнтацій, комунікативних навичок, на збагачення досвіду творчої діяльності молодих людей, на розвиток їх творчої активності, яка відіграє особливу роль в їх особистісному і професійно-творчому становленні.

КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

відповідно до Закону України «Про вищу освіту»
ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантних посад:

КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ:
завідувача кафедри – 1 посада.

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ, ІСТОРІЇ ТА МЕТОДИК ЇХ НАВЧАННЯ:
завідувача кафедри – 1 посада.

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ:
завідувача кафедри – 1 посада.

Перелік документів, які подають претенденти закладу освіти на ім'я ректора академії: заява, список наукових праць і винаходів; документи, які підтверджують підвищення кваліфікації протягом останніх п'яти років (дипломи, сертифікати, свідоцтва, інші передбачені законодавством України документи); копія документа про повну загальну середню освіту, який підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (дисципліни) або копія державного сертифіката про рівень володіння державною мовою; письмовий звіт за попередній період про наукову, навчальну, методичну, організаційну роботу; пропозиції факультету та пропозиції кафедри про участь у конкурсі у формі витягу з протоколів загальних зборів трудового колективу факультету і трудового колективу кафедри (для претендентів на посаду завідувача кафедри).

Претенденти, які не працюють в академії, крім заяви, подають особовий листок з обліку кадрів (засвідчений за попереднім місцем роботи); 2 фотокартки розміром 4x6 см, автобіографію; копії документів про повну вищу освіту, науковий ступінь, вчене звання, засвідчені в установленому порядку; копію паспорта громадянина України (стор. 1, 2, 3 і 11); копія документа про повну загальну середню освіту, який підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (дисципліни) або копія державного сертифіката про рівень володіння державною мовою; копію трудової книжки, засвідчену кадровою службою за основним місцем роботи із зазначенням дати засвідчення; список наукових праць і винаходів та інші документи, які свідчать про професійні якості претендента.

Термін подання документів на участь у конкурсі – 30 днів від дня опублікування оголошення у пресі (газета «Замок») на офіційному веб-сайті академії.

Документи подаються у відділ кадрів академії за адресою: вул. Ліцейна, 1, м. Кременець, 47003. Телефон для довідок: (03546) 2-19-91.

РАДІСТЬ І СМУТОК

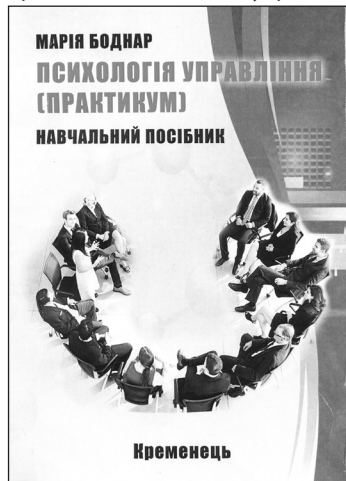
СВЯТКОВОГО ДНЯ

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ – ДИСЦИПЛІНА СУЧАСНА

«Психологія управління (практикум)» – навчальний посібник авторства кандидата психологічних наук, доцента Марії Боднар. Видання рекомендоване до друку вченою радою факультету фізичного виховання, біології та психології нашої Академії. Його рецензентами виступили кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Маріанна Ярошук і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, дошкільної та початкової освіти Тетяна Фасолько. Посібник призначений для вивчення освітнього компоненту «Психологія управління (практикум)» здобувачами закладів вищої освіти. В його змісті – програма навчальної дисципліни, методичні розробки семінарських занять, тематичні, дискусійні питання до полілогу, орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань теоретичного і практичного спрямувань, тести для поточного та підсумкового контролю, необхідні методики, завдання для самоконтролю, рекомендована література.

Навчальна дисципліна покликана ознайомити здобувачів вищої освіти з основними проблемами психології управління, особливостями її категоріального апарату та функціями, міждисциплінарним характером психолого-управлінського

знання та методами дослідження управлінської сфери. Змістове наповнення предмета включає розкриття психологічних особливостей стилів управління, психологічних аспектів прийняття управлінських рішень, причин виникнення конфліктів та шляхів їх подолання, специфіки діяльності керівника в екстремальних умовах. Важливо, що у змісті даного практикуму розглянуто як основні теоретичні проблеми психології управління, так і прикладні аспекти освітнього компоненту. Зміст «Психології управління» має міждисциплінарний характер і реалізується з урахуванням знань та вмінь студентів із курсів загальної педагогічної психології, психології розвитку, історії психології, соціальної психології та психології особистості.

Завдання, включені до змісту семінарських занять, передбачають обговорення усних повідомлень, презентацій, контекстуальні діалоги та полілоги викладача зі студентами, виконання тестових завдань, інформаційні повідомлення

щодо анованих першоджерел. Семінарські заняття спрямовані на оволодіння загальними компетентностями, серед яких – здатність діяти соціально відповідально та свідомо, генерувати нові ідеї, абстрактно мислити, аналізувати і синтезувати, працювати в команді, мати навички міжособистісного спілкування та взаємодії, використовувати інноваційні та комунікаційні технології, реалізовувати свої права як члена суспільства та чітко усвідомлювати необхідність його сталого розвитку.

Семінарські заняття з «Психології управління» спрямовані на досягнення таких програмних результатів навчання, як пошук шляхів розв'язання конкретних психологічних проблем, поглиблене розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ у контексті професійних завдань, прагнення і потреба в аргументації прийнятих рішень, відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. Значне місце відводиться самостійному вивченню окремих питань, зокрема таких, що стосуються міждисциплінарного характеру психолого-управлінського знання, опрацювання окремих методів психології управління, діяльності керівника в екстремальних умовах, кризи його професійного становлення і «професійного вигорання», негативних тенденцій прийняття колективного управлінського рішення, ознак соціального напруження в колективі, коректних і некоректних тактичних прийомів спілкування та подолання комунікаційних бар'єрів.

Семінарськими заняттями передбачається виконання індивідуальних науково-дослідних завдань теоретичного та практичного спрямування, якими передбачається поглиблене вивчення окремих проблем навчального курсу за обраною темою з обов'язковим висвітленням власної позиції автора. Учасникам семінарського заняття пропонуються ситуації та завдання для роздумів, дискусій, елементи народної мудрості в контексті освітнього компоненту, питання для полілогів, глосарій, завдання для самоконтролю, критерії оцінювання, перелік рекомендованої літератури, в якому запропоновані літературні джерела сприятимуть поглибленому вивченню окремих проблем психології управління, стимулюватимуть розвитку творчого аналітичного мислення. Означені форми контролю якості знань студентів: поточний контроль, поточне та підсумкове тестування, зміст якого наведено в посібнику, оцінювання якості виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

У навчальному посібнику подаються методичні розробки дев'яти семінарських занять, передбачених навчальною програмою курсу «Психологія управління»: «Міждисциплінарний характер психології управління як галузі психологічної науки», «Класифікація методів психології управління», «Психологічні особливості стилів управління», «Професійний стрес і професійне вигорання керівника», «Емоційно-вольова регуляція в процесі прийняття управлінських рішень», «Роль людського чинника в системі управління», «Конфліктні ситуації та процес їх розв'язання керівником», «Роль групових ефектів у підвищенні ефективності діяльності професійної групи» та «Етика ділових комунікаційних процесів і подолання бар'єрів спілкування». Запропонована орієнтовна тематика теоретичних (реферат, презентація) та практичних індивідуальних науково-дослідних завдань з навчальної дисципліни (52 – теоретичних і 20 практичних ІНДЗ), а також завдання для самостійної роботи (25 теоретичних і 18 практичних). Визначені порядок подання та захисту ІНДЗ і критерії їх оцінювання.

У змістовій структурі семінарського заняття – основні навчальні категорії даної теми і особливості їх висвітлення та застосування; завдання для самостійної роботи, що, крім текстуальної форми, включають розробку тематичних схем і таблиць або роботу з тематичними схемами і таблицями; формування тематичного глосарію; підготовка тематичних повідомлень з використанням презентаційних матеріалів; аналіз змістового матеріалу теми через призму наукових концепцій та підходів у психології управління; питання для обговорення, тестові завдання та питання для самоконтролю; базова і допоміжна рекомендована література.

У заключній частині посібника подаються орієнтовний зміст підсумкового тестування (80 тестів), питання для самоконтролю (152 питання) та список базової та допоміжної літератури. Особливий інтерес викликають і значну навчально-пізнавальне значення мають додатки до посібника, серед яких зустрічаємо діагностичний інструментарій (методика діагностики вербального інтелекту за Г.Айзенком), експрес-тест «Художник чи мислитель?», експрес-методика визначення типу мислення та оцінка рівня емоційного інтелекту, а також інтерактивні вправи для забезпечення безконфліктного спілкування (за Д.І.Дзвінчук), методика визначення трьох станів особистості (за теорією Е.Берна), методика визначення психологічного клімату в колективі, експрес-методика «Чи вмієте ви раціонально використовувати час?», методика «Q-сортування» (за Є.Крешельницьким та Є.Хариковим), методика вивчення мотивації до успіху (за Т.Елерсом). І завершується навчальне видання для психологів рекомендаціями «Якщо сваритися, то за правилами, Або 20 способів уникнення скандалу», підбіркою висловів видатних персоналій різних часів і народів про управління та перлинами народної мудрості на цю ж тематику.

ПОПОВНЕННЯ АВТОРСЬКОГО ДОРОБКУ

Авторський науковий доробок професора кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи Олександра Безносюка поповнився новими навчально-методичними виданнями. Вагомість такого внеску насамперед обумовлюється науково-педагогічним змістом, навчально-методичним оформленням і змістовим наповненням опублікованих праць, серед яких – навчальний підручник «Основи та методологія науково-педагогічних досліджень», інформаційний посібник «Більярдний спорт: Глосарій» та методичні рекомендації «Оформлення бібліографічного опису списку використаних джерел у наукових роботах». Книги вийшли у світ в київському видавництві «Printto».

Навчальний підручник «Основи та методологія науково-педагогічних досліджень» опубліковано за редакцією ректора Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка, професор Афанасія Ломаковича, а рецензували видання доктор педагогічних наук, дійсний член Академії педагогічних наук України, професор Н.М.Бібік та доктор педагогічних наук, професор В.В.Вербицький.

Підручник містить опис основних етапів організації та проведення наукового дослідження в галузі освіти та його структуру. Автор стверджує, що науково-педагогічні дослідження є основою розвитку педагогічної науки та практики, бо саме вони дозволяють вивчати закономірності, визначати зміст, форми та методи навчально-виховної роботи, розробляти нові методики і технології, а також оцінювати ефективність освітніх програм. Автор визначає методологію науково-педагогічних досліджень як систему принципів, методів і підходів, яка регламентує спосіб, логіку та організацію проведення досліджень у сфері педагогіки. Така методологія, вважає науковець, спрямована на вивчення явищ, закономірностей та процесів, пов'язаних із навчанням і вихованням, розвитком і соціалізацією особистості та, відповідно до цього, наголошує: педагогічна методологія застосовується на різних етапах науково-дослідницького процесу, застосовує різноманітні підходи та методи, кожен із яких повинен відповідати обраним об'єктам, темі, меті та завданням даного дослідження.

У книзі здійснюється герменевтика поняття «технологія педагогічного дослідження» та йдеться про застосування і розвиток такого поняття в сучасній педагогічній науці висвітлюються теоретичні засади організації та проведення педагогічних досліджень, охарактеризовано експеримент як складову частину наукового дослідження педагогічної сфери, рейтингові методи, їх види та методику застосування в педагогічних дослідженнях, а також про методи аналізу документів, продуктів діяльності та літературних джерел, про методи соціометрії та тестові методи. Особлива увага приділена процесам обробки та оформлення результатів педагогічного дослідження, де здійснюється аналіз табличних, графічних і статистичних методів зведення та розробки результатів дослідження, характеризуються форми узагальнення їх результатів і виявляється низка технічних питань: оформлення списку літературних джерел і бібліографічних посилань, структура та описові дані наукової статті. Автор подає тлумачення бібліографічних термінів і понять, наводить приклади оформлення бібліографічних описів для списку посилань.

У підручнику зазначено: методологія науково-педагогічних і педагогічних досліджень виступає комплексною системою, що поєднує теорію, практику і методи ефективного вивчення освітніх процесів. Вона надає можливості не лише глибше розуміти педагогічні явища, а й пропонувати рішення для вдосконалення навчально-виховного процесу, для підвищення якості освіти. Навчальне видання завершується практично корисними додатками, в яких вміщено конкретну інформацію про підготовку, правила складання, оформлення та використання бібліографічних посилань і джерел, розкрито сутність стилю APA (Американської Асоціації Психологів) як міжнародного стилю оформлення наукових публікацій, окрім цього, опубліковано наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», а також текст самих вимог, в додатках до яких вказані форма і правила оформлення дисертації, основні вимоги до дисертації.

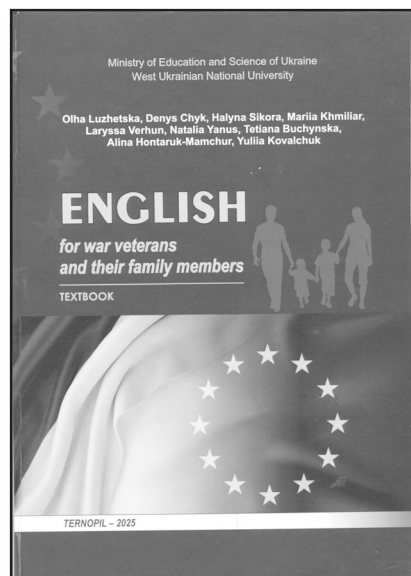
Конкретну науково-методичну спрямованість мають методичні рекомендації «Оформлення бібліографічного опису списку використання джерел у наукових роботах». Рекомендації укладено з метою надати практичну допомогу дослідникам і авторам в опрацюванні бібліографічних посилань, особливо в підготовці до опублікування власних наукових робіт, як окремими виданнями, так і в наукових часописах. Автор Рекомендацій виходить з того, що невід'ємним елементом будь-якої наукової роботи є її бібліографічний апарат – бібліографічні посилання, а також списки використаних літературних джерел. Це дає змогу спрямувати читача на ознайомлення із джерелами цитат і запозичень, допомогти йому знайти цитовані документи, інформувати про аналогічні публікації даної тематики, сприяти в пошуку додаткової літератури за темою дослідження. Безсумнівно, що уніфікація бібліографічних посилань та складання належних і суттєвих списків літератури належать до найбільш гострих і складних аспектів авторської роботи, якість і рівень виконання якої впливає на інформаційно-методологічну ефективність наукової роботи. В опублікованих Рекомендаціях представлені поради щодо оформлення бібліографічних посилань у наукових роботах відповідно до Державного стандарту України, а також охарактеризовані найпопулярніші міжнародні стилі цитування та посилання в науковій літературі різних галузей знання.

Наступна навчально-методична книга професора Олександр Безносюка «Більярдний спорт. Глосарій» присвячена його улюбленому виду спорту, в якому він має низку видатних досягнень: суддя міжнародної категорії з більярдного спорту, Президент асоціації більярдного спорту закладів вищої освіти України, чемпіон світу зі спортивного преферансу. Окрім цього, він дійсний член Міжнародної Академії педагогічних і соціальних наук, почесний професор Національного університету «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка та Бухарського державного педагогічного інституту. Автор називає більярд особливою, захоплюючою грою, що поєднує в собі елементи спорту, стратегії та мистецтва, а підготовлений ним глосарій охоплює основні терміни, що використовуються для характеристики та в процесі проведення змагань із таких видів більярду, як піраміда, пул, снукер і карамболь.

У вступному слові автор зазначає, що сьогодні, коли відбуваються суттєві зміни у багатьох сферах суспільного життя, змінилося ставлення і до більярду, як одного із засобів активного відпочинку. На сьогоднішній день більярдний спорт є складовою частиною державної системи фізичної культури і спорту, а його поширення серед широких верств населення сприяє розвитку морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини, активно впливає на соціальну і трудову активність людей, а також підтримує життєво важливу необхідність взаємного спілкування. Поряд із цим, автор визнає, що розвиток більярдного спорту в Україні зіткнувся із труднощами, пов'язаними з економічними проблемами, в окремих випадках – із відсутністю сучасної спеціальної нормативно-правової, методичної, інформаційної та матеріально-технічної бази для його розвитку і поширення. Однак спортивна громадськість заходить шляхи та засоби вирішення організаційно-технічних проблем розвитку більярдного спортивного руху. Автор подає лаконічну, але фактологічно насичену, історію становлення та розвитку більярду як виду спорту. Працюючи над глосарієм, науковець виходив з того, що розуміння більярдних термінів і виразів допоможе краще орієнтуватися у світі цієї захоплюючої гри.

НА ДОПОМОГУ ВЕТЕРАНАМ ТА ЇХНІМ СІМ'ЯМ

У Західноукраїнському національному університеті побачило світ колективне видання «Англійська мова для ветеранів війни та членів їхніх сімей». Над підручником працювали група науковців професорсько-викладацького складу Навчально-наукового центру з вивчення іноземних мов ЗУНУ О.Б.Лукецька, М.З.Хміляр, Т.В.Бучинська, Г.І.Сікора, Л.І.Вергун, А.М.Гонтарук-Мамчур, Ж.П.Ковальчук та представники нашої академії, кандидат філологічних наук, доцент Н.В.Янусь і доктор філологічних наук, професор Д.Ч.Чик. Рецензентами виступили доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Яків Бистров і науковці Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка: доктор педагогічних наук професор, проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва, професор кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Ірина Задорожна та доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Ольга Косович.

У «Передмові» йдеться, що підручник, укладений на основі апробованих автентичних англійських джерел і частково на матеріалах, репрезентованих уже в навчально-методичному посібнику «Англійська мова для учасників АТО/ООС» (2021 рік), призначений для слухачів інтенсивних курсів із вивчення англійської мови як іноземної у межах реалізації національного Проєкту «Англійська мова для ветеранів війни та членів їх сімей» і має на меті розвиток, удосконалення іншомовної комунікативної компетентності на рівні А2-B2 згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти в усіх видах мовленнєвої діяльності: читанні, говорінні, аудіюванні та письмі.

Державний проєкт реалізується за підтримки Міністерства у справах ветеранів України з метою підвищення професійної кваліфікації та соціальної реадaptaції звільнених у запас ветеранів війни, членів їхніх сімей, членів сімей загиблих і померлих ветеранів війни, членів сімей загиблих і померлих захисників і захисниць України.

Підручник є належно структурованим за принципом від простого до складного та передбачає інтерактивне навчання англійської мови, в основі якого лежить іншомовне спілкування в усній та письмовій формах, яке одночасно слугує метою навчання основним засобам та та мовою його досягнення. Він містить 15 тематичних розділів, що висвітлюють різноманітні аспекти життя учасника Проєкту: «Сім'я», «Ійй робочий день», «Моє містечко (місто)», «Хобі та дозвілля», «Вихідні дні і відпочинок», «Культурне життя. Мистецтво», «Магазини і шопінг», «Їжа», «Ресурси», «Спорт», «Англійська мова як інтернаціональний засіб спілкування», «Робота і професія», «Подорожі», «Від холодної війни до російсько-української війни: зміна місії НАТО», «Україна і світ».

Запропоновано типову систему вправ і завдань репродуктивно-творчого характеру для розвитку й удосконалення навичок і вмінь англійської мови усного й писемного мовлення. Такий підхід дозволяє обговорювати на заняттях певні побутові й соціальні питання, розвивати вміння робити вибір з позиції особистісних цінностей та переконань, спонукаючи слухачів як до розвитку критичного та творчого розвитку, так і до поступового комплексного та ґрунтовного засвоєння навчального матеріалу.

В той же час наявність чітких і лаконічних пояснень граматичних правил і явищ у кожному з підрозділів підручника спільно з низкою репродуктивних вправ слугуватиме кращому їх розумінню й опануванню, а для належного оцінювання свого рівня знань розроблено тести для самоконтролю, зокрема лексичні (граматичні), лексико-граматичні та граматичні.

Ретельно підібрані додаткові матеріали (лексичні, тематичні, ілюстративні тощо) значною мірою доповнюють й увиразнюють змістовий фактаж навчальної розробки та дозволяють якісніше виконувати більшість завдань, особливо креативні.

Підручник, безумовно, виконує важливу соціокультурну місію, сприяючи інтеграції ветеранів у сучасне суспільство через опанування англійської мови як інструменту міжкультурної комунікації, доступу до необхідної інформації та підвищенню їхньої мобільності та конкурентоспроможності на ринку праці. У поєднанні з професійною спрямованістю та психологічною чутливістю до потреб цільової аудиторії це видання має потенціал стати ефективним засобом не лише мовного, а й особистісного розвитку ветеранів і членів їхніх родин.

Висвітлена у навчальному виданні тематика, безсумнівно, знайде своє професійно орієнтоване застосування як серед слухачів інтенсивних курсів із вивчення англійської мови, так і серед здобувачів ОС «Бакалавр» та «Магістр» закладів вищої освіти України.

БІОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ: СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ

Монографія «Біологічна та соціальна адаптація (механізм виникнення та особливості проявів)» – нове наукове видання, що поповнило вагомий авторський доробок доктора біологічних наук, професора Миколи Ільєнка. Книга опублікована у Видавничому центрі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Рецензували видання доктори біологічних наук, професори В.В.Серебряков і А.А.Бакатей та кандидат біологічних наук, доцент А.К.Базиленко. У монографії пропонується наукове тлумачення механізму виникнення та особливостей проявів механізмів адаптації у живому світі. Автор аргументує, що відмінності проявів біологічної та соціальної адаптації значною мірою визначаються локацією функціонування людини – в системі «людина–людина» чи в системі «людина–природа».

Вихідна ідея наукового дослідження: незважаючи на мінливість умов довкілля, живі системи завдяки явищу адаптації підтримують власну стійкість і стабільність, чим забезпечують здатність організму до існування та відтворення. Автор аргументує неперехідну актуальність проблематики: проблема оптимального функціонування системи «організм–довкілля» особливо загострюється в сучасних умовах існування людства і всього живого світу, бо людині доводиться працювати в екстремальних умовах денатурованого довкілля, основною характеристикою якого є максимальне забруднення різними біологічно активними сполуками. Це має серйозні негативні наслідки: у зв'язку з урбанізацією суспільного життя значна частина населення планети знаходиться у стані гіподинамії, що призводить до зниження рівня активності функціонування організму, а отже, і до послаблення його м'язової, серцево-судинної та дихальної систем. До цього додаються негативні соціальні фактори (інтенсивна і напружена праця, несприятливі робочі та побутові умови, незадовільний правовий статус, недостатнє матеріальне забезпечення), що спричиняють хворобливі стани і стреси.

Наголосимо, що такий стан системи «людина–довкілля» акцентує проблему адаптації людини: біологічної адаптації, як процесу пристосування організму до змінених умов середовища, та соціальної адаптації, як пристосування людини до існування в соціумі у відповідності з його нормами та вимогами, а також згідно з духовними і матеріальними потребами та інтересами людини. Маємо говорити про психологічну адаптацію, що відбувається в процесі соціалізації особистості під час її індивідуального розвитку, трудового і професійного зростання. Звідси, соціальна адаптація – це інтегральний показник готовності людини до необхідних біосоціальних функцій і виконання соціальних ролей в групі, колективі та в суспільстві.

Зі сказаного випливає, що адаптація людини – одна із найбільш важливих сучасних проблем біології, медицини, психології та соціології, а це означає, що «фантом адаптації людини» має інтегральний характер і універсальне значення. Саме тому важливим є значення з'ясування механізму виникнення адаптації, з чого розпочинається процес вивчення, освоєння та використання такого складного явища живого світу, і на цій основі будувати стосунки з навколишнім світом, притому за правилами, запропонованими соціумом, але узгодженими із принципами та законами природного середовища. В цьому необхідно враховувати дію та вплив об'єктивних закономірностей еволюції живого світу: адаптація водночас виступає і рушійною силою еволюції, і результатом природного добору, тобто тієї ж еволюції, а це відповідним чином впливає на механізм, методи і засоби адаптації людини в соціумі, які забезпечують безконфліктне існування індивіда в спільноті, що є сутністю соціальної адаптації, та збереження його здоров'я через мінімізацію або й уникнення стресів, що є призначенням біологічної адаптації.

У структурі монографії «Біологічна та соціальна адаптація (механізм виникнення та особливості проявів)» – три розділи: «Біологічна адаптація», «Соціальна адаптація людини» та «Механізми регуляції функціональними та поведінковими адаптаціями». Виокремлено висновки автора та заключне слово. В першому розділі автор подає міркування щодо класифікації адаптацій, дає розгорнуту характеристику функціональним, поведінковим і морфо-функціональним адаптаціям. Тут же йдеться про незворотність змін в організмі при виникненні мутацій, охарактеризована модифікаційна мінливість та висвітлене значення адаптації в еволюційному процесі, а також розкритий зв'язок між природним добром і еволюцією людини.

Подаючи адаптацію як засіб виживання особи в природі та суспільстві, автор наголошує на особливостях взаємодії людини з оточенням на сучасному етапі цивілізаційного розвитку людства, для якого характерні процеси поглиблення глобалізації економіки та ущільнення комунікаційних зв'язків між людьми і державами. На цьому фоні виявляють себе негативні наслідки розвитку техніки, швидкісних транспортних засобів, комп'ютеризації, засилля засобів масової інформації – все, що призводить до перевантаження нервової системи людини, до неадекватності та агресивності в її поведінці, до розвитку депресивних станів. Відбувається, за сучасним визначенням, фармакологізація людини: вживання алкоголю, нікотину, наркотиків, заспокійливих засобів (транквілізаторів) або біологічно активних речовин, що збуджують виснажену нервову систему, чим поглиблюють процес її руйнування.

Глобальним аспектом цієї проблеми виступає антропогенний фактор, спричинений діяльністю людської спільноти у сфері виробництва і споживання матеріальних благ: виснаження сировинних природних ресурсів, погіршення природного довкілля, забруднення атмосфери, вод і ґрунтів, накопичення хімічних елементів у рослинах, отож, і в продуктах споживання. Суспільство пропонує не стільки вихід із такої ситуації, скільки пом'якшення її негативних наслідків.

У розділі «Соціальна адаптація людини» визначено, що це процес інтеграції людини в суспільство, в процесі якої відбувається формування самосвідомості й рольової поведінки, здатності до самоконтролю й адекватних зв'язків і стосунків із членами спільноти. Похідним елементом такої адаптації виступає психологічна адаптація як узгодження індивідуальних цінностей із загальноприйнятими цінностями соціуму. Ознаками повної біологічної та соціальної адаптації людини виступають її відчуття щастя, задоволення життям, переважання позитивних емоцій, уміння переконувати, безконфліктне вирішення справ, тривалість життя, сімейне благополуччя. Конкретними елементами такої адаптації названі також фактори виробничого середовища, зокрема до знарядь праці, що є предметом інженерної психології та ергономіки. Приділена увага адаптації в системі «людина–людина», в процесі комунікації, в умовах стресу та хронічної хвороби, охарактеризована адаптивність як властивість особи та механізми психологічного захисту. Критеріями успішної соціальної адаптації названі задоволення людини життям, відчуття щастя, переважання позитивних емоцій.

Відмінне між біологічною та соціальною адаптацією людини полягає в тому, що людина, хоч і залишається біологічно істотою, однак значною мірою звільнилася від біологічних чинників у життєзабезпеченні та в безпеці життєдіяльності: від негативного впливу довкілля, що виражається у хворобах і складних кліматичних явищах захищається засобами лікування та матеріально-побутового комфорту.

Науковець пояснює, що саме завдяки адаптації досягається збереження гомеостазу при взаємодії організму із середовищем: процес адаптації здійснюється тоді, коли в системі «організм–середовище» виникають значні зміни, що вимагають формування нового гомеостазу – стану, який дозволяє досягти максимальної ефективності функцій і поведінкових реакцій. Завдяки такому процесу організм і середовище знаходяться в постійній статичній і динамічній рівновазі. Якщо за змістовою формулою, то адаптація – це досягнення стійкості у зміненому середовищі через нове пристосування та нову норму регулювання.

В заключному розділі монографії розкрито «Механізми регуляції функціональними та поведінковими адаптаціями». Автор зазначає, що існування будь-якої живої системи неможливе без витрат і поповнення матерії, без використання та втрат енергії, без потоку інформації, що передається першою та другою (тобто словом) сигнальними системами. Функціональні та поведінкові адаптації регулюються потоком інформації, яка рухається у прямому та зворотному напрямках. Це вказує на один із важливих універсальних принципів управління – принцип зворотного зв'язку, суть якого полягає в реакції вимірювального органу на відхилення регульованої величини від установленого значення. Так зустрічаємо явище зворотного впливу на джерело впливу. Автор характеризує механізм впливу інформації на функціональний стан і поведінку об'єкта інформації, позитивний і негативний зв'язки між суб'єктами та об'єктами інформації. Проблема надважлива тим, що спілкування між людьми здійснюється на основі прямих і зворотних зв'язків, які можуть бути вербальними і невербальними. Саме мова і письмо уможливили феномен формування, накопичення і використання інформації, що стало значним досягненням людства: людина переросла іпопасть істоти та досягла ступеня особи. В цьому – важливий результат і суттєвий підсумок біологічної та, що головне, соціальної адаптації людини до умов її існування.

ПРО КРЕМЕНЕЦЬ ОСВІТЯНСЬКИЙ

Багато поколінь студентів із вдячністю згадують навчання в цьому древньому і славному освітньому закладі Кременця.

Нинішні студенти чули розповіді про рідну Альма-матер від своїх батьків, дідусів і бабусь. Про педагогічну освіту, отриману колись фахівцями в Кременці, говорять в Тернополі та інших обласних і райцентрах, куди закинула доля наших випускників. І головне те, що практично всі відзначають високий рівень підготовки наших спеціалістів.

Ось і сьогодні для нового поповнення Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка вперше пролунав дзвінок.

Традиційно першу лекцію для студентів-першокурсників Академії

«Місто Кременець в освітньому просторі України: від давнини до сьогодення» прочитав кандидат історичних наук, доцент Володимир Собчук. Адже

все починається для них із любові до науки, до Академії, до рідної землі. Тут продовжують формуватися основи шанування цікавої та славної історії – важливі грані особистості та громадянина, що є надійним підґрунтям для гідного майбутнього нашої молоді.

ДО СТУДЕНТСЬКОЇ РОДИНИ КОЛЕДЖУ

По-літньому сонячна погода створила справжнє свято для першокурсників Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка, їх рідних, старших колег і викладачів.

Тут пройшли урочистості з нагоди Дня знань, які відкрив Гімн України. Так уже склалося, що в умовах жорстокої війни ми згадуємо тих, завдяки кому ми маємо змогу жити, вчитися і навчати. Тому присутні вшанували вдячними оплесками наших захисників, які сьогодні тримають небо над рідною землею, та хвилиною мовчання – Героїв, що віддали своє життя у боротьбі з російським агресором.

До винуватців свята зі словами вітань та щирих побажань звернулися директор Фахового коледжу, доцент Роман Дубровський та студентський директор Коледжу, четвертокурсниця спеціальності «Дошкільна освіта» Анна Нагорнюк. Символічний Ключ знань з рук директора Коледжу прийняла представниця спеціальності «Фізична культура» Оксана Миснік, а її колезі, майбутньому вчителю музичного мистецтва Христині Петручок, студентський директор вручила ще один важливий символ – Студентський квиток.

У відповідь першокурсники разом з Нікою Альоновою з гордістю зачитали Присягу вірності традиціям свого багатого історією та традиціями освітнього закладу.

Музичні вітання юному поповненню Фахового коледжу та всім гостям свята подарували Володимир Інішев («Заспіваймо пісню за Україну») та студент першого курсу Данило Кузь («Старі фотографії»). Гімн України завершив урочистості.

Під час організаційної частини свята для проведення інструктажу з техніки безпеки до слова запросили інженера з охорони праці Олександра Ємця, а новачків та їхніх батьків познайомили з наставниками груп: груповий керівник спеціальностей «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта» – Людмила Мишаківська; групові керівники спеціальності «Фізична культура» – Ольга Бончик та Сергій Колісецький; груповий керівник спеціальності «Технології» – Віктор Онищук; груповий керівник спеціальності «Музичне мистецтво» – Оксана Дедю; груповий керівник спеціальності «Образотворче мистецтво» – Богдана Гуменюк.

На завершення прозвучали слова вітань із Днем знань від випускників Коледжу:

«Шановні викладачі, дорогі першокурсники! Сердечно вітаємо вас із початком нового навчального року!

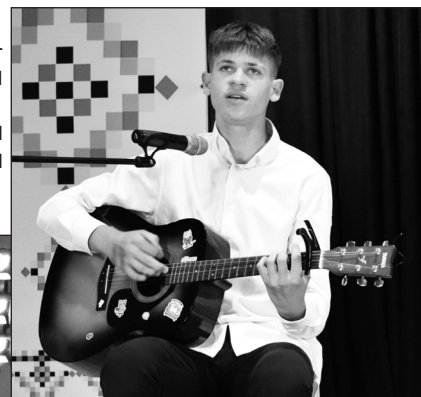
Перше вересня – чудове свято! У цей день, для вас, першокурсники, настає новий життєвий етап, повний цікавих зустрічей і дивовижних відкриттів. А ми, в свою чергу, будемо робити ваше студентське життя насиченим, корисним і веселим.

Від усього серця бажаємо вам захоплюючої подорожі у світ знань, викладачам – терпіння, оптимізму та здоров'я. Нехай цей навчальний рік стане для всіх вас відправною точкою до підкорення нових вершин.

Не бійтеся пробувати нове, розвивайтеся!

Нехай кожен з вас сповна відчує, що таке студентське життя, пригоди і нові знайомства! Обіцяємо допомагати вам знаходити потрібні аудиторії.

З днем знань, дорогі підкорювачі вершин науки! Віднині ви повноправні наступники і продовжувачі слави справ і традицій нашого славного освітнього закладу».

НА ВІДЗНАЧЕННЯ 260-РІЧЧЯ ТАДЕУША ЧАЦЬКОГО

«Мир твоєму праху, шляхетний Чацький! Ти любив світ й освіту! Ти любив людину, як нам Христос її любити наказав!». З такими вдячними словами звернувся до видатного польського освітянина, економіста, історика, нумізмата Тараса Шевченка у повісті «Варнак».

Фраза ця стала ключовою на маркованому листі, виданому з нагоди 260-річчя від дня народження Тадеуша Чацького. Цій події була присвячена краєзнавча конференція «Просвітник Волині – Тадеуш Чацький», яка відбулась у Дубенському замку.

«Чацький – не лише відомий польський вчений, який став авторитетом та об'єднав багатьох людей, котрі шанували освіту та культуру на Волині. Він і нині залишається знаковою постаттю для українсько-польських відносин», – відзначив у своєму вітальному слові директор Заповідника м.Дубно Леонід Кічатий. Він зауважив, що на той час Вища Волинська гімназія (пізніше Кременецький ліцей), співзасновником якої виступив Чацький, була одним з найпотужніших навчальних закладів у Європі. Недаремно ж її друга назва – «Волинські Афіни».

Науковці Кременецького краєзнавчого музею не лише шанують пам'ять про творця, натхненника і мецената місцевого ліцею, який став основою університету Святого Володимира у м. Києві (нині Національний університет імені Тараса Шевченка), але й дбайливо зберігають музейні експонати, що свідчать про високий рівень знань, які давав його учням цей навчальний заклад. Яскравим підтвердженням цього є книги – навчальні посібники XVIII століття зі штемпелем бібліотеки ліцею, які презентував у замку директор Кременецькими колегами, – «Енциклопедія Дідро».

Свій науковий внесок у дослідження неординарної особистості, яка залишила вагомий слід в історії українського та польського народів, зробила докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Т.Шевченка Ірина Скакальська. Вона розповіла про роль Тадеуша Чацького у становленні регіональної еліти Волині.

Науковий співробітник Кременецького краєзнавчого музею Давид Лесь свій виступ присвятив одному з випускників Кременецького ліцею Тимку Падурі як представникові українсько-польського культурного пограниччя.

Окрема тема, яку ще належить ретельно вивчити, – Чацький і Дубно. Як відомо, польський вчений помер у нашому місті 8 лютого 1813 року у віці 47 років. Його поховання, доля останків Чацького, до яких радянська влада проявила повну зневагу, до сьогодні викликають чимало запитань. Відомо, що його тіло було поховано у родинному склепі у Порицьку, а серце, як і заповів просвітник Волині, було поміщене в капсулу і зберігалось у Кременецькому колегіумі. За переказами, на ній був напис: «Там, де скарб твій, там і серце твоє буде!». Овіяні легендами результати та перспективи досліджень поховання Чацького, стали темою виступу провідного наукового співробітника заповідника м.Дубно Юрія Пшеничного.

До краєзнавчої конференції в онлайн-форматі долучився директор Житомирської туристичної агенції «Патріот» Сергій Дехтяренко.

Консул Генерального консульства Республіки Польща у м.Луцьку Марек Войцеховський сердечно подякував організаторам та учасникам краєзнавчої конференції за чудову презентацію життя та діяльності видатного польського просвітника, його вкладу у розвиток українсько-польської культури.

Почесним гостям Леонід Кічатий подарував пам'ятні марковані листи, присвячені 260-річчю Тадеуша Чацького.

ПРО АРХЕОЛОГІЮ, ІСТОРІЮ, МУЗЕЄЗНАВСТВО ТА ГРОМАДЯНСЬКУ ОСВІТУ

Кафедрою української мови і літератури, історії та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка спільно з Кременецьким краєзнавчим музеєм і Кременецько-Почаївським державним історико-архітектурним заповідником у приміщенні Кременецького краєзнавчого музею проведено науково-методичний семінар з археології, локальної історії, музеєзнавства та громадянської освіти.

З вітальним словом до учасників семінару звернулася декан педагогічного факультету, доцент Лариса Соляр. Розпочав виступи завідувач практики Василь Трифонюк, який ознайомив присутніх з «Організацією та здійсненням практичної підготовки у здобувачів ОПП Середня освіта (Історія та громадянська освіта)».

Цікавим, відомим і не зовсім постатям регіональної історії присвятила свій виступ «Історія Кременця кризь призму діяльності знакових особистостей» доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська.

Директор Кременецького краєзнавчого музею Андрій Левчук зупинився на процесі «Формування громадянської компетентності засобами музейної педагогіки у здобувачів ОПП Середня освіта (Історія та громадянська освіта)».

Про «Попередні результати археологічних досліджень пам'ятки архітектури XVII ст. «Богданова каплиця» у Підлісцях біля Кременця» розповів директор Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника Василь Ільчишин.

«Організація навчальних екскурсій у музеях закладів освіти» стала предметом доповіді кандидата історичних наук Галини Сеньківської. «Філософські аспекти формування громадянської свідомості в ЗЗСО» розкрила кандидат філософських наук, доцент Олена Мороз.

Практикум від здобувачів – проведення екскурсій у залах Кременецького краєзнавчого музею. Модератором заходу виступила доктор історичних наук, професор Ірина Скакальська.

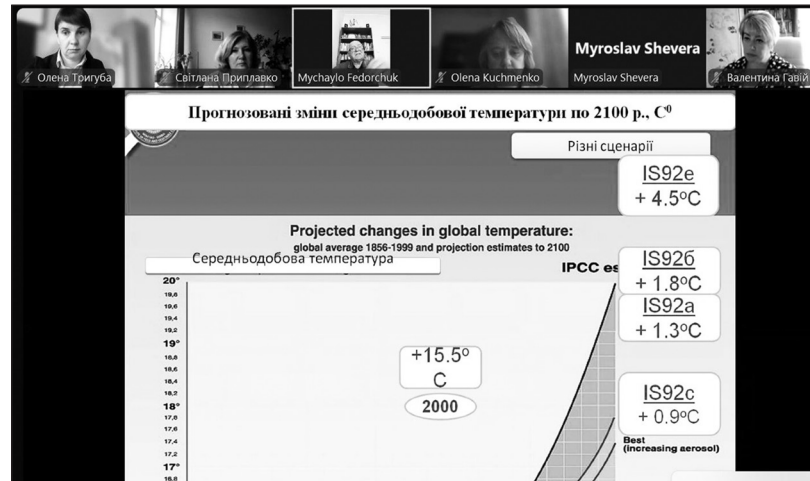

ДО 220-РІЧЧЯ НІЖИНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

За сприяння Міністерства освіти і науки України та з організаційною участю Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя відбулися V Всеукраїнські науково-практичні читання пам'яті професора І.І.Гордієнка (до 220-ї річниці з дня заснування Ніжинської вищої школи), учасницею яких була кандидат сільськогосподарських наук, доцент Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка Олена Тригуба.

Програму цього наукового форуму відкрив виступ завідувача кафедри ґрунтознавства та агрохімії Миколаївського національного аграрного університету, доктора сільськогосподарських наук, професора Михайла Федорчука, який ознайомив з «Новими перспективними культурами в умовах змін клімату».

«Академічний (Карлівський) степ: сучасний стан охорони та зміни

у складі фітобіоти» був предметом вивчення заступника директора Ботанічного саду імені академіка О.В.Фоміна Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктора біологічних наук, доцента Віталія Коломійчука.

«Професор Гордієнко І. І. – ніжинський період діяльності» зацікавив кандидата біологічних наук, доцента Геннадія Лисенка з Ічнянського національного природного парку.

Молодший науковий співробітник Інституту фізіології рослин і генетики НАН України і Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Лариса Броннікова презентувала тему «Комплексна стійкість рослин тютюну та їх нащадків до несприятливих умов довкілля: нова ланка клітинної селекції».

«Базилік (Ocimum basilicum L.) як перспективний об'єкт дослідження і використання та функціональний продукт харчування» ліг в основу виступу аспіранта кафедри біології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Руслана Осипчука.

ЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ «ШЛЯХЕТСЬКОЇ ҐАВЕНДИ»

Продовжуємо серію зустрічей у віртуальному розмовному клубі з діями культури, освіти, науки під патронатом Міжкафедральної науково-дослідної лабораторії Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка «Життя та творчість Юліуша Словацького та Томаша Падурі у культурному просторі Кременця».

Наші гості – люди, які досягли успіху в своїй роботі, захоплені своєю справою та готові ділитися думками й відчуттями зі слухачами.

Шляхетська ґавенда (пол. gawęda szlachecka) – дуже особливий жанр, який функціонував лише в польській літературі. Ґавенда, тобто розмова, зосереджується на правдивих чи правдоподібних історіях, цікавих подіях із життя, наслідують усну розповідь, та пов'язана з традиційною культурою польської шляхти. Ми перетворимо ґавенду на розмову про те, чим живуть наші гості: письменництво, перекладацтво, наукові дослідження, культурний менеджмент, освіта, мова й навіть політика.

Зустрічі відбуваються в різний час, а наші гості – діячі з України та Польщі. Ми обрали дві робочі мови – українська та польська. Вестимуть зустрічі Олександр Глотов і Юрій Завадський.

Ярослав Поліщук народився в с.Самострілі (нині Рівненський район, Рівненська область). Літературознавець, культуролог, краєзнавець. Навчався на факультеті української філології Рівненського педагогічного інституту, учителював у місті Рівному. Від 1985 року донині викладає у вищій школі. Із 2017 року – професор кафедри українистики Інституту російської та української філології Університету імені Адама Міцкевича в Познані (Польща).

Тема зустрічі – розмова з нагоди видання монографії Ярослава Поліщука «Сім поглядів на війну». Говорили про літературу війни, про українистику в Польщі, про долю сучасного літературознавця.

БОЛЮЧИЙ РЕКВІЄМ

Ніна БАГНЮК

Боженьку, скільки ж Тобі треба отих найкращих? Вони ж на землі також необхідні... Роман Дубровський був особливо потрібний усім: найперше мамі, яку залишив самотньою у невимовній скорботі; своїм друзям, з якими ділив свої та їхні життєві проблеми; колегам, заради яких робив усе можливе і неможливе (бо так, як він, навряд хто зміг би!); своїм студентам-вихованцям, для яких був найкращим фахівцем-науковцем, наставником, порадиником; як дбайливий керівник – усій спільноті Фахового коледжу, Академії та обласному освітянському управлінському колективу, з яким налагодив тісні товариські контакти з елементом глибокої людяності.

Ще зі студентських років Роман деякий час працював у редакції нашої газети «Замок», робив дописи та перші поетичні спроби. З ним було легко, бо в нього не було якихось поверховості, недбальства чи байдужості: якщо виконував роботу, то на найвищому рівні – від навчання, наукової діяльності та викладання улюблених філологічних дисциплін – до написання поезій і скрупульозного знання всіх освітянських документів.

Роману була властива ця ненав'язлива любов до всього рідного: він не просто вчив, жив і горів отим національним духом, брав участь у спортивних і благодійних заходах, цінував і шанував українські традиції.

Окремим пунктом – поетична творчість. Знаю ще з його студентських років його ретельну працю над творами, що відзначалися строгістю й оригінальністю форми та глибоким змістом, де струменіла непереборна любов до Вітчизни, природи, до людей. До життя, справжню повноту якого так і не встиг пізнати...

Цього вечора на запитання про здоров'я Роман лише жартував... А потім надіслав декілька голосових повідомлень... Залишив на пам'ять свій голос, ніби знав, що ЗАВТРА стане останнім...

На ранок світ розірвався від болю і плачу з відчаєм, як небо над нами, про минулість людського життя.

Страшно писати йому оті страшні слова. Але хай душа його знайде спокій у Царстві Небесному. Мабуть, він зробив таки достатньо земних справ, бо іншого пояснення не знаходжу. Обіймаю маму. Співчуття рідним і всім, хто його знав. Прощай, Ромчику...

Сайт міста Тернополя

Сьогодні перестало битися серце Романа Олександровича Дубровського – викладача-методиста, поета, кандидата філологічних наук, доцента, який із листопада 2022 року обіймав посаду в. о. директора Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Роман Дубровський народився 21 травня 1987 року. Він довгий час працював викладачем, старшим викладачем, завідувачем кафедри, зосереджуючись на філології й українській літературі. Його науковий доробок включає понад 40 наукових праць, студентських збірників, поетичних творів. Як керівник закладу, він проявляв себе як людина принципова, дбайлива, з глибоким розумінням освіти і великою відповідальністю перед колективом і студентами. Викладачі та студенти згадують його як наставника, друга, підтримку й опору у складні моменти.

Глибокий сум та співчуття рідним і близьким висловлюють колективи коледжу, академії, департамент освіти Тернопільської ОДА, викладачі та студенти. Ольга Хома, начальниця департаменту освіти Тернопільської ОДА, назвала Романа Дубровського «мудрим керівником, прикладом гідності та відповідальності». Колеги підкреслюють його ідейність, доброту, вимогливість та особисту щирість.

Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Із глибоким сумом і скорботою повідомляє про непоправну втрату – смерть директора коледжу Романа Олександровича Дубровського. Роман Олександрович був людиною з великою душею, добрим серцем і незламною вірою в розвиток освіти. Його відданість справі, мудрість та професіоналізм зробили його незамінним лідером у колективі. Він завжди був на передовій підтримки своїх колег та студентів, даруючи їм поради, натхнення та безцінний досвід. Як керівник Роман Олександрович був прикладом справжньої гідності та відповідальності. Його керівництво мало важливий вплив на розвиток коледжу, на підвищення рівня освіти та морального духу в колективі. Під його управлінням коледж став осередком новаторства і навчальної майстерності.

Висловлюємо найглибші співчуття родині та близьким Романа Олександровича. Пам'ять про нього назавжди залишиться в серцях усіх, хто мав честь працювати з ним. Він був людиною, яка вмila надихати і направляти, а його відсутність залишить велику порожнечу. Важко уявити життя без нього, але його спадщина буде жити в кожному з нас, даючи сили долати труднощі та рухатися вперед. Освітня спільнота завжди пам'ятатиме Романа Олександровича як керівника, колегу та друга.

Небеса забирають найкращих, найталановитіших, найдостойніших... Є люди, які приходять у наше життя непомітно, тихо, скромно, та з плином часу вони стають незамінними, важливими, цінними, залишають по собі незабутній слід, але, на жаль, переходять у Вічність. Саме такою людиною був для усіх нас Роман Олександрович Дубровський... Його інтелектуальні й творчі можливості, різнобічність талантів невіддільні жодним одиницею виміру... Візирець толерантний, мудрий, виваженого Керівника та Наставника, доброго, щирого Колеги, вірного друга, чуйної, порядної, світлої Людини... Ти назавжди в наших серцях, у пам'яті, у нашій молитві, дорогий Романи. З глибоким сумом, болем, розпачем – **твоя рідна кафедра**

Павло Старух

Страшна втрата для мене особисто, та для всієї освітньої спільноти. Не стало Дубровського Романа Олександровича... Він був... (і це найгірший допис, який доводиться про нього написати). Людина, яка вчила нас любити свою мову, свою країну, свій навчальний заклад. Справжній професіонал, яких мало... Друг, який допомагав «викарапкатися» з важких ситуацій... Інтелектуал, наставник та лідер...

Кажуть, можна будь-кого замінити... Але не таких...не його... Своє життя він присвятив тому, аби навчати інших, аби доносити до них слово, наче якийсь скарб. Чудовий поет, який дивився на світ добрими, дитячими очима. Жартома я називав його «куратором всіх

кураторів» (бо кращого за нього не можна було собі уявити). Людина, яка тонула в своїй роботі та віддавалась їй повністю. Навіть будучи таким заклопотаним, він знаходив час, аби його «дітиська» (так він називав нашу групу) знали, що ми для нього важливі. Він робив для нас усе, що міг, і виховував, як рідних. Він той, ким можна пишатися завжди і всюди.

В це не хочеться вірити... Так не мало статися...

Віталій Цісарук

Невимовний сум і глибока печаль... У вічність відійшов наш друг, колега, освітянин і поет. Він створив своє ім'я і свій авторитет сам, своїм інтелектом, харизмою і наполегливістю. Мав стільки планів, стільки мрій, стільки сил, щоб творити і надихати інших... Вічна пам'ять і Царство Небесне...

Євгенія Стрижак

Сьогодні стільки сердець замерло від цієї жахливої звістки... І стільки питань... Чому ТАКІ йдуть так рано?

Наталія Савелюк

Побачила світлина «на ходу». Спочатку не зрозуміла, ЩО НАПРАВДУ СТАЛОСЯ. Зрозуміла згодом... Не віриться! Шок! Чому справді йдуть найкращі? Роман – один із тих, хто «сам себе створив» – своїми розумом і навіть мудрістю (не за роками), працьовитістю, комунікабельністю... Не можу написати «був»... Розум, серце не приймають такого часу щодо Романа... Романи, чому ТАК сталося? Тільки Господь знає відповідь! Дай Боже сил усім тим, для кого Роман близький, рідний (не хочу минулого часу)

Анатолій Багнюк

Світла пам'ять і Царство Небесне Мудрій і Добрій Людині, Ученеві, Колезі, Керівникові, Поету, Другові... Втрата, в яку неможливо повірити...

Тамара Сеніна

Музей Юліуша Словацького щиро співчуває великій втраті – смерті Романа Дубровського – прекрасної людини, надзвичайної доброти і широти душі. Такого молодого, гарного і мудрого, якому не раз в музейному салоні аплодували кременчани, гості міста за його поезії. Так несподівано обірвалося його життя... Заговкла ліра Поета, який міг би міг видати ще не одну поетичну збірку, наповнену яскравими і мудрими думками для багатьох поколінь. Він був справжнім наставником для своїх підлеглих в академії. Кандидат наук, автор багатьох наукових досліджень... Дуже боляче, що все обірвалося і так невчасно... Залишається лиш побажати йому пізнати рай в позаземного світі, Небесного Царства...

Марія Боднар

Боляче, сумно, гірно, прикро... Пекущий біль огортає душу. Ще не віриться... Не віриться... Не хочеться вірити. Вчувається голос. Здається, зараз надійде, заговорить. Чому?! Вічна пам'ять Твоїй світлій душі, Романи... Царство Небесне.

Оксана Терпяк

Як важко писати... Розум відмовляється сприймати таку реальність... Як так? Молодий, цілеспрямований, мудрий, талановитий... Стільки досягнув, а скільки ще міг зробити... Страшна звістка для всіх нас, колег, друзів, родини... Спочивай з Богом, Романи Олександровичу... Вічна пам'ять і Царство Небесне.

Надія Ярмолюк

Боже... Романи Олександровичу... Не можу в це повірити. Хай Господь упокоїть Вашу світлу душу у Своєму Небесному Царстві. Ви назавжди залишитеся у серцях студентів, яким були віддані до останнього подиху. Любимо крізь світи...

Катерина Блажко

Наша група осиротіла... Вічна пам'ять Роману Олександровичу

Я ЗАЛИШАЮСЬ У ПОЕЗІЯХ СВОЇХ...

Роман ДУБРОВСЬКИЙ

Смакую миттю, диким медом,
(Напевно, Фауст, не один!).
Окраєць щастя – що ще треба? –
І неба синього аршин.
А світ цікавий та безмежний.
У ньому так багато див!
Ростуть дуби, високі вежі,
Залюблені в пташиний спів.
Принцеса десь чекає принца,
Неначе пролісок грози,
А триєдина таємниця:
Моя любов, весна і ти –
Мене бентежить. Так незвично
І так щемливо на душі.
Я чую дихання космічне
І перетворюю в вірші.
Притьмом я п'ю криничну воду,
Прохогом сповнююсь життям.
Плекаю мрії та свободу,
Радію сонцю, як дитя.
Сховаю свій окраєць щастя
Та неба вічного блакить
І покладу собі у тайстру.
Спинися ж бо, прекрасна мить!

А рими також хочуть вихідний:
Піти кудись, кружляти в ритмі танго...
А ти, поете, мрій, сиди і жди,
Аби вони вернулись хоч під ранок.
А що поробиш? Все ж таки весна!
Крилаті рими геть від рук відбилися!
Здається, все ж лишилася одна.
В куточку губ тихенько причаїлась.
І музи тут, дівчата молоді.
Вони проллються музикою в слові.
Посій кохання – виростуть пісні
В твоїм житті, неначе в житнім полі.
Збери отих веселих чортенят,
Орудуй ними. Ти ж, поете, майстер!
Твори поезію, язичницький обряд.
Рядки танцюють, наче той Чугайстер.
То хай же рими мають вихідний!
Нехай стрибають ці малі зухвальці!
Дівчата їх вплітатимуть в вінки,
На святі випускатимуть купальським.
Дивацькі рими, я без вас не я.
Без вас і світ не буде веселковим.
Із вами, рими, ми такі сім'я –
Сім'я, що виростає із любові.

Шовкова ніч, прюнелева, летка,
Веде мене з безсоння у безсоння
Дорогою отого чумака,
Що в небесах розсипав трохи солі.
І стелиться долиною туман,
Що пахне полином і диким медом.
Я вип'ю келих доброго вина
Під зорями старої Андромеди.
Русалки десь ведуть свої танки,
Вода біжить у річці безупинно.
Уже давно розведені мости
І сховані образи під сатином.
Згорає ніч, обвуглена свіча...
Приходять в дім світання-хвилювання.
Скінчилася феєрія, хоча...
Ще буде час на мрії та кохання.

Вернутися б у ті купальські ночі,
Де можна трішки більше, ніж усе,
Де папороть листочками лоскоче
(Вона, повірте, все ж таки цвіте!)
Вернути б ті вечірні променаді
В часи, коли ще не знали зрад,
Під літні незабутні зорепади,
Які були одне життя назад...
Відтоді вже й планета постаріла
І, кажуть, поміняла полюси.
Тоді мене ти пристрасно любила,
А я казав: «Ще трохи підрости!»
В танку кружляли мавки-лоскотарки,
І грів їх срібний місяць-молодик.
А я, вдягнувши сіру маринарку,
Хотів також піти в танок до них.
О де ж ви, дні, коли палили ватру?
Згорало в ній усе лихе й важке.
Відтоді так змінилося багато
І все на світі стало не таке.
Вернутися б у ті циганські ночі...
Та в річку ту ж удруге не ввійти.
Минулося... Лише індиго-очі,
Немов тоді, продовжують цвісти...

Стежини стежать за тобою,
Оберігають кожен слід.
Ліси знайомляться з грозою.
Сміється Всесвіт, сивий дід.
А ти ідеш... Куди і звідки –
Одна з великих таємниць.
Тремтять осики, тихі свідки
Гучних вчорашніх громовиць.
За горизонт стежки-мережки
Біжать, і спробуй дожди.
Верба дарує їм сережки,
Маленькі вісники весни.
А там, а там, за краєм неба,
Де жар купальського вогню,
Іриси дивляться на тебе,
Шепочуть: «Я тебе люблю...»
І хай стежки біжать-тікають,
Ведуть у гори та степи,
А я піду маленьким плаєм,
Де в споришах – твої сліди.

Здавалось, усе відболіло.
Здавалось, уже не болять.
Між нами - світи, і пробіли,
Й вогонь, що уже не горить.
Сліди, що лишили на пляжі,

Розмила солона вода.
І вітер, веселий міражник,
Уже не цілує уста.
Долоні нема у долоні,
Бо ж лінії долі не зійшлися.
Кохання - замріяний сонях...
Його ми обоє зреклись.
Та поки лишається серце
У грудях і тоскно щемить,
Транслюю на всіх кілогерцах:
Ще мить, ще малесеньку мить
Я хочу прожити й відчутти
Утрачену, давню жагу,
Можливо, уже призабуту,
Від того ж не менш дорогу.
Здавалось, уже не стрибати
Крізь ватру купальську обом,
Та в серці, що вміє кохати,
Воскресла, як фенікс, любов.

У тиху пору передгрозя,
Коли природа затиха,
Далекі хмари-водовози
Шукають, де земля суха.
І час спиняється, чекає
Приходу величі стихій.
Кудись біжить зміїстим плаєм
Гарячий вітер-суховій.
Ще трохи - дощ розпустить коси
Під барабани громовиць
І зашумить в полях колося,
Схилившись головами ниць.
Покажуть силу первозданну
Важкі, набряклі небеса.
Зігнуться крони у вігвами.
У грозах теж своя краса...
Танок народження і смерті...
Над ним - вселенська бірюза...
І ми частина круговерті...
Затишша...
Блискавка...
Гроза...

Резонуєм, любя, на усіх частотах.
Ти одна у мене. Я такий один.
Ти солодка, ніжна, наче мед у сотах.
Я гіркий без тебе, ніби той полин.
Ми такі травневі і вже трохи літні -
Із країни сонця й рідкісних дощів.
Хай шукає компас полюси магнітні.
Ти найкраща, мила, з-поміж всіх скарбів.
І нехай тривоги та печаль торішня
Не торкнуться наших здичавілих снів!
Я вуста цілую - перестиглу вишню,
І пульсує серце під пташиний спів.

Балада про бабусю

Стара бабуся, сива, наче смуток,
Сидить на призьбі. Вітер-менестрель
Приніс з-за гір такі знайомі звуки,
П'янки й солодкі, ніби карамель.
Вона сьогодні згадує дитинство
І юності мрійливої роки,
Своє мале доглянуте газдівство,
Щасливі дні, а може, й навпаки.
Ну що поробиш: мріється людині
(А значить, не така уже й стара!)
Вона сидить в полатаній свитині,
А хочеться утнути гопака!
Її усмішка виткана із сонця,
А руки, безперечно, золоті.
Вони зі смертю поки незнайомці,
Іще вогонь горить в її печі.
Полинний присмак бабиного літа
Нагадує, що буде ще тепло.
Вона жила у цім прекраснім світі –
І даремно, як би не було!

Я згадую ніжну ромашку,
Що в полі росла і цвіла,
Де вітер – дбайливий нанашко,
Де тітка – м'яка ковила.
Вона усміхалась дитинно,
Бо знала, кохає чи ні.
Павук їй зіткнув павутину,
Дзичжали знайомці-джмелі.

Жилося їй вільно, щасливо,
Неначе в квітковім раю.
Не буду зривать пелюстини,
Зізнаюсь і так, що люблю.
Раділа ромашка тендітна,
Частинка земної краси...
Стрічалось з осінню літо
Під звуки kleпання коси...

Журавлі

Журавлі! Журавлі!.. І заплакані мамині очі...
Журавлі! Журавлі! У польоті уже журавлі...
Із цієї землі журавлі відлітати не хочуть.
Я у клетоті їхньому чую журливі пісні.
Журавлі! Журавлі! Залишіться хоча би ще трохи!
Забарилася десь вдалині білосніжна зима.
Підніміться увись. Подивіться, чи видно, допоки
В Україні триватиме дика кривава війна.
Журавлі! Журавлі! Не одного поховано сина.
І приходять вони, мов живі, лиш у маминих снах.
Підніміть, журавлі, їхні душі на втомлених крилах.
Хай вони спочивають на білих пухнастих хмарках!
Журавлі! Журавлі... Зажурилася ціла країна.
Ми чекаємо вас із приходом тепла і весни.
Ну а мати, як завжди, сидить над могилою сина...
Журавлі, прилітайте! Ще буде життя без війни!

А Мавка купує Mavic...
У Мавки зелені очі...
Та ви й не знайомі навіть...
(Вона ж так фліртує, хлопче!)
Бо ж Мавка у тебе вірить,
Іконку у джип чіпляє...
Мисливець здолає звіра.
Колись Голяф сконає.
А Мавка кристально чесна,
Солодка, немов цукерка...
Ото би була принцеса!
Та поки що волонтерка...
Ти, друже, сьогодні вцілів.
Лишилось лише вціліти.
Тебе порятують віра
І Мавка – її молитва.
Хоч ти й не Лукаш, звичайно,
І ти не в волинських лісах,
Усе ж бережеш сакрально
Любов до держави й пісні.
А Мавка взялась за сітку...
У Мавки зелені очі...
А Мавка така привітна!
Ти тільки тримайся, хлопче,
Хоч ти й не Лукаш, а Орест,
І твій позивний – Отаман,
У тебе осілий голос
(Напевно, на дві октави).
Війна, мов гроза, скінчиться.
Ти мусиш, юначе, жити,
Бо ж Мавка чекає принца.
Ти маєш її любити.

У Мавки зелені очі,
У тебе – небесно-сині.
Тримайся в окопі, хлопче.
Господь і Любов всесильні!

ДО ДНЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Спортивна молодь Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка та Фахового коледжу, їхні педагоги-наставники, представники місцевої влади Кременця зібрались у спортзалі Академії з нагоди традиційного відзначення Дня фізичної культури і спорту. Урочистості почалися з виконання Гімну України, вшанування хвилиною мовчання пам'яті наших полеглих захисників і покладання квітів до меморіальної дошки воїнам, які віддали своє життя у боротьбі з російським агресором.

Ведуча свята Іванна Журибіда запросила до вітального слова директора Фахового коледжу, доцента Романа Дубровського, декана факультету фізичного виховання, біології та психології Миколу Божику, голову циклової комісії фізичного виховання Фахового коледжу Сергія Сиротюка і голову первинної профспілкової організації Академії Василя Трифонука.

Також вітання прозвучали від представників Кременецької міської ради – Микола Матвіюка – заступника міського голови та Андрія Станіславенка – керівника відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Кременецької міської ради, котрі подякували науково-педагогічним працівникам та здобувачам освіти за їх працю і відзначили їх грамотами за визначні здобутки, вагомий внесок у популяризацію і розвиток фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи, спрямованої на підвищення рухової активності молоді, підтримки спортивного іміджу Кременецької громади та з нагоди Дня фізичної культури.

СПОРТИВНІ БАТАЛІЇ

Міжнародний день студентського спорту відзначається щорічно 20 вересня за ініціативи ЮНЕСКО та Міжнародної федерації студентського спорту (FISU). Цей день покликаний популяризувати спорт, фізичну активність та здоровий спосіб життя серед студентів, а також підвищити роль університетів у вихованні молоді через спорт. З нагоди цього свята Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка спільно з Фаховим коледжем провели змагання з волейболу та футзалу.

Учасниками змагань стали студенти спеціальності «Фізична культура» (11-Ф група) та студенти перших курсів Фахового коледжу (11-Фк та 12-Фк групи).

З вітальними словами до учасників звернулися декан факультету фізичного виховання, біології та психології, кандидат педагогічних наук, доцент Микола Божик; завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання, кандидат наук з фізичного виховання та спорту Віктор Голуб та голова циклової комісії фізичного виховання Фахового коледжу Сергій Сиротюк.

У змаганнях з волейболу перемогу знову святкували здобувачі Академії (11-Ф група), друге місце у здобувачів Фахового коледжу (12-Фк група) і третє місце – у студентів 11-Фк групи.

Традиційно з командою-переможцем зіграла збірна команда викладачів У дружньому поєдинку з волейболу між командами викладачів та студентів перемогу здобула команда викладачів. Гра пройшла у напруженій, але водночас доброзичливій атмосфері, подарувавши всім учасникам та глядачам чимало позитивних емоцій. Цей матч ще раз підтвердив, що спорт єднає покоління, надихає на активність і сприяє командному духу.

На базі СК «Демос» між здобувачами Академії та Фахового коледжу було проведено турнір з настільного тенісу, за результатами якого переможцями стали: 1 місце – Назар Нагорняк (11-Ф група); 2 місце – Іван Павлюк (11-Ф група); 3 місце – Максим Гарко (21ДОПСм група).

Щира подяка власнику клубу СК «Демос» Демку Зіновію Теодоровичу та викладачу Дмитру Клаку за високий рівень організації та проведення змагань з настільного тенісу.

Суддівство змагань здійснювали Володимир Прокопович (волейбол), Анатолій Антонюк, Андрій Саєнко (футзал) та здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Микола Микунінець (41-Ф).

Перемогу у змаганнях з волейболу здобули студенти Академії (11-Ф група), друге місце посіли здобувачі Фахового коледжу (11-Фк група) і третє місце – студенти 21-Фк групи.

У змаганнях з футзалу перемогу знову святкували здобувачі Академії (11-Ф група), друге місце у здобувачів Фахового коледжу (12-Фк група) і третє місце – у студентів 11-Фк групи.

Традиційно з командою-переможцем зіграла збірна команда викладачів У дружньому поєдинку з волейболу між командами викладачів та студентів перемогу здобула команда викладачів. Гра пройшла у напруженій, але водночас доброзичливій атмосфері, подарувавши всім учасникам та глядачам чимало позитивних емоцій. Цей матч ще раз підтвердив, що спорт єднає покоління, надихає на активність і сприяє командному духу.

На базі СК «Демос» між здобувачами Академії та Фахового коледжу було проведено турнір з настільного тенісу, за результатами якого переможцями стали: 1 місце – Назар Нагорняк (11-Ф група); 2 місце – Іван Павлюк (11-Ф група); 3 місце – Максим Гарко (21ДОПСм група).

Щира подяка власнику клубу СК «Демос» Демку Зіновію Теодоровичу та викладачу Дмитру Клаку за високий рівень організації та проведення змагань з настільного тенісу.

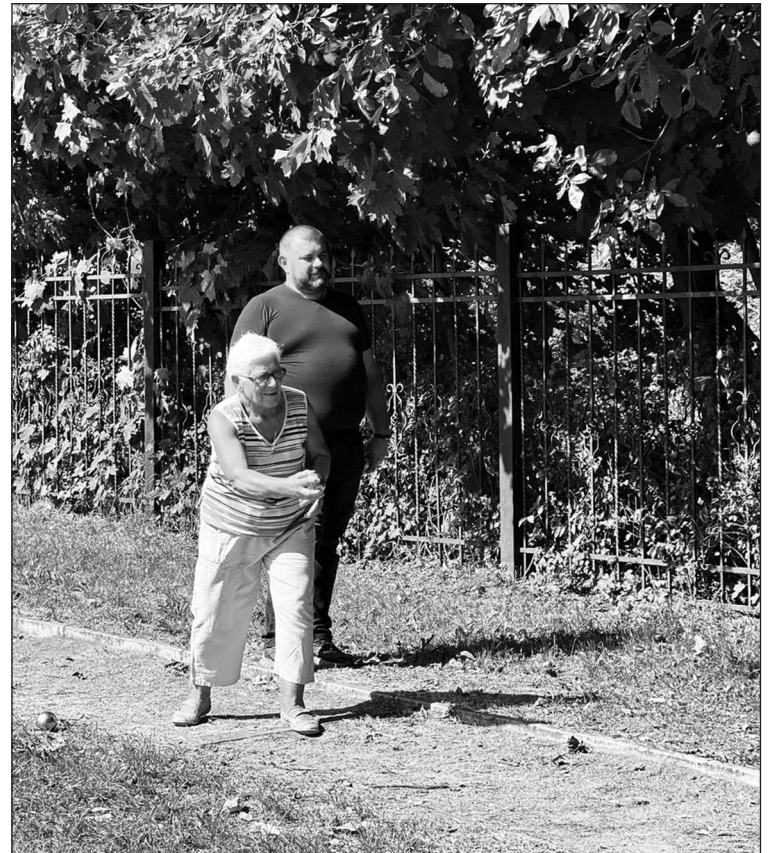
БОЧЧЕ: Х КУБОК РЕКТОРА

КУБОК РЕКТОРА Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка бочче проводиться з 2016 року, коли першим його володарем став професор Олександр Безносок, у 2017 році – доцент Іван Білосевич, в 2018-му – вдруге професор Олександр Безносок, в 2019 році викладач Олександр Ястремський, в 2020-му – викладач Галина Кедрич, в 2021 році – вдруге доцент Іван Білосевич, в 2022 та 2023 роках – студент Іван Ремезович, в минулому році – викладач Андрій Саєнко.

Цьогоріч, на початку вересня, на стадіоні КОГПА відбувся вже десятий КУБОК РЕКТОРА Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка з бочче. У змаганнях брали участь 32 любителі бочче з викладачів та студентів. Оргкомітет очолював декан факультету фізичного виховання, біології та психології, кандидат педагогічних наук, доцент Микола Божик. Відкрив змагання начальник відділу у справах сім'ї, молоді та спорту Кременецької міської ради, майстер спорту міжнародного класу з кікбоксингу Андрій Станіславенко.

У вітальному слові до спортсменів Микола Божик повідомив, що Бочче стала вибірковою дисципліною для студентів нашої Академії, та згадав попередніх чемпіонів: Олександра Ястремського та Івана Білосевича, які боронять нашу Україну на фронті. Учасники Кубку побажали їм і всім нам перемоги і чекаємо наших героїв на Кременеччині. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих героїв. Прозвучав Гімн України.

У наполегливій боротьбі бронзові медалі завоювали доцент Віктор Голуб та студент Артем Волошин, срібло – у студента Сергія Антоноука, а володарем Кубку вдруге став викладач Андрій Саєнко.

Бочче (італ. Воссе) – спортивна гра на точність, що належить до родини ігор з м'ячем, близька до боулінгу, петанку та Боулз, що мають спільні витоки в античних іграх, поширених на території Римської імперії. Створена гра у своєму нинішньому вигляді в Італії (де називається Воссе, множина форма від італійського слова воссія, що перекладається як «кулі»). Вона поширена по всій Європі та інших континентах, куди була завезена італійськими мігрантами. Відома в Австралії, Північній і Південній Америці (де її називають bochas; «bolas criollas» в Венесуелі). Спочатку гра була поширена тільки серед мігрантів, але з часом стала популярна серед інших верств суспільства. Гра також відома в Сербії як «boćanje» («боћанье») і в Хорватії як «boćanje», «bućanje», або «balote» в залежності від регіону. У Франції відома як «Le jeu Lyonnais».

Гра може проводитися між двома людьми або двома командами. Кожній стороні дається по 4 кулі. Матч починається з жереба, що дає можливість кинути меншу кулю (Палліно). Після цього кожна сторона кидає кулі по черзі, намагаючись, щоб їх кулі були якомога ближче до Палліно. При цьому дозволяється вибивати кулі противника від Палліно. Партія закінчується, коли всі кулі кинуті. Як правило, найбільше число очок дається гравцеві, чия куля виявилася найближче до Палліно.

Світовими лідерами в цьому виді спорту є Італія, Франція, Словенія і Хорватія. Представники цих країн отримують основну масу всіх медалей першості.

Чемпіонати світу проводяться по непарних роках, а чемпіонати Європи – по парних, тому спортсмени мають можливість щорічно брати участь в таких великих змаганнях. Крім чоловічих чемпіонатів, проводяться жіночі та молодіжні міжнародні форуми.

На Паралімпійських іграх та в Гімназіаді бочче входить до програми цих ігор і є кандидатом на включення у програму Олімпійських ігор. В Парижі наш спортсмен Артем Колинько завоював бронзу.

З 2021 року гра увійшла в програму шкіл України. Наступні змагання на КУБОК РЕКТОРА Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка з бочче відбудеться традиційно у вересні 2026 року.

ПОТУЖНИЙ СТАРТ СЕЗОНУ

Ольга БОНЧИК

Футбольний клуб «Єврошпон-Смига» гучно заявив про себе на старті Чемпіонату Дитячо-юнацької ліги України сезону 2025–2026. Перші матчі юнаки проводили вдома і вже сама рідна атмосфера додавала команді впевненості та бойового настрою. Суперником смижан стала обласна команда ФК «Стандарт» із Рівного, з якою футболісти вперше зустрілися саме в рамках чемпіонату України.

Очікування від протистояння були різними, важливо було не лише перемогти, а й показати характер, злагодженість та футбольну зрілість. Та невідний день став для обох вікових категорій чудовим стартом. Молодші вихованці ФК «Єврошпон-Смига» з перших хвилин захопили ініціативу, нав'язали свою гру й відкрили рахунок вже на початку зустрічі. Відчувалося, що хлопці грають із натхненням та бажанням довести, що вони готові до боротьби на рівні чемпіонату України. Кожна атака завершувалася небезпекою, а реалізація моментів була бездоганною.

У підсумку — впевнені 12:0, що стало гучною заявкою про амбіції команди.

Старші юнаки підтвердили високий рівень клубу. Сценарій гри був схожим: швидкий гол, тотальний контроль м'яча, холоднокрівність у завершенні атак. Футболісти U-17

продемонстрували не лише індивідуальну майстерність, а й командну злагодженість. Для суперників це стало справжнім випробуванням. Після фінального свистка табло зафіксувало 11:0 — результат, який говорить сам за себе. Обидві перемоги продемонстрували силу й перспективність смизьких футболістів.

Глядачі, які завітали на матчі, мали змогу побачити яскравий футбол, красиві комбінації та бездоганні голи. Але водночас тренерський штаб і гравці добре розуміють: розслабитися не можна! Це лише перші кроки довгого сезону, де чекають серйозніші суперники та справжні випробування. ФК «Єврошпон-Смига» впевнено розпочав свій шлях у Чемпіонаті, та попереду — боротьба, яка вимагатиме максимальної концентрації, самовіддачі й бажання рухатися вперед.

Досить приємно відмітити той факт, що в складі старшої смизької футбольної команди грають здобувачі освіти 12-Фк групи Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, груповий керівник яких — Ольга Бончик. Це Владислав Більський, Артем Гайдук, Матвій Гупаловський, Іван Кононюк, Леонід Креселюк, Назарій Літник, Антон Ніверчук, Ілля Олесюк, Тимофій Петренко та Данило Підкорчевний.

Ми щиро пишаємось нашими студентами, їхнім спортивним характером і прагненням до перемог. Вони доводять, що наполегливість і командний дух приносять неймовірні результати! Вітаємо команду, її тренера Владислава Герасимчука та дитячо-юнацький футбольний клуб «Єврошпон-Смига» з блискучим початком сезону і надіємось, що попереду ще багато цікавих матчів.

ЩО ТАЇШ В СОБІ, ДРЕВНІЙ КРЕМЕНЦЮ?

Невеличке волинське містечко Кременець здавна славився своєю багатотою і цікавою історією. Особливий інтерес туристів і науковців-археологів донині викликають пам'ятки архітектури національного значення, серед яких — руїни Кременецького замку IX—XVI століття та Миколаївський со-

близько 3 років. Травм на скелетах не виявлено, що не може повністю виключити можливість насильства як причини смерті цих людей, оскільки не всі травми залишають сліди на кістках. Іншими причинами смерті, враховуючи історичний контекст, могли бути нестача їжі та води, а також інфекції, спричинені скупченням людей на території оточеного замку.

В результаті археологічних досліджень тут було знайдено унікальні матеріали, що датуються від X до XVII століття: фрагмент срібної литовської гривні та монета Казимира Великого 1337—1375 років. Своєрідним відкриттям на Замковій горі були залишки кам'яного будинку XVII століття, де знайдені срібні монети, металевий і бронзовий посуд та чоловічу срібну брошку. Існує гіпотеза, що це був будинок міського старости.

У центрі уваги археологів був також Свято-Миколаївський собор, історія якого сягає XVI століття, коли на цій території функціонував Францисканський монастир. Появу монахів ордену францисканців пов'язують із діяльністю королеви Польщі Бони Сфорца — покровительки міста Кременця. У грудні 2023 року собор, який довгий час орендувався УПЦ (МП), повернуто Кременецько-Почаївському державному історико-архітектурному заповіднику. З цього часу заповідник приділяє значну увагу вивченню та збереженню пам'ятки.

Цьогорічними дослідниками під час шурфувань навколо собору було виявлено декілька поховань. Крім того значні за обсягом роботи були проведені у двох криптах під храмом. Метою цих досліджень було вивчення та впорядкування верхнього, зруйнованого грабіжниками, ярусу поховань. Під час вивчення крипти було відкрито низку цінних історичних артефактів, зокрема відібрано для реставрації значну кількість предметів одягу шляхти XVII—XVIII століття. За попередніми підрахунками на верхньому, пограбованому, рівні було виявлено останки більше ста індивідів. Потрібно згадати, що таких рівнів було декілька, тобто число похованих тут обчислюється сотнями. Серед досліджених поховань переважають чоловіки та діти, навіть багато немовлят.

За попередніми результатами антропологічної та палеопатологічної експертизи, для представників похованих тут шляхетських родів характерна підвищена кількість патологій зубо-щелепного апарату: прижиттєва втрата зубів, зубний камінь, карієс, сліди захворювань пародонту, що є властивим міському населенню доби модерну з певними особливостями харчування, зокрема великою кількістю вуглеводів та цукрів у дієті, хімічним складом води, генетичними, екологічними та іншими факторами.

Свідчень епідемічних захворювань серед представників цієї популяції на даному етапі не виявлено.

Під час обстеження крипти виявлено лише п'ять випадків травм черепа. У трьох індивідів ушкодження добре загоєні, а отже не були смертельними. У двох випадках травми не демонструють слідів загоєння і ймовірно були причиною смерті. Зафіксовані ушкодження нанесені рубуючою зброєю типу шабель та сокир. Невелика кількість травм свідчить про існування цього населення у відносно мирний історичний період. При цьому цікаво, що два черепи з незагоєними травмами знайдені на дні верхнього шару поховань, у ґрунті, яким засипані попередні горизонти крипти. Тож, можливо, попередній ярус поховань відноситься до періоду активних бойових дій на території Кременця середини XVII — першої половини XVIII століття.

Аналіз отриманих даних, їх статистична обробка та діагностика найбільш цікавих випадків буде продовжена Юлією Ушковою в лабораторних умовах в Інституті археології у Києві. Після цього відібрані для поглибленого аналізу рештки повернуть до Кременця.

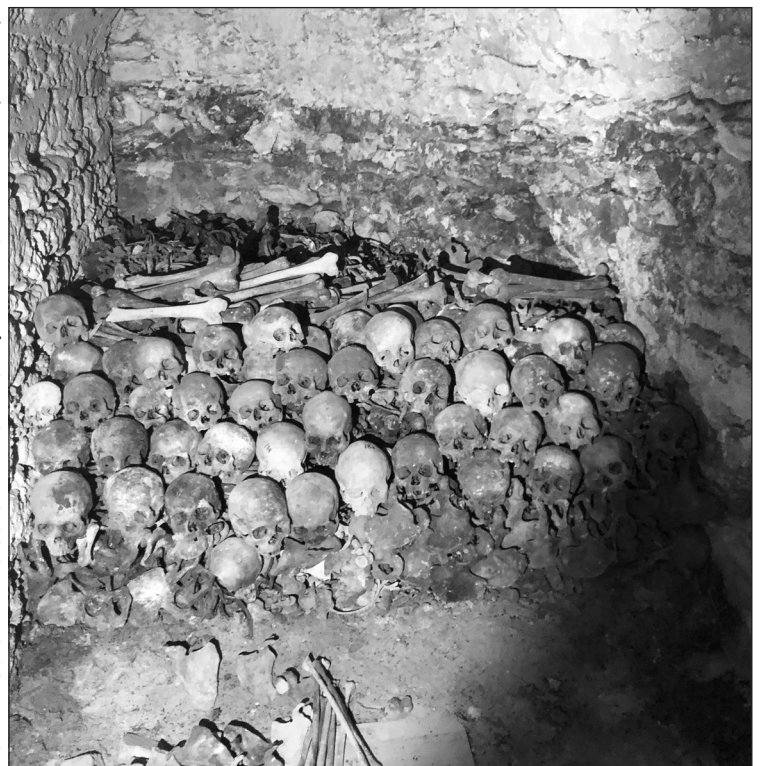
У подальших планах науковців — продовження вивчення більш ранніх, непограбованих, шарів поховань в криптах, реставрація знахідок та одягу шляхти XVII—XVIII століття, організація виставок, а можливо, й створення музею в криптах Свято-Миколаївського собору.

бор XVI—XVIII століття.

Цьогоріч на цих об'єктах Охоронною археологічною службою Інституту археології НАН України на замовлення Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника проводились археологічні дослідження. Роботи з антропологічним матеріалом, знайденим на даних локаціях, здійснювала співробітниця відділу біоархеології Інституту археології НАН України Юлія Ушкова.

На території Кременецького замку було досліджено фортифікаційні споруди та відкрито кладовище, яке, ймовірно, з'явилося, внаслідок кількадесячної монгольської облоги замку у 1241 році. Наразі розкопано чотири поховання. За результатами попередньої антропологічної експертизи вони належать двом жінкам, чоловіку та дитині віком

(За матеріалами Олени Ілинич, «Суспільне. Тернопіль»).

Анатолій Багнюк: ЦЕНТР МОГО ВСЕСВІТУ.

У кожній людини є місце на Землі, де вона зробила свій перший крок і вимовила перше слово. Про нього залишилися найяскравіші та найглибші спогади-враження. Бо то було перше і тому найдорожче дитячому серцю. Бо дитяча любов не знає жодних нюансів: вона просто є найбільшим проявом дитячої душі. У нинішньому випуску «Замку» своїми спогадами-роздумами про малу батьківщину, дитячими і пост-дитячими філософсько-ліричними міркуваннями ділиться головний редактор газети «Замок» Анатолія Багнюка. Подаємо уривки з його унікальної книги «Провина, або І чорна солома горить...», де, крім історій людських дол, героями оповідей виступають село, гори, річка, поле, вулиця, пісня, школа, хата, дорога, дитяча гра, – все що автор образно називає центром свого Всесвіту.

Село

Куликів над Іквою – феномен унікальний і в природному, і в духовному вимірах. Тодішнє рідне моє село постає у пам'яті разом із тихим літнім вечором. Теплим і тихим. Тільки звечоріло. Сонце заховалося, але ще не заснуло. Тож зорі – зовсім свіжі, ледь – ледь мерехтять. Від Ікви стелиться прохолодний туман, але наповнені денним теплом сади та городи до селянських садіб його не допускають. Село мліє у духмяному вечірньому мареві. На сільській вулиці поступово влягається і стихає заспокоєна вечірньою свіжістю пилюка. А ген за полями – низка гір, оповита таким же свіжим морозом, схожим на легку молочну піну, яка розчиниться вранці з першими променями ранкового сонця.

Пісня

На полях, що до гір, все затихає швидше, ніж на приіквянських луках, що на захід від села. Інколи зі сторони річки хтось гукне, інколи собаки перегукнуться, а потім розпочинають свій неповторний щовечірній концерт іквянські солістки – жаби. У господарках, на подвір'ях – спокійний робочий гомін як вступ до відпочинку після денних турбот. І хрущі. Вони не завжди є, однак, коли з'являються, то їх вистачає всюди, а найбільше – на липах. А дещо пізніше – пісня. Не одна і не в одному місці. Дівчата і хлопці на Копані, на тому куті села, що ближче до Бережечь, їх суперники-співачи «на бригаді», що в центрі Куликова, і, нарешті, дівчопарубоцький хор Березини, того кута села, що наближається до сусіднього Дунаєва, намагаються переспівати один одного. Жоден концертний зал світу не чув і не почує таких живих, ніжних і водночас голосистих душевних пісень, які співають дівчата і хлопці одного села! Бо вони не лише голоси один одного знають, а й сердечно-душевно захоплення та болі кожного їм відомі, тому не просто співають, а виливають в мелодію свою радість і смуток, а також радість і смуток тих, хто ходить з ними по цій землі.

Тут жили і співали їх близькі та далекі предки. На цій землі їм подарували життя і пісню їхні батьки. І вони це роблять для своїх дітей. На цій землі, в цьому селі, в самому його центрі, напроти сільської церкви, всі, хто тоді тут співав, з роками знаходив свій останній і вічний спочинок. У затишку потужних білокорих беріз і старих розлогих лип. І все це – в кожній пісні, якою б вона не була – сумною чи веселою. Бо в пісні все має бути, як і в житті. Бо життя без пісні – то не життя. А пісня – тільки тоді співається, коли її слова з життя і про життя. Де ще може пролунати пісня з більшою радістю чи глибиною боєм, із щирішими почуттями і душевнішою мелодійністю, як пісня в рідному селі? Віддам всі пісенні концерти в найпрестижніших залах світу за одну-єдину пісню мого дитинства чи моєї юності. За пісню, яку заспівувала моя неповторна тітонька Рая. Я пізнавав її голос відразу. З цим голосом пов'язані найкращі мої спогади про той час. Але спогади залишаються спогадами, бо ніщо прекрасне не повторюється саме тому, що воно прекрасне. Прекрасне тим, що неповторне...

Хата

Як і прекрасна та неповторна бабина-дідова хата, де я народився. Кращої, милішої, затишнішої і надійнішої оселі в усьому світі немає! Такою оселею може бути тільки та, де ти прийшов у цей світ. Хата під соломою, з призьбою, з в'язанками пахучих трав під стріхою, з глиняною долівкою, з вазонами на підвіконниках. А перед хатою – липа, під липою – лавка для бесід у теплі літні вечори. До хати прибудована дерев'яна клуня, а між ними заховалася комора. Диво сільської хати під солом'яним дахом: взимку – тепло, а влітку – прохолодно. І в цій хаті – найсмачніші в цілому світі та на все життя бабині борщі з часниковими пампушками, пироги з квасолею чи горохом, сім'яна каша та кваша. Все приготує в печі! Не в каструлях, а в чавунних банях (чи казанах). Сім'яна каша – це пшоняна каша, де замість молока використовується узвар із сухого розтертого в макітрі на порошок конопляного сім'я. Підготовка кваші – складніша. Тепер ця технологія забута, але пам'ятаю, що баба Якилина брала житнє борошно, дещо менше гречаного борошна, додавала солоду, розводила все це (а може і ще щось, бо я не дуже приглядався, як вона там чаклує) в діжі чи великій каструлі та накривала для тепла, щоб суміш «вистоялася і набралася смаку». Через кілька днів у посудині був смачний густий і ситний кисіль, який ми із задоволенням «молотили» ложками, інколи з хлібом, а інколи без нічого, в якості десерту. Запам'ятався ще один хлопчачий літній «наїдок»: кусень гарячого, тільки з печі, хліба – та на вишню! Такі дитячі лакоминки не забуваються...

Гори

З бабиної хати ми перебралися в гори, що добре проглядалися за куликівськими полями на схід від села. Там, у міжгір'ї між Маслятином, що з лівої сторони, та Городищем і Лисою горою, що праворуч, в тому місці, де дорога з Куликова на Діброву та Жолоби, вбігала в ліс. Наша хата стояла на узліссі. З її передніх вікон видно було долину між горами. Сонце сходило із-за Маслятина і котилося над лісом до Городища та Лисої гори, що з'єднувалися невисоким переходом – Схедами (інколи його називали Сходами), опівдні висіло над горами Вовча, Сокола та Гостра, яких від нас вже не було видно. Зате через західні вікна хати бачили широкі поля, що тяглися до Куликова та Бережечького лісу і Божу гору за ним. Божа гора була орієнтиром: якщо Сонце заходить щонайближче до неї, значить, наступив пік літа – найдовші дні та найкоротші ночі.

Це було казкове місце: ранкове, полуденне і передвечірнє сонце не залишало наших вікон; вражали його і схід, коли починав сяяти вкритий лісом Маслятин, і захід, коли гігантська жовтогаряча сонячна діжа скочувалася до

горизонту і поступово ховалася за далекі ліси. Сонце, особливо літнє, заходило повільно, але видимо: сотні разів зачаровано спостерігав, як воно зникає за лінією горизонту. Сонячна казка зачаровувала в усі пори року, але влітку – фантастично і неповторно: зелені чи золотисті хвилі хлібних ланів переливалися під сонячними променями і котилися до нашої хати і садка, як хвилі до берега. А взимку сліпучо-білий простір виблискував мільярдами різноколірних іскринок, змушував примружувати очі, аби побачити в цьому сонячно-сріблястому мерехтінні обриси Божої гори чи засніжених лісів.

На таку красу мало було тільки дивитися – її треба було карбувати в душі, серці та розумі, щоб потім відтворити спогадом у думці та слові, а словом – мовленням або писанням. Перше, що зрозумів: про дивовижний мій край треба писати. І я дуже скоро за це взявся – почав пробувати свої сили як у прозі, так і у віршах. Писав у звичайному учнівському зошиті, звичайним учнівським почерком і школярським стилем. Писати ще не вмів, а не писати вже не міг. Писав по-учнівськи незграбно, але по-дитячому щиро. Це було те, чим я міг віддячити тому прекрасному світові, в якому жив. За його неперевершену красу, за його безмірну щедрість до мене, котрому він дозволив утішатися всіма його благами.

Дорога

Тож звертаємося до краси нерукотворної та ніким не опалимої. До найвеличнішого Божого дару людині – до Матінки-Природи. До мого улюбленого Міжгір'я. Якщо Маслятин влігся незворушним велетнем зі Сходу на Захід, повернувши голову-вершину до Бережеччини та Божої гори, то Городище і Лиса гора – вместилися напроти нього через широку долину. Саме в цій долині знаходилися хутірські оселі сім'ї Скакальських, дядька Федора та наша, і через неї пролягала лісова дорога з Куликова до Діброви, Жолобів і Рудки, а якщо далі – то й на Кременецькі Туники, до Чугалів, Шпиколос, Плоского та інших сіл, з яких цією самою дорогою, біля нашої хати постійно йшли паломники до Почаївської лаври. Городище своєю вершиною тягнулося на Північ, до Маслятина, а Лиса гора – на Захід, до Куликова. До їх спин притулилася гора Сокола, на якій за польських часів містилося летовище, і з якої відкривається широка панорама на Гостру гору і, якщо праворуч, – на Почаївську лавру, Дунаїв, Богданівку, Куликів, а якщо ліворуч – то на Рудку та інші села за нею. Насамперед, на Двірець – родинне село Багнюків. Взагалі, на звання нашого родинного села, окрім Двірця, претендують і

Куликів, і Рудка, бо наші сімейні корені проросли в усіх трьох згаданих поселеннях. Між Соколою та Гострою горою – дорога з Дунаєва, помімо Рудки, через Туницьку гору – та й до Кременця, а далі – і на Тернопіль, і на Шумськ, і на Ланівці, і на Хмельниччину. А між Вовчою горою та Куликовом – траса з Дубна через Кременець, Почаїв, Червоноармійськ (тепер – Радивилів), Броди – і на Львів. Сходилися ці дві траси між Куликовом і Дунаєвом, перед мостом через Ікву – і вже спільно прямували через Почаїв на Львівщину.

Чумакова криниця

Лиса гора через глибоку долину, іменовану Середнім Яром, межувала з Вовчою горою, за якою в полі, що ближче до Гострої гори і над дорогою від Соколів до Куликова тоді, в середині 50-х років, ще зберігався фундамент хати діда, моєї першої домівки, і не зовсім засипана криниця у її дворі. У верхній частині Середнього Яру, що ближче до Лисої гори, – ще одна глибока і також напівзасипана стара криниця, звана Чумаковою. З нею пов'язані тривожні розповіді старших односельців, які стверджували, що туди викидали людей – і вбитих, і живих. За офіційною версією, цей злочин чинили бандерівці, але місцеві мешканці вважали, що так діяли енкаведисти під виглядом вояків УПА. А можливо, і ті, і другі. Тільки кожен – щодо своїх лютих ворогів. Але чомусь ніхто криниці не розкопував, тіл звідти не піднімав, і перепохвань, як це було в інших місцях, не здійснював. Найімовірніше, що радянська влада не хотіла «збуджувати» історичну пам'ять краян, які знали «надто багато» і не на користь «совєтів». А дотепер від криниці навіть місця не залишилося...

Такою була історична географія рідного краю, де розгорталася моя особиста історія. Розпочиналася тут і продовжувалася та й завершується також на цих теренах. З невеликим зміщенням топографічних акцентів. Але так чи інакше, райський куточок Кременеччини – від Божої гори до Соколів, від Маслятина до Дунаєва з Куликовом на голубій стрічці Ікви посередині – залишається для мене центром світобудови, джерелом моїх життєвих сил, еталоном найсприятливіших умов для життєтворчості – тим святим місцем Всесвіту, де розпочинали і завершували свій земний шлях батьки-діди-прадіди і де належить пройти їх дорогою кожному із нас...

Сільська вулиця

В сільській вулиці – призначення особливе. Це не просто транспортна артерія – це живе пульсуюче утворення, активна життєдайна судина, наповнена творчою енергією всіх і кожного, хто на цій вулиці живе, кого вона веде до церкви, до школи, на роботу і з роботи, в гості та з гостей. Цією вулицею вирушають в далеку дорогу та повертаються чи не повертаються з неї. А коли не повертаються, то саме цією вулицею проводжають в останню путь. Сільська вулиця – простір зустрічей і прощань, суперечок і примирень. Це – місце трудових буднів і святкових дійств. Тут проходять весільні церемоніали та похоронні процесії. На лавочках, що стоять майже біля кожних воріт, проводять свої вечірні наради з вирішення спільних справ родичі та сусіди. Чотири рази за день вулицею проходить череда корів, кожна з яких знає свій пліт і свої ворота. На цій же вулиці хлопчачі та дівчачі грають свої серйозні дитячі ігри – цурки, паці, гилки. Тут же вони влаштовують завзяті перегони із застосуванням найрізноманітніших технічних засобів – велосипедного обода, який штовхали сухою зігнутою палицею чи загнутим товстим дротом, чи круглого металевого диска з допомогою такого ж дрота, але іншої конфігурації, або й висушеного стовбура соняшника, якого соняшниковий капелюх ідеально вигнув для гонок по вуличній пилюці.

Сільська вулиця – це географія, історія і сучасний портрет села. Кожна її ділянка має свої і всім її мешканцям відомі топографічні та дорожні особливості; з кожним її окремим відрізком пов'язаний якийсь епізод близького чи далекого минулого; кожна її часточка – це ареал життєбуття окремих родин і сімей, де практикується окремий вид сільського патріархального ремесла. Хлібороби і тваринники – на селі всі, а шевці та кравці, столяри і муляри, пічники і теслі, ковалі і бондарі – окремі й локалізовані вони, як правило, в конкретних кутках села. Так і говорили: «Біля шевця Івана» – це про нашого діда; «За пасічником Притолоком» – це про діда друга мого дитинства Петра Притолоку. Куликів – це фактично одна вулиця (з незначними, в одну-дві хати провулками), що тягнеться паралельно Ікві від Дунаєва до Бережечького лісу. Так само майже паралельно до села проходить траса Кременець-Почаїв.

ЛІРИЧНО-ФІЛОСОФСЬКІ ЕТЮДИ

В основному, куликівські провулки прямують до річки – виходять на надіквянські болота – пасовища і сінокоси, або до самого берега Ікви (це вже залежно від напрямку та поворотів річкового русла). Тут – і водопої для худоби, і броди для переїзду та переходу до Савчич, і місця для купання з піщаними міні-пляжами, і місця для рибалки з високими берегами, що у верболозах, або й з високими розлогими вербами, що полощуть довжелезні віти-коси в чистій і місцями бистрій іквянській воді. До річки сповзають куликівські городи. В кінці багатьох з них – обрамлена дерев'яною цямриною криниця з кришталево чистою крижаною влітку і теплою взимку джерельною водою, яка вибулькує з крейдяного дна і струмками біжить до Ікви. У місцях, де річка підходить близько до городів, стояли простенькі, з одних тонких лат плоти (слово «паркан» в Куликові не побутувало). Від межі – до самого берега, із зручними перелазками-переходами через них. Зручними для людини і непрохідними для домашньої худоби.

Мимо городів, вздовж берега – стежка, що пересікала всі плоти і перелази і якою можна було пройти від Бережечького лісу до Дунаївських сінокосів. А якщо у межах Куликова, то від Копані – до Березини. Біля самої річки, напроти бригади, що в центрі села, біля так званого Павлуцького коліна і кладки через Ікву до Савчич, на підвищенні – панський льох. Справжній давній льох куликівських поміщиків минулого століття. Це – простора підземна споруда із каменю, що в час мого дитинства стала пристанищем для денного відпочинку незчисленної маси кажанів і особливим об'єктом нашого хлопчачого паломництва. Льох потроху зникав під землею, заростали його входи-виходи та продухи, на ньому з'явилися густі зарослі бузку з важкими гронами квітів густого п'яного запаху. У наступних поколіннях куликівської малечі інтерес до льоху спадав: засмічення, руйнування стін і стелі від часу, дощів і снігів, а також від людських рук, робили його не зовсім безпечним для відвідування не лише дітлахами, а й дорослими.

Річка і ткацтво

Сільська вулиця та річка біля села – топографічні сестри-близнюки, поріднені трудовою діяльністю людини, потребами життєзабезпечення сільських мешканців. Череди корів спускалися короткими бічними провулками до річкових луків на випас, а селянські вози – на сінокос по траву та сіно. Сіно, залежно від погоди, брали по 2–3 рази за літо. Жінки з ряднами, а ми, діти, з корзинами ходили до річки по зелений корм для домашньої живності. Насамперед, по латаття – пахучу широколисту траву для кролів. А ще річка пов'язана із сільською вулицею місцевим ткацьким промислом, який до кінця 50-х – початку 60-х років процвітав і був дуже популярним серед сільських господинь. Більшість з них мали вдома саморобні ткацькі верстати, на яких виготовляли не просто добротні, а художньо досконалі рядна, дорожки, килими, покривала, а також полотно для кравецького ремесла.

Первинною сировиною виступали конопля та льон, вирощені власними руками на власному городі. Куликівці вирощували технічні культури нарівні із зерновими: домашні площі коноплі, льону і тютюну мало чим уступали площам зернових. Ткацька сировина приходила до верстата через річку. Снопи конопель та льону вимочували в Ікві. Забивали в дно річки вербові палі, між ними вкладали і міцно закріплювали ці снопи, аби їх не забрала течія. Не скажу, скільки часу «купалися» коноплі та льон у річці, але досить довго, бо протягом теплої літньої пори вони були для нас предметом особливої спокуси: вилізти на цю невисоку, але міцну конопляно-льняну скирду у воді і з неї, немов з трампліна, пірнути у чисті іквянські хвилі. Дорослим це не подобалося, бо від наших забав погіршувався технічний стан таких споруд, і нам інколи «перепало».

Вимочені конопляні чи лляні снопи висушували і вони потрапляли на вулицю, що на якийсь час перетворювалася в довжелезний цех з їх переробки в прядиво, придатне для використання у виготовленні тканини. Робилося це за допомогою терлиці – особливого ручного пристрою «подрібнення-пережовування» конопляних чи лляних стебел. Після терлиці пом'якшені стебла «тіпали», тобто витрясали-вичисували з них терміття – рештки стебел, протягуючи через гостру металеву щітку – чесало. Це здійснювалося дуже ретельно. Заради якості майбутньої тканини. Після «знайомства» з чесалом колишній сніп ставав схожим на товстий жмут світло-сірого довгого волосся із жовтуватим відтінком. Так з'являвся кужіль – матеріал для виготовлення прядива, придатного в роботі домашнього ткацького верстата.

Які там наркотики!

Паралельно розпочинався процес ліквідації чисельних куп заганного терміття, яке могли використовувати як підстилку для худоби чи якихось інших господарських потреб, але більшість куликівців його просто

спалювали. Для нас це був вельми привабливий процес. Тоді ще ніхто не знав, що конопля – рослина з наркотичним наповненням. Та й слова такого – «наркотик» – не чули. І ніхто не полював ні за коноплею, ні за маком, яких на той час у кожному селі вирощували більше, ніж вдосталь. І ніхто не переслідував і не карав тих, хто культивував, за нинішніми дефініціями це «страшне наркотичне зілля».

Ми змалечку милувалися масштабними ділянками різноколірного маку і цілісний рік їли з маком пироги, страудлі, галушки, а на Різдво – кутю. А каша з сім'яним молоком! Це вже з насіння коноплі, яке старанно висушували, розтирали в макітрі макогоном, заливали кип'ятком, проціджували – і молоко для пшоняної каші було готове. Донині пам'ятаю смак такої каші! Із зав'язаними очима відрізняю конопляне сім'яне молоко від всякого іншого. Його вживали всі – від малого до старого, і ніхто наркоманом не став. Ніхто, хоча вирости ми на макових і конопляних кулінарних витворах, як на звичайних та повсякденних. Отож, терміття спалили чи використали для господарських потреб, кужіль склали в суху комору до осінньо-зимових холодів. Тоді в село приходив тривалий сезон прядильно-пісенних вечорниць.

Вечорниці

Традиційно, за якоюсь внутрішньою згодою дівчата сільського «кутка» обирали одну із хат, куди сходилися із своїм прядильним реманентом та запасом кужелю. До таких хат належала й оселя баби Якилини та діда Івана.

Бо вона відповідала основним вимогам для забезпечення творчого і продуктивного дівочого виробничо-фольклорного зібрання: тітка Рая була в найкращих стосунках зі своїми дівчатами, мала прекрасний голос і заспівувала в усіх стихійних дівочих хорах і ансамблях, крім цього, в бабиній хаті була простора кімната, придатна для «прядильного» засідання декількох майстринь. Дівчата використовували прялки (їх у нас називали «коловертками») або веретена. Мене заворожували саме веретена, а точніше, дівочі пальці, які так віртуозно крутили цим давнім інструментом, намотуючи на нього нитку, що веретено здавалося живим, а пальці – дивними крильцями з кігтиками, які обертають його із шаленою швидкістю і не дають спочинку ні на мить, а вирватись з цих кігтиків – поготів. Мені дозволялося сидіти біля тітки Раї, дивитися і слухати. Було на що подивитися і було що послухати.

Дивним було те, що дівчата ніби й не пряли: вони ніякої уваги не звертали уваги на веретена – з ними справлялися їх невтомні пальці, а головним заняттям прядильниць на початку вечорниць була розмова, а точніше, всілякі переповідки та розповіді. На мене уваги не звертали, бо вважали зовсім малим, не здатним осягнути їх дівочі тайни. Навпевне так і було, бо нічого цікавого чи вартого уваги в їх розмовах я не бачив. Хіба що повідомлення про особливі випадки в нашій місцині: в когось корова потрапила в трясовину і її ледве витягли звідти, а до когось повернувся пес після тримісячної відсутності. Або й страшні історії містичного характеру.

Найцікавішою була друга частина вечорниць: дівчата, поговоривши про все, що їх турбувало чи приваблювало, розпочинали співати. Тихо, душевно, з ніжною мелодійністю. Спочатку слухав пісні біля них, а потім ішов

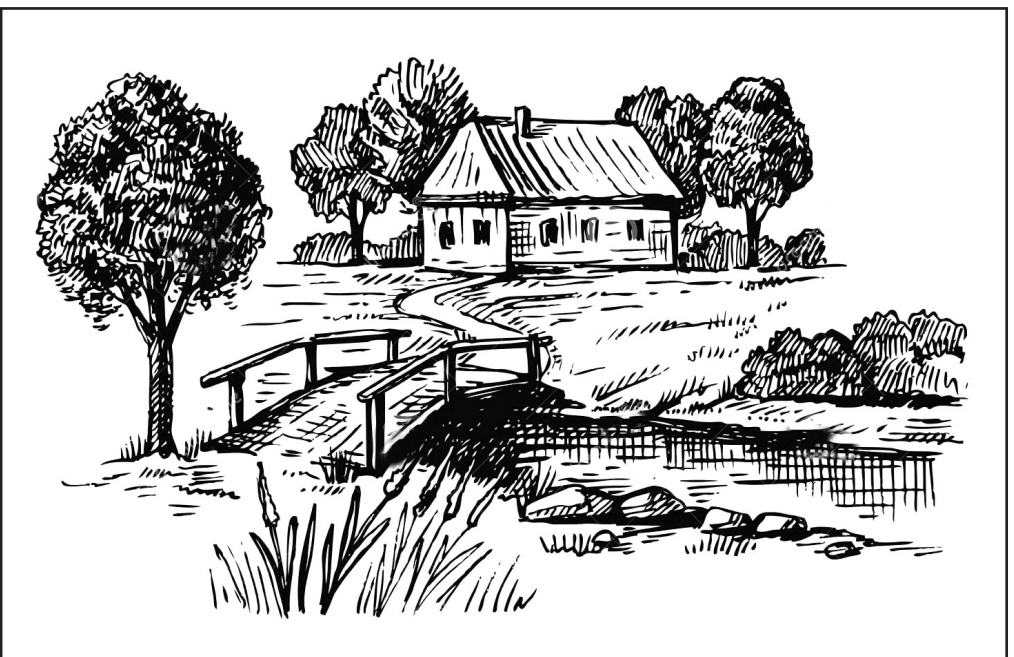
у ліжко, зазвичай, до діда Івана, і там під цей спів засинав. То навіть достеменно і не знаю, коли такі вечорниці закінчувалися. Виготовлені на вечорницях нитки готували до використання на ткацькому верстаті – відбілювали, фарбували, формували у спеціальні мотки. На верстатах працювали індивідуально, вечорниць не організовували, бо цей агрегат надто багато займав місця та ще більше вимагав уваги і фізичних зусиль для рук, напруги для спини та очей, і, окрім всього, ритмічно грюкав при переходах від однієї операції до іншої, особливо, при зміні напрямку руху ниток.

У селі ткали два основних види виробів – лляне і конопляне полотно та кольорові рядна, доріжки і покривала, для яких використовували і вовняну пряжу. Кольорові вироби виходили з верстата готовими, а полотна через деякий час поверталось до річки – їх вимочували у чистій іквянській воді та висушували на трав'янистих іквянських берегах під високим літнім сонцем, розтягнувши довгими білими рушниками-доріжками. Тож сільську вулицю з річкою біля села поєднувала напружена і навіть виснажлива, але корисна, необхідна кожній сім'ї та шанована у кожній хаті, а тому творча праця, в якій проявлялися дві натури, дві іпостасі селянина – дух господаря-хлібороба і дух майстра-ремісника. Бо селянська праця – то праця патріархальна: селяни самі забезпечують себе сировиною, самі готують її до обробки, самі виготовляють продукт і в основному самі його споживають. Інколи якусь частку могли винести на ринок: ряднину, килимок чи сувій полотна, аби купити щось необхідне чи зібрати якусь копійчину для дочки (наречена росте!) чи для сина (хлоп без копійки – то не хлоп!).

Вулиця

Сільська вулиця – це живе пульсуюче русло справ, долі, радощів і смутку, життя і творчості, народження і смерті, трудової напруги і святкових дійств. Вона – часточка кожного, хто тут живе, і кожен віддає їй часточку себе самого – віддає своєю працею, душею, талантом. Це – село. Тут – усі свої. А якщо і суперечка, то своя і між своїми, бо кожен хоче, щоб було краще і йому, і всім біля нього. Бо ні в кого не буде свята, якщо в сусіда – біда. Не буде селянин справляти весілля, якщо через пліт чи через вулицю – похорони. Не може селянин бути щасливим на фоні чужого горя. Тому чужого горя не буває – всяке горе дотичне до селянського серця. Навіть якщо горе прийшло до того, з ким вчора всеріоз посварилися. Горе примирить. Якщо похорони – прийдуть всі сусіди. Якщо весілля – всі сусіди гулятимуть. Весь куток. Вони в тебе, а ти згодом – у них. Протилежна картина у місті: в одному під'їзді, на одному поверсі – чотири квартири, але спільна гостина, таке ж весілля чи народина, – явище рідкісне.

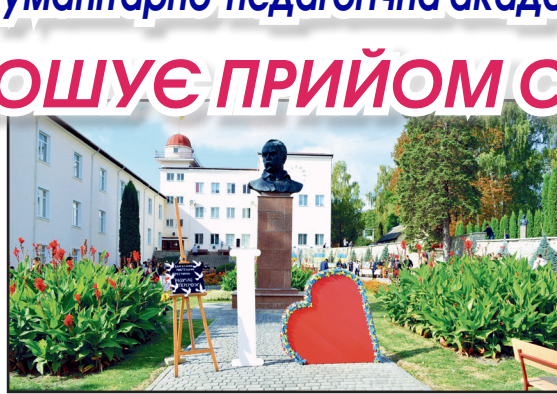
Окрім цього, сільська вулиця всіяна комунікативними точками – лавочками біля воріт, на яких зустрічаються сусіди, присідають знайомі (і навіть незнайомі) перехожі, що мають хвилю часу в робочий день і годинку другу у свята чи вихідний, аби перекину-

тися словом або й для тривалішої розмови. Про все. Від інформації про врожай і худобу, про погоду і здоров'я, про дітей і справи на роботі, і про політику також, аж до справ церковних і містичних. В будень лавочки оживають у вечірню годину, зрозуміло, в суху і теплу, після завершення домашніх робіт, коли, як кажуть на селі, «запоране» господарство («запорати» – навести порядок), а у свята і вихідні – з невеликими перервами зайняті весь день. То жінками, то чоловіками. Інколи – дівчатами та хлопцями. Дітлахами – майже ніколи, бо для них формою відпочинку був, є і буде постійний рух.

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:

Дошкільна освіта
Початкова освіта
Середня освіта (Українська мова і література)
Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Польська мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Середня освіта (Інформатика)
Середня освіта (Технології)
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Середня освіта (Фізична культура)
Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Філологія (Германські мови та літератури(переклад включно) Перша – англійська)
Соціальна робота та консультування
Психологія
Екологія

ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:

Дошкільна освіта
Середня освіта (Українська мова і література)
Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література)
Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Середня освіта (Технології)

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Середня освіта (Фізична культура)
Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)
Соціальна робота та консультування
Екологія

ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ:

Освітні, педагогічні науки

Фаховий коледж КОГПА ім. Тараса Шевченка

ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

На основі базової та повної загальної (профільної) середньої освіти:

012 Дошкільна освіта

Вихователь закладу дошкільної освіти. Інструктор з фізичного виховання в закладі дошкільної освіти / Керівник гуртка іноземної мови в закладі дошкільної освіти

013 Початкова освіта

Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти. Вчитель іноземної мови в початкових класах / Вчитель інформатики в початкових класах

014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Вчитель музичного мистецтва. Керівник вокальної студії / Керівник дитячого хореографічного колективу

014 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

Вчитель образотворчого мистецтва. Керівник гуртка декоративно-прикладного мистецтва / Художник-оформлювач

014 Середня освіта (Фізична культура)

Вчитель фізичної культури. Інструктор оздоровчо-спортивного туризму / Фахівець із організації фізкультурного дозвілля

014 Середня освіта (Технології)

Вчитель трудового навчання та технологій. Керівник гуртка декоративно-прикладного мистецтва / Вчитель інформатики в початкових класах

025 Музичне мистецтво

Викладач мистецької школи. Артист (оркестру, хору, ансамблю)

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Офісний службовець, архіваріус, помічник керівника малого підприємства, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення

Телефони для довідок:

- академія
(03546) 2-35-05
(03546) 2-24-89

0679688872
0971432190

- коледж
0978358630
0988066146

47003 вул. Ліцейна, 1
м. Кременець,
Тернопільська обл.

Адреса академії:

www.kogpa.edu.ua
e-mail: vstup.kogpa@gmail.com
e-mail: kogpa_docs@ukr.net

Веб-сайт Академії

Приймальні комісії

Приймальні комісії

Приймальні комісії

Веб-сайт Коледжу

Коледжу

Коледжу

Коледжу

"Замок" - газета КОГПА ім.Тараса Шевченка
Видається українською мовою.
Свідоцтво ТР №422-22Р, 05.12. 2006 р.
Індекс 96492
Засновник і видавець: трудовий колектив
КОГПА ім. Тараса Шевченка

Наш розрахунковий рахунок:
IBAN:UA 638201720314251001201039187
МФО 838012
УДК в Тернопільській області
ЗКПО 02125556

Головний редактор
Анатолій БАГНЮК
Літературний редактор,
відповідальний секретар
Ніна БАГНЮК

Художньо-технічний редактор,
дизайнер,
фотохудожник
Валентина КАЩУК

Видруковано
у друкарні "Від і до"
м.Чернівці,
вул. Заводська, 37в
Наклад 500 прим.

Наша адреса: 47003,
вул. Ліцейна, 1,
м.Кременець,
Тернопільська обл.